

A large, light grey watermark of the LOKK logo is centered on the page, behind the title text.

LOKK børnestatistik 2006

LOKK børnestatistik 2006

Af Gitte Tilia

og

Christina Hansen

© Styrelsen for Specialrådgivning og Social Service og LOKK, 2007
Teksten kan frit citeres med tydelig kildeangivelse

Gitte Tilia og Christina Hansen
LOKK børnestatistik 2006

Henvendelser vedr. indholdet kan ske til forfatterne eller LOKK

ISBN-13
978-87-92031-22-8 (elektronisk)
978-87-92031-23-5 (trykt)

1. udgave, 1. oplag
Trykt i 120 eksemplarer

Rapporten kan downloades fra www.vfcudsatte.dk eller www.lokk.dk

Styrelsen for Specialrådgivning og Social Service
Udsatteenheden, København

Åbenrå 5
1124 København K
Tlf. 33 17 09 00
Fax 33 17 09 01

kbh@vfcudsatte.dk
www.vfcudsatte.dk

LOKK
c/o 3F

Kampmannsgade 4
1390 København V
Tlf. 32 95 90 19
Fax: 32 95 90 69

sekretariat@lokk.dk
www.lokk.dk

Indholdsfortegnelse

1. INDLEDNING	8
2. SAMMENFATNING.....	10
2.1 Sammenfatning.....	10
2.2 Perspektivering.....	16
3. METODE.....	18
4. BØRNENES BAGGRUND.....	19
4.1 Børnenes køns- og aldersfordeling.....	19
4.2 Børnenes nationalitet	20
4.3 Børn, der ikke er med på krisecenter	26
5. OPHOLD PÅ KRISECENTER	28
5.1 Længden af ophold på krisecenter.....	28
5.2 Ophør af daginstitution og skole	31
5.3 Årsager til ophør	33
6. BØRNENES OPLEVELSER MED VOLD	36
6.1 Børnenes erfaringer med vold i hjemmet.....	37
6.2 Voldens karakter	38
6.3 Voldsudøveren	39
6.4 Vold mod barnet i relation til køn, alder og nationalitet	40
6.5 Voldens hyppighed og alvor	42
6.6 Børnenes overværelse af vold mod moren	50
7. FORÆLDREMYNDIGHED OG SAMVÆR.....	53
7.1 Forældremyndighed.....	53
7.2 Samvær	54
7.3 Børn, der har samvær med voldsudøvende far	55

8. MISBRUG OG SINDSLIDELSE I NÆRMESTE FAMILIE	57
8.1 Misbrug i den nære familie.....	57
8.2 Misbrug og nationalitet.....	58
8.3 Misbrug og vold.....	59
8.4 Psykisk lidelse i nærmeste familie.....	59
9. BELASTNINGER	62
9.1 Vurdering af belastning hos barnet	62
9.2 Belastning i relation til alder, køn og nationalitet	63
9.3 Problemer, som krisecentret ikke har kunnet afhjælpe.....	65
10. STØTTE FRA SOCIALFORVALTNINGEN.....	66
10.1 Underretning til socialforvaltningen.....	66
10.2 Støtte til barnet under opholdet	69
10.3 Former for støtte til barnet under opholdet.....	70
10.4 Støtte ved fraflytning	71
10.5 Kommunalt tilsyn.....	74
10.6 Hvor flytter børnene hen efter krisecenteropholdet?.....	74
10.7 Støtte fra krisecentrene efter opholdet	76
11. BØRNENES MØDRE	77
12. LITTERATURLISTE	81
13. BILAG	84

Tabeller

Tabel 1. Fordeling af børn på krisecentre.....	9
Tabel 2. Børnene fordelt på køn.....	19
Tabel 3. Børnene fordelt på alder	19
Tabel 4. Børnene fordelt på køn og alder.....	20
Tabel 5. Morens fødeland. De 15 hyppigste hvis ikke Danmark	23
Tabel 6. Morens statsborgerskab. De 15 hyppigste hvis ikke-dansk.....	23
Tabel 7. Farens fødeland. De 15 hyppigste hvis ikke Danmark.	24
Tabel 8. Farens statsborgerskab.....	24
Tabel 9. Barnets nationalitet baseret på forældrenes fødeland og statsborgerskab.....	24
Tabel 10. Dansk/ikke-dansk efter: vokser barnet op i en traditionel dansk familie	25
Tabel 11. Ikke-danske familiers grad af integration	25
Tabel 12. Fordeling af de 15 største nationalitetsgrupper efter morens fødeland.....	26
Tabel 13. Hvor opholder barnet sig, hvis det ikke er med på krisecenter?	27
Tabel 14. Antal døgn barnet har opholdt sig på krisecenter.....	28
Tabel 15. Gennemsnitlig opholdslængde fordelt på dansk/ ikke-dansk.....	29
Tabel 16. Har barnet gået i skole/daginstitution før opholdet på krisecenter.....	31
Tabel 17. Har barnet måttet stoppe i daginstitution/skole ved indflytning på krisecenter.	31
Tabel 18. Karakteren af vold mod barnet 2006.....	38
Tabel 19. Voldsudøver fordelt på voldens karakter. I procent af alle.....	39
Tabel 20. Voldsudøvere fordelt på voldens karakter. I procent af voldsudøvere.	39
Tabel 21. Udsat for vold af familiemedlemmer fordelt på køn. I procent.	40
Tabel 22. Voldens karakter fordelt på køn. I procent.	40
Tabel 23. Har barnet været udsat for vold af familiemedlemmer?	41
Tabel 24. Voldens karakter fordelt på aldersgrupper. I procent af aldersgrupperne.	41
Tabel 25. Har barnet været udsat for vold fordelt på dansk/ikke-dansk.....	41
Tabel 26. Former for fysisk vold barnet har været udsat for. I procent.	43
Tabel 27. Former for fysisk vold barnet har været udsat for fordelt på barnets alder.....	45
Tabel 28. Former for fysisk vold barnet har været udsat for (barnets nationalitet)	45
Tabel 29. Hyppigheden af den fysiske vold. I procent.....	46
Tabel 30. Karakteren af den fysiske vold fordelt på hyppigheden af samme. Antal.....	46
Tabel 31. Former for psykisk vold barnet har været udsat for. I procent.	47

Tabel 32. Former for psykisk vold barnet har været udsat for fordelt på barnets alder.....	47
Tabel 33. Andelen af børn der har overhørt/overværet vold mod moren. I procent.	51
Tabel 34. Andelen af børn der har overhørt/overværet vold mod søskende. I procent. ...	51
Tabel 35. Former for vold mod mor og søskende som børnene har været vidne til.....	51
Tabel 36. Forældrene skilt/separeret. I procent.	53
Tabel 37. Hvem har forældremyndighed over barnet?	54
Tabel 38. Samvær med faren under opholdet.	55
Tabel 39. Hvilken indflydelse har samvær med voldsudøvende far haft på barnet	56
Tabel 40. Er der et alkohol- eller stofmisbrug i barnets nære familie? I procent.	57
Tabel 41. Misbrug i nær familie fordelt på familiemedlemmer. I procent.	58
Tabel 42. Misbrug i den nære familie fordelt på misbrugsform	58
Tabel 43. Psykisk lidelse i barnets nære familie?.....	60
Tabel 44. Hvem i den nære familie har en psykisk lidelse.....	61
Tabel 45. Vurderet belastningsgrad fordelt på barnets alder. I procent.....	64
Tabel 46. Underretning af socialforvaltningen om barnets vilkår	66
Tabel 47. Underretningens form	67
Tabel 48. Er kommunal sagsbehandler opmærksom på familiens problemer?	68
Tabel 49. Er kommunal sagsbehandler opmærksom på familiens problemer?	69
Tabel 50. Etableret støtte til barnet fra socialforvaltningen under opholdet	69
Tabel 51. Støtte til barnet fra socialforvaltningen ved udflytningen	72
Tabel 52. Er støtte til barnet iværksat på nuværende tidspunkt?	72
Tabel 53. Fordeling af støtte på foranstaltninger under og efter opholdet. Antal.....	73
Tabel 54. Hvor flytter barnet hen umiddelbart efter opholdet på krisecenter? 2006.....	74
Tabel 55. Hvor flytter barnet hen umiddelbart efter opholdet på krisecenter? 2005.....	75
Tabel 56. Aldersfordeling på børnenes mødre	77
Tabel 57. Børnenes mødres forsørgelsesgrundlag ved indflytning.....	78
Tabel 58. Mødrenes højeste opnåede uddannelse.....	78
Tabel 59. Antal gange mødre tidligere har boet på krisecenter inden dette ophold	79
Tabel 60. Hvor længe har barnets mor været udsat for vold i det seneste forhold?	79
Tabel 61. Hvor længe har moren været udsat for vold fordelt på barnets belastningsgrad	80

Figurer

Figur 1. Barnets fødeland.....	21
Figur 2. Barnets statsborgerskab.....	21
Figur 3. Morens fødeland.....	22
Figur 4. Morens statsborgerskab.....	22
Figur 5. Farens fødeland	22
Figur 6. Farens statsborgerskab	22
Figur 7. Børnenes opholdslængde på krisecenter i 2005 fordelt på dansk/ikke-dansk.	30
Figur 8. Børnenes opholdslængde på krisecenter i 2006 fordelt på dansk/ikke-dansk.	30
Figur 9. Gik barnet i skole/daginstitution før opholdet på krisecenter (nationalitet).....	32
Figur 10. Er barnet ophørt i daginstitution/skole pga. flytning til krisecenter.	33
Figur 11. Årsager til ophør i daginstitution/skole ved flytning til krisecenter. I procent ...	34
Figur 12. Årsager til ophør fordelt på dansk/ikke-dansk. I procent.	35
Figur 13. Har barnet været udsat for vold fra familiemedlemmer?	37
Figur 14. Oplevede former for vold mod barnet i 2006 fordelt på dansk/ikke-dansk.....	42
Figur 15. Misbrug i den nære familie fordelt på nationalitet. I procent.	59
Figur 16. Psykisk lidelse i den nære familie fordelt på nationalitet. I procent. 2006.....	60
Figur 17. Børnene fordelt på vurderet belastningsgrad	63
Figur 18. Vurderet belastningsgrad fordelt på køn. I procent.....	64
Figur 19. Vurderet belastningsgrad fordelt på nationalitet. I procent.	65
Figur 20. Underretning af socialforvaltningen fordelt på nationalitet. I procent.	68
Figur 21. Støtte under opholdet fordelt på belastningsgrad. I procent.....	70
Figur 22. Former for støtte til barnet fordelt på nationalitet. I procent.	71
Figur 23. Støtte ved fraflytning fordelt på belastningsgrad. I procent.	73
Figur 24. Hvor flytter barnet hen efter krisecenteropholdet fordelt på nationalitet?	76

1. Indledning

LOKK's børnestatistik 2006 bygger på oplysninger indhentet på 34 krisecentre om 1594 børn i perioden 1. januar 2006 til 31. december 2006. En tredjedel af disse børn opholdt sig en uge eller derunder på krisecentre, og om disse børn er der kun registreret ganske få informationer. Datagrundlaget for beregninger og analyser i denne statistik er med få undtagelser de 1013 børn, der har opholdt sig længere end en uge på et krisecenter.

Landsorganisationen af kvindekrisecentre, LOKK, er rekvirent af statistikken. Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte har indsamlet, bearbejdet og produceret statistikken. Den 1. januar 2007 blev Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte nedlagt som selvejende institution, og centret er nu en del af Styrelsen for Specialrådgivning og Social Service. Minister for Ligestilling har finansieret undersøgelsen og rapporten.

Det er tredje år LOKK udsender en landsdækkende børnestatistik på krisecenterområdet. De årlige statistikker er en fortsættelse og videreudvikling af det undersøgelsesarbejde om børn på krisecentre, der har været udført, siden Socialministeriet etablerede den såkaldte Krib-pulje i 1996.

2006-udgaven af statistikken følger i videst muligt omfang samme opsætning og rækkefølge i præsentationen af datamaterialet som de foregående statistikker. Det gør det lettere at sammenligne tallene år for år og se udviklingstendenser inden for forskellige områder. Ud over en række gennemgående spørgsmål vælges hvert år et eller flere områder, som belyses mere indgående. I 2004 var der fokus på de forskelligartede belastninger, som børn i voldsramte familier lever med, i 2005 blev børnenes samvær med en eventuelt voldelig far behandlet indgående. I 2006 er der spurgt mere detaljeret til den vold, som børnene selv udsættes for. Hvilke former for fysisk vold er der tale om, og hvor hyppigt forekommer volden? Hvad karakteriserer den psykiske vold, er der tale om trusler mod barnet eller barnets mor, er det verbale overfald eller tilsidesættelse og isolation?

Af de tidligere statistikker fremgår, at over halvdelen af børnene på krisecentre har en anden etnisk baggrund end dansk. I 2006 er det via spørgeskemaerne muligt at få et mere nuanceret billede af børnene i familier med anden etnisk baggrund. Formålet er at få et bedre indblik i, om disse børn i væsentligt omfang har andre vilkår end danske børn, og dermed skabe grundlag for at vurdere, om der er behov for en særlig indsats.

Endelig er det med 2006-materialet blevet muligt at sammenkøre oplysninger om barnet med oplysninger om barnets mor. Udover børnestatistikken udgiver LOKK hvert år LOKK Årsstatistik, der registrerer en række informationer om de kvinder - dvs. børnenes mødre - der benytter krisecentertilbuddet. Med spørgeskemaerne for 2006 er der skabt mulighed for, at baggrundsoplysninger om moren kan medvirke til at kaste mere lys over barnets baggrund og vilkår.

Konsulent Christina Hansen har været ansvarlig for statistiske kørsler og tabel- og figur-layout i samarbejde med studentermedarbejder Jane Jørgensen. Konsulent Gitte Tilia har udarbejdet spørgeskema og manual og har stået for analyse og sammenskrivning af rapporten. Vi har igen i år haft stort udbytte af tæt sparring med LOKK's børnestatistikgruppe.

En særlig tak til de børn og kvinder, der har deltaget, og de pædagoger og andre medarbejdere på krisecentrene, der har udført et meget stort og kvalificeret arbejde i forbindelse med udfyldelse af spørgeskemaerne.

Følgende krisecentre har deltaget i undersøgelsen. Spørgeskemaerne er rapporteret kvartalsvis.

Tabel 1. Fordeling af børn på krisecentre

	Antal	Procent			
Boligfondens	47	3	Lyngby	53	3
Dannerhuset	90	6	Nakskov	42	3
Egmontgården	13	1	Næstved	35	2
Fredericia	30	2	Nørresundby	39	2
Frederikshavn	40	3	Odense	143	9
Frederiksværk	54	3	Randers	94	6
Haderslev	25	2	Ringsted	37	2
Herning	70	4	Roskilde	35	2
Hillerød	22	1	Rønne	26	2
Hjørring	37	2	Røntofte	41	3
Hobro	33	2	Silkeborg	42	3
Holstebro	34	2	Sønderborg	49	3
Horsens	37	2	Thisted	12	1
Jagtvej, Kbh.	66	4	Vejle	46	3
Kalundborg	40	3	Viborg	26	2
Kolding	55	3	Aabenraa	40	3
Køge	8	1	Århus	133	8
			Total	1594	100

I alt 2080 børn var, ifølge krisecentrenes oplysningsskemaer, med deres mødre på krisecenter i 2006. Børnene på Esbjerg Krisecenter, Hirtshals Krisecenter og Nykøbing F Krisecenter samt Egmontgårdens børn deltager ikke i børnestatistikken. Dertil kommer at 209 kvinder ikke ønskede at deltage i undersøgelsen, og deres eventuelle børn deltager derfor heller ikke. Der er udfyldt gyldige spørgeskemaer på 1594 børn, hvilket giver en svarprocent meget tæt på 100 for de børn, der reelt kan deltage.

Bagerst i rapporten findes en række bilag, hvoraf det fremgår, hvordan svarene på udvalgte spørgsmål fordeler sig på de enkelte krisecentre.

Kildehenvisninger findes i de uddybende kapitler, og en samlet oversigt over den anvendte litteratur findes på side 82.

Esbjerg den 31. marts

Gitte Tilia og Christina Hansen

2. Sammenfatning

På de følgende sider sammenfattes undersøgelsens resultater kort, og der peges på nogle perspektiver af resultaterne. For en nærmere uddybning henvises læseren til de efterfølgende kapitler.

2.1 Sammenfatning

Kapitel 3 beskriver kort *metoden* i indsamling og bearbejdning af data.

Kapitel 4 behandler *børnenes baggrund* med hensyn til aldersfordeling, køn og nationalitet. Hovedparten af børn på krisecentre er små børn. En forklaring herpå kan være, at fysisk vold i hjemmet, ifølge undersøgelser¹, er af størst omfang tidligt i ægteskabet/ parforholdet, mens børnene er små. I 2006 er 57 procent af børnene på krisecentre i aldersgruppen 0-6 år, 31 procent er mellem 7 og 12 år, og 12 procent af børnene er i aldersgruppen 13-17 år. Der er en ligelig fordeling af drenge og piger i det samlede materiale, men en lille overvægt af drenge blandt de mindste børn og flest piger blandt de ældre børn. Dette svarer til, hvad der er fundet tidligere.

53 procent af mødre til de børn, der indgår i undersøgelsen, er født i Danmark. De 47 procent, der ikke er født i Danmark, kommer fra ca. 70 forskellige nationer. Hovedparten kommer fra flygtningeproducerende lande eller det gamle indvandrerland, Tyrkiet. Godt halvdelen af alle mødre, der har andet fødeland end Danmark, kommer således fra Irak, Tyrkiet, Somalia, Libanon, Iran, Afghanistan, og Syrien. Der er også en del mødre fra Grønland, Thailand og det tidligere Jugoslavien.

De fædre, der ikke er født i Danmark, kommer overvejende fra de samme nationer som mødrene. Det er ikke overraskende, da mange har forældre med samme nationale baggrund. En del børn kommer dog fra blandede ægteskaber, heraf er der 63 børn, der har dansk far og ikke-dansk mor. Det gælder fx børn af thailandske kvinder.

Når det drejer sig om børnenes nationalitet, defineres et barn efter Integrationsministeriets retningslinier som dansk, hvis mindst én af forældrene både er født i Danmark og har dansk statsborgerskab. Efter denne definition er 56 procent af børnene danske og 33 procent er 'ikke-danske'. Der mangler information om 11 procent, og hovedparten af disse er sandsynligvis ikke-danske, da det er den gruppe, det er vanskeligst at få alle informationer om.

Hensigten med en opdeling i dansk/ikke-dansk er imidlertid at identificere særlige typer af problemer og særlige vilkår, som har sammenhæng med at skulle kunne begå sig i en anden kultur end den, man traditionelt tilhører, eller ens nærmeste familie tilhører. For at indfange den problematik er der benyttet en distinktion mellem de børn, der vokser op i en traditionel dansk familie, forstået som en familie der har været og opfatter sig selv som dansk gennem generationer, og dem, som vokser op i en familie med en anden eller en blandet kulturel baggrund.

¹ Kitzmann, K.M. et al.(2003): Child Witnesses to Domestic Violence: A Meta-analytic Review. Journal of Consulting and Clinical Psychology, 71(2). 339-352

Ifølge denne definition kommer 56 procent af børnene fra familier, der er traditionelt danske, og 44 procent kommer fra familier med anden eller blandet national/kulturel baggrund.

For at få et mere nuanceret billede af de ikke-danske børns vilkår er krisecentermedarbejderne blevet bedt om at vurdere familiens grad af integration efter nærmere definerede kriterier. Af de i alt 399 børn, som er ikke-danske ifølge sidstnævnte definition, vurderer medarbejderne, at 16 procent kommer fra i høj grad integrerede familier, 41 procent kommer fra i nogen grad integrerede familier, og 39 procent af børnene kommer fra familier, der karakteriseres som i ringe grad integreret.

Nogle mødre medbringer ikke alle børn under 18 år på krisecentret. Det drejer sig i 2006 om i alt 200 børn. Af disse blev 23 procent - svarende til 46 børn - tilbage hos den voldsudøvende part, 38 procent opholdt sig hos deres ikke-voldelige far, 12 procent hos familie og venner, og 19 procent var anbragt i familiepleje eller på institution. Krisecentrene har meget få eller ingen oplysninger om disse børn, og det vides derfor heller ikke, om de kommunale myndigheder er opmærksomme på disse børns særlige vilkår. Der er særlig grund til bekymring for de 46 børn, der bliver tilbage hos den voldsudøvende part.

Kapitel 5 belyser, hvad krisecenteropholdet bevirker af *omskejelser i barnets hverdag*. Længden af ophold på krisecenter varierer meget. Af hensyn til kvaliteten af data indgår de børn, der opholder sig en uge eller derunder på et krisecenter, i modsætning til tidligere år ikke i materialet i 2006. Det drejede sig i 2006 om 569 børn eller mere end en tredjedel af alle børn. Disse børn er dog medtaget i følgende opgørelse over opholdstid. De fleste ophold er forholdsvis korte. Knap halvdelen af de registrerede børn, 49 procent, opholder sig på krisecenter 14 dage eller derunder og 63 procent under en måned. Den sidste tredjedel har længerevarende ophold heraf 11 procent mere end tre måneder, svarende til 172 børn ud af de 1594 registrerede børn. Der er et lille fald i de helt korte ophold svarende til to procentpoint i forhold til 2005 og en tilsvarende lille stigning i de længerevarende ophold. Samme tendens sås ved sammenligning mellem 2004 og 2005.

Tidligere undersøgelser viser, at børn fra etniske minoritetsgrupper generelt opholder sig længere tid på krisecentrene end danske børn. Også de foregående børnestatistikker har bekræftet denne tendens, om end forskellene er små. I 2006 var den gennemsnitlige opholdslængde for børn, der har opholdt sig en uge eller derover på et krisecenter, 59 døgn. De danske børn havde en gennemsnitlig opholdstid på 57 døgn og de ikke-danske på 61. Det er en udligning af forskellen i forhold til 2005. Der er heller ikke i 2006 en overvægt af ikke-danske børn, blandt de børn der opholder sig meget længe på et krisecenter. I alt 12 børn – 6 danske og 6 ikke-danske – har opholdt sig mere end et år på et krisecenter. Den længst angivne opholdstid er 609 dage.

For mange børn betyder opholdet på krisecenter, at de stopper i den daginstitution eller den skole, hvori de går. 64 procent af de 0-6-årige stopper i pasningsordning, og 61 procent af 7-12-årige stopper i deres skole. For de 13-17-årige er tallet 36 procent.

Væsentligt flere ikke-danske børn end danske må stoppe i deres institution eller skole. 71 procent af de ikke-danske børn stopper mod 52 procent af de danske. Den hyppigst angivne årsag til, at barnet stopper, er afstanden til tidligere institution. 43 procent angiver denne årsag. 37 procent stopper på grund af fare. Ved fare forstås fx truslen fra den voldsudøvende person eller risiko for bortførelse. 12 procent stopper pga. uafklaret forældremyndighed. Flere af mødrene til de ikke-danske børn oplever, at det er forbundet med

fare for deres børn at fortsætte i daginstitution eller skole, og vælger derfor at lade barnet stoppe. Det drejer sig om 44 procent mod 32 procent for de danske børns vedkommende.

Kapitel 6 handler om børnenes *erfaringer med vold* i hjemmet. Årsagen til, at børnenes mødre kommer på krisecentrene, er vold mod kvinden fra ægtefælle eller samlever, men børnene selv udsættes også for vold. 55 procent af børnene i denne undersøgelse har været udsat for vold i hjemmet rettet mod deres person. Svaret er helt samstemmende med, hvad vi fandt i 2004 og 2005.

Der skelnes i undersøgelsen mellem forskellige former for vold. 27 procent af alle børn i undersøgelsen udsættes for fysisk vold, 45 procent udsættes for psykisk vold, 2 procent svarende til 21 børn udsættes for seksuel vold, og 17 procent udsættes for materiel vold.

Lidt flere af drengene end pigerne er i dette materiale udsat for vold. Drengene er i lidt højere grad end pigerne udsat for fysisk vold, mens pigerne rammes mere end drengene af psykisk vold. Forskellene er dog små. Volden rammer alle aldersklasser af børn. De ældre børn er noget mere udsatte for vold end de 0-6-årige, specielt er de 13-17-årige udsat for vold.

Med hensyn til nationalitet er der ikke væsentlige forskelle på danske og ikke-danske børns udsathed for vold, men der er en forskel i karakteren af volden, idet flere ikke-danske børn udsættes for fysisk vold og færre for psykisk vold. Danske og ikke-danske børn udsættes i lige høj grad for seksuel og materiel vold.

I alle kategorier af vold er det den biologiske far, der har ansvaret for hovedparten af den vold, der udøves. 35 procent af børnene i undersøgelsen er udsat for én eller flere former for vold fra deres biologiske far.

Begrebet vold har ikke et entydigt indhold, men er i høj grad en historisk, geografisk og kulturelt skiftende konstruktion. Med ophævelse af revselsesretten i 1997 blev det strafbart at udsætte børn for legemlig afstraffelse, og siden har holdningen til fysisk afstraffelse af børn ændret sig, så der nu er en generel konsensus i det danske samfund om at fordømme udøvelse af fysisk afstraffelse af børn. Men der er stadig forskel på at ruske et barn i armen og decideret at mishandle barnet. Der er også forskel på, om vold mod barnet har fundet sted en enkelt gang, eller der er tale om gentagne overgreb. I 2006 er der spurgt mere ind til voldens hyppighed og alvor.

Den hyppigst anvendte fysiske vold mod børn er såkaldt opdragelsesmæssig vold, dvs. rusk i armen, slag over fingrene, en lussing etc. 63 procent af den fysiske vold er af denne karakter. 38 procent af børnene oplever en mere alvorlig fysisk vold i form af slag, skub, slag med genstand etc. 4 procent af børnene, svarende til 11 børn, oplever decideret mishandling med bid, kasten rundt, spark etc. 23 børn har oplevet at blive lukket ude af hjemmet, at blive nægtet mad eller tøj, eller opfyldelse af andre basale behov. De ældste børn er udsat for den groveste vold.

For nogle børn er fysisk vold rettet mod deres person en isoleret hændelse, men for hovedparten af de børn, der udsættes for fysisk vold, er det en mere dominerende del af barnets hverdag. For 12 procent af børnene er den fysiske vold et engangsfænomen. 15 procent har oplevet vold nogle få gange inden for det sidste år. For de resterende børn - i alt 133 - er volden hyppigere, og for næsten en fjerdedel, svarende til 57 børn, sker det endog meget hyppigt. Der er således tale om, at en forholdsvis stor del af de børn, der udsættes for fysisk vold, lever med risiko for vold som en del af deres hverdag.

Særligt udsatte er selvfølgelig de børn, der både oplever hyppig vold og grov vold. 8 børn oplever meget hyppigt decideret mishandling. 28 børn oplever meget hyppigt grovere former for vold som slag, skub etc., og yderligere 38 børn oplever af og til eller jævnligt denne form for vold. 99 børn oplever af og til, jævnligt, eller meget hyppigt opdragelsesmæssig vold, og 20 børn er ofte udsat for at blive nægtet opfyldelse af basale behov.

At leve som barn i en voldsramt familie er i sig selv et psykisk pres. Nogle børn oplever derudover, at psykisk vold rettes mod deres egen person. Også den psykiske vold har mange former. Der kan være tale om trusler mod barnet selv, mod moren eller barnets søskende, barnet kan være udsat for nedværdigende tale, verbale overfald, at blive ignoreret eller systematisk forfordelt i forhold til fx søskende. Andre former for psykisk vold går mere direkte på barnets person, eller på den utryghed der følger med at leve i et hjem, hvor de voksne ikke har overskud til at tænke på børnenes vel.

En tredjedel af børnene er udsat for trusler rettet mod dem selv, og halvdelen er udsat for trusler rettet mod deres mor eller søskende. Halvdelen af børnene oplever, at der bliver talt til dem på en nedværdigende og ydmygende måde. 6 procent er blevet spærret inde, og 12 procent oplever, at de forfordeles i forhold til andre.

Undersøgelser viser, at det er ligeså belastende for børn at være vidne til fysisk vold mellem forældre som selv at være udsat for vold i familien. 84 procent af børnene på krisecentrene i 2006 har overhørt eller overværet vold mod moren. Det er en stigning i forhold til de foregående år, hvor omkring 75 procent af børnene havde overværet eller overhørt vold mod deres mor. Kun 9 procent svarer nej. Børn overværer også vold mod deres søskende. Det gælder for 33 procent af børnene i 2006.

Børn er vidne til alle typer af vold mod deres mor og søskende. 66 procent af de børn, der er vidne til vold, oplever, at deres mor bliver slået. 94 procent er vidne til psykisk vold, 4 procent til seksuelle overgreb på moren, og 21 procent er vidne til, at morens ejendele bliver slået i stykker eller taget fra hende.

Kapitel 7 handler om *forældremyndighed og samvær*. Et ophold på krisecenter fører ofte til, at spørgsmål om forældremyndighed og afgørelse om samvær bliver taget op til revision. En del af de børn, der kommer på krisecenter, lever allerede inden opholdet i brudte familier eller familier i opløsning. Børnenes mor har forældremyndigheden alene for 30 procent af børnene, mens forældremyndigheden er delt mellem forældrene for 44 procent af børnene. I 6 procent af tilfældene er forældremyndigheden endnu ikke afgjort.

Den forælder, der ikke har barnet boende, har som udgangspunkt ret til samvær. I de tilfælde, hvor der er tale om en far, der har øvet vold mod barnet og/eller moren, kan samvær være ekstremt belastende for både mor og barn. I denne undersøgelse har 91 børn samvær med en far, der udøvet vold mod barnet.

For 26 børn er samværet fastsat af statsamtet. 13 børn har samvær overvåget af statsamtet.

Kapitel 8 handler om *misbrug og psykisk lidelse* i nærmeste familie. Både misbrug og psykisk lidelse hos forældre udgør en alvorlig risikofaktor i et barns liv. 38 procent af børn på krisecenter i 2006 har misbrug i nærmeste familie. Det er 6 procentpoint højere end i 2005. Denne stigning må formodes at hænge sammen med, at der er lykkedes at få en højere svarprocent på spørgsmålet end tidligere. 43 procent af børnene har ikke misbrug i nærmeste familie. For 19 procent af børnene kendes svaret ikke.

Også når det gælder misbrug, er den biologisk far den hovedansvarlige.

Alkohol er den mest udbredte misbrugsform. 25 procent af alle de børn, der var på krise-center i 2006, lever med en alkoholmisbrugende forælder eller mors samlever. For 73 procent af de børn, der har misbrug i nærmeste familie, drejer det sig om et alkoholmisbrug. Hashmisbrug og andet misbrug i familien er en del af vilkårene for henholdsvis 33 og 31 procent af de børn, der har misbrug i familien.

Tidligere år viste, at danske børn var mere udsatte for misbrugere i nærmeste familie end ikke-danske børn. Den forskel er mindre udtalt i 2006 sandsynligvis i sammenhæng med en bedre svarprocent for de ikke-danske børn. Det bekræfter en formodning om, at der har været en underreportering af misbrug i de ikke-danske familier. Der er dog stadig flere danske børn, der har misbrug i familien. 43 procent af de danske børn har misbrug i nærmeste familie, mens det tilsvarende tal for ikke-danske er 30 procent.

Indtagelse af alkohol eller andre stoffer spiller ofte en rolle for udvikling af aggression og vold. 359 børn ud af 1013, svarende til 35 procent, har en biologisk far, der udøver vold mod dem - i form af fysisk vold, psykisk vold, materiel vold eller seksuel vold. 128 af disse fædre har også et misbrug. Blandt de 128 børn, der har en voldsudøvende og misbrugende far, har 35 samvær med deres far.

I 2006 er det lykkedes at få svar på spørgsmål om psykisk lidelse i familien for tre fjerdedele af børnene mod tidligere kun halvdelen. 25 procent af børnene har psykisk lidelse i den nærmeste familie, 48 procent har ikke, og for 27 procent kendes svaret ikke. Blandt de familiemedlemmer, der har en psykisk lidelse, tegner barnets mor sig for 30 procent, faren for 73 procent, og morens samlever/kæreste for 10 procent. Hovedparten af de psykiske lidelser falder i kategorien psykisk sårbarhed eller psykisk ustabilitet. Det drejer sig om godt 70 procent, mens de diagnosticerede psykiske lidelser udgør 30 procent.

I kapitel 9 fremlægges pædagogernes vurdering af *børnene belastningsgrad*. Børnene vurderes ud fra fire kategorier med stigende belastningsgrad (se mere om de forskellige kategorier på side 63) Pædagogerne vurderer, at 27 procent af børnene er børn med almindelige behov, og 42 procent vurderes at have særlige behov. 21 procent vurderes som truede børn med omfattende trivsels- og tilpasningsproblemer og med behov for særlig støtte for at ændre udviklingen. 3 procent, svarende til 31, vurderes som problembørn med behov for en decideret behandlingsmæssig indsats. En fjerdedel af børnene befinder sig således i de to mest belastede kategorier. 6 procent af børnene kan ikke vurderes.

De ældre børn er mere belastede end de yngre børn. Der er ikke markante forskelle på belastning i relation til køn og nationalitet.

Kapitel 10 handler om *støtte fra socialforvaltningen*. Der er igen for 2006 sket en markant stigning i krisecentrenes indgivelse af underretning til de sociale forvaltninger. Der sker nu underretning for 67 procent af børnene, mod 52 procent i 2005, 47 procent i 2004, og 33 procent i Behrens 2002. Stigningen afspejler, at krisecentrene vurderer, at der er behov for en forstærket indsats for at få de kommunale myndigheder på banen i forhold til foranstaltninger for de udsatte børn. En del af forklaringen på stigningen fra 2005 til 2006 kan dog også være, at børn med korte ophold ikke optræder i 2006.

Der sker hyppigere underretninger for ikke-danske end for danske børn, og blandt de ikke-danske sker der hyppigere underretning om børn fra familier, der betegnes som 'i ringe grad integrerede', end for børn fra bedre integrerede familier.

For 84 procent af alle børn svares bekræftende på, at den kommunale sagsbehandler er vidende om barnets vilkår.

21 procent af børnene får en form for støtte fra socialforvaltningen under opholdet på krisecenter. Det er de mest belastede børn, der får den største del af støtten. Det drejer sig i 2006 om knapt halvdelen af de mest belastede, de såkaldte problembørn, og 38 procent af de truede børn. Det er væsentligt flere end de foregående år. En del af forklaringen skal dog stadig søges i det forhold, at børn med korte ophold ikke optræder i 2006, og at det tidligere har været dem, man ikke har nået at sætte støtte i værk for. Stadig er det dog halvdelen og næsten to tredjedele af de truede børn, der ikke får støtte under opholdet. De mest udbredte former for støtte under opholdet er psykologhjælp, familiebehandling og friplads i daginstitution.

31 procent af børnene får støtte efter udflytning mod 17 procent i 2005, og fordelingen er mere markant end foregående år målrettet de mest udsatte børn. En tredjedel af problembørnene og mere end halvdelen af de truede børn får dog stadig ingen form for støtte, når de flytter fra krisecentret. Knapt halvdelen af støtten er etableret ved fraflytning, mens der for de resterende er truffet afgørelse eller aftale om støtte.

14 procent, svarende til 125, af de børn, der har været på krisecenter, flytter tilbage til den, der har udøvet vold mod barnet eller moren. 43 procent flytter i ny bolig, og 18 procent flytter tilbage til tidligere bolig, men uden den, der har udøvet volden. Det betyder, at 61 procent af børnene flytter til en permanent bolig uden voldsudøveren. Sammenlagt 23 procent af børnene flytter til anden midlertidig adresse, enten til et andet krisecenter, en familiebehandlingsinstitution, eller de tager ophold hos familie og venner.

Der er næsten dobbelt så mange ikke-danske som danske børn, der flytter tilbage til voldsudøveren, nemlig 19 procent mod 10 procent af de danske børn. 52 procent af de danske børn flytter i ny bolig mod 34 procent af de ikke-danske børn. På de øvrige kategorier er forskellen udlignet i forhold til tidligere år.

Kommunerne har pligt til at føre tilsyn med børn på krisecenter. Opgørelsen viser, at 8 kommuner har ført tilsyn med *alle* børn på krisecentret i den pågældende kommune. Det er en stigning i forhold til 2005, hvor kun 3 kommuner førte tilsyn med alle børn. 10 kommuner har ført tilsyn med nogle af børnene på krisecentret, og 2 kommuner har kontakt med krisecentret ved behov. 13 krisecentre angiver, at der ikke er ført tilsyn med nogen af børnene i 2006.

Kapitel 11 beskriver børnenes mødre. Data hertil fremkommer ved samkørsel med data fra indflytningsskemaerne på kvinderne, der anvendes som grundlag for LOKK Årsstatistik, og data til børnestatistikken.

Hovedparten af børnene har en mor, der er på overførselsindkomst. For 41 procents vedkommende er moren på kontanthjælp eller i aktivering, 10 procent af børnene har en mor på sygedagpenge, og 6 procent har en mor på førtidspension. Kun 18 procent har en mor, der er i arbejde. Også uddannelsesniveaet er generelt lavere end i befolkningen som helhed. 40 procent af børnenes mødre har grundskole eller uafsluttet grundskole som deres højeste opnåede uddannelse. Knapt 20 procent har en gymnasial uddannelse eller erhvervsuddannelse, og kun 19 procent har en videregående uddannelse heraf halvdelen en kort videregående uddannelse.

Mere end halvdelen af mødrene har været på krisecenter mere end én gang. 31 procent af børnene har en mor, der har været på krisecenter 2-3 gange, for 7 procent svarende til 27 børn er der tale om 4-5 gange, og for 6 procent eller 21 børn mere end 5 gange. Det viser, at nogle børn lever en barndom præget af mange og voldsomme opbrud.

Mange af børnenes mødre har været udsat for vold gennem flere år, nogle gennem mange år. Der er en stærk sammenhæng mellem længden af den periode, moren har været udsat for vold og barnets vurderede belastningsgrad. Jo længere moren har været udsat for vold, jo mere belastet er barnet. Det peger klart på nødvendigheden af en tidlig indsats.

2.2 Perspektivering

En række forhold omkring børn på krisecenter er nu konsistent dokumenteret gennem de sidste tre år. Børnene vokser op i voldsramte familier, hvor mellem 75 og 85 procent af dem overværer eller overhører vold mod deres mor. Mere end halvdelen er selv udsat for vold, og en tredjedel oplever vold mod deres søskende. Omkring 40 procent af alle børn på krisecenter oplever, at det er deres biologiske far, der udøver vold mod dem.

Følgerne af at leve med volden som et opvækstvilkår er på kort sigt, at barnet lever i latent angst for ny vold, og at angsten tapper barnet for kræfter og energi og påvirker dets evne til koncentration og udfoldelse. På langt sigt medfører oplevelser med vold, manglende voksenomsorg og kaotiske livsvilkår i barndommen en øget risiko for psykiske, sociale, og indlæringsmæssige problemer, som kan være af mere varig karakter. Barnets grundlæggende tillid til sin omverden og til sig selv lider skade i en familie med vold.

Men volden er ikke den eneste belastningsfaktor. Omkring en tredjedel af alle børn på krisecenter oplever misbrug af alkohol, hash, eller medicin, og stoffer i den nærmeste familie, dvs. blandt de personer der har omsorg for barnet. Heraf lever 25 procent af børnene med virkningerne af et alkoholmisbrug blandt de nærmeste. 25 procent af børnene har desuden en forælder eller mors samlever, der har en diagnosticeret psykisk sygdom eller er psykisk ustabil. Næsten halvdelen af børnene kommer fra familier, der har anden etnisk baggrund end dansk, hvor den ene eller begge forældre skal lære at agere i en samfundsmæssig og kulturel kontekst, som er anderledes end den, de selv eller deres familie er vokset op med. Hovedparten af børnene vokser op i familier, hvor i hvert fald mødrene er generelt dårligere stillede i forhold til selvforsørgelse og uddannelse end befolkningen som helhed. Det har naturligvis betydning for de ressourcer af social og materiel karakter, der er til rådighed for børnene i deres opvækst.

Som en konsekvens af volden har nogle af børnene et meget omskifteligt liv med mange ofte dramatiske opbrud. Opbrud og stadige skift under ofte stærkt stressende omstændigheder er en stor belastning i sig selv og har på længere sigt afgørende betydning for børnenes mulighed for at indgå i stabile netværk i forhold til kammerater, daginstitution, skole, naboer etc. Samtidig påvirker det børnenes muligheder for sammenhæng i deres lærings- og udviklingsforløb med konsekvenser for deres muligheder senere i livet.

Der har i de sidste tre år været en markant stigning i krisecentrenes underretninger til de sociale myndigheder om de udsatte børns vilkår. Denne indsats er yderligere forøget i 2006. I 2006 ses også en markant stigning i antallet af børn, der iværksættes støtte til. Støtten er målrettet mod de mest udsatte børn, men også børn med mindre udtalte belastninger får støtte. Der er dog stadig mange også af de hårdt belastede børn, som det ikke lykkes at iværksætte støtte for, når de forlader krisecentret. Af disse dårligst fungerende får mellem en tredjedel og halvdelen fortsat ingen hjælp.

Antallet af kommuner, der fører tilsyn med børn på krisecentre, er steget i forhold til 2005, men det bemærkelsesværdigt, at der fortsat er mange kommuner, der forsømmer deres tilsynspligt, specielt når man tager i betragtning, at en fjerdedel af børnene på krisecenter

vurderes som så belastede, at det har påvirket børnenes udvikling mærkbart i negativ retning, og en decideret behandlingsindsats er påkrævet.

3. Metode

Datamaterialet til LOKK børnestatistik indsamles via et spørgeskema. Spørgeskemaet er udarbejdet i et samarbejde mellem VFC Socialt Udsatte og LOKK's statistikgruppe. For at sikre en så ensartet forståelse af spørgsmålene som muligt, er der sammen med spørgeskemaet udsendt en manual til krisecentrene. Manualen indeholder forklaringer på spørgsmålene og definitioner af centrale begreber.

Alle beboere på krisecentrene har fået udleveret en folder om samtykke til undersøgelsen. Moren har mulighed for at sige nej til at deltage i undersøgelsen, og i så fald vil hendes børn heller ikke deltage. I alt 209 kvinder har i 2006 ikke ønsket at deltage.

Første del af spørgeskemaet udfyldes på baggrund af en samtale mellem mor og barn og en børnepædagog eller anden krisecentermedarbejder med kontakt til barnet. Det er krisecentermedarbejderen, der udfylder skemaet. Anden del af skemaet udfyldes efter barnets fraflytning fra krisecentret.

Det er vigtigt for pålideligheden og validiteten af data, at der er etableret en god kontakt mellem mor/barn og medarbejderen fra krisecentret, inden samtalen finder sted. En del af de spørgsmål, der indgår i skemaet, er af en meget personlig og følsom karakter. De handler om vold mod barnet og overværelse af vold mod moren, om misbrug og sindslidelse i familien osv. Det er derfor en forudsætning, at der eksisterer et tillidsfuldt forhold mellem udspørgeren og den, der svarer på spørgsmålene, ligesom det er nødvendigt, at udspørgeren har gjort sig etiske overvejelser over, hvilke reaktioner spørgsmålene kan sætte i gang hos barnet, og hvordan man kan støtte barnet i den forbindelse.

Fra 2006 er det i LOKK's børnestatistikgruppe besluttet, at der kun udfyldes en begrænset del af skemaet for de børn, der har opholdt sig en uge eller derunder på et krisecenter. Formålet har været at sikre en større pålidelighed i udfyldningen og undgå de mange 'ved ikke' svar eller manglende svar på skemaerne. I alt 569 børn, svarende til 36 procent, har i 2006 opholdt sig 7 dage eller derunder på krisecentrene. De eneste oplysninger, der er registreret om disse børn, er alder og køn, fraflytningstidspunkt, og antallet af opholds dage. Analyserne i statistikken er baseret på de resterende 1013 børn.

Når barnet og moren flytter fra krisecentret, registreres oplysninger om opholdets varighed, hvor kvinden flytter hen med barnet umiddelbart efter opholdet, aftaler om støtte efter opholdet, og om eventuel underretning til socialforvaltningen om barnets vilkår.

Spørgeskemaerne består primært af spørgsmål med lukkede svarkategorier. Ved spørgsmål, hvor det ikke er muligt at lave udtømmende kategorier, er det muligt for krisecentermedarbejderne at tilføje svarkategorier under 'andet'. Herved kan der i den senere analyse tilføjes svarkategorier til brug såvel i afrapporteringen som i forbindelse med forbedringer af det efterfølgende års spørgeskemaer. I nogle spørgsmål opfordres der til at uddybe i tekst eller give eksempler, der kan belyse problematikken mere nuanceret.

Børnestatistikskemaerne indsamles kvartalsvis hos VFC Socialt Udsatte, hvor de scannes og bearbejdes i SPSS. VFC Socialt Udsatte opbevarer og behandler datamaterialet under de gældende sikkerhedsregler fra Datatilsynet. Datamaterialet arkiveres hos Dansk Data Arkiv.

4. Børnenes baggrund

4.1 Børnenes køns- og aldersfordeling

Drenge og piger var - som det fremgår af tabel 2 - ligeligt repræsenterede på landets krisecentre i 2006.

Tabel 2. Børnene fordelt på køn

	Antal	Procent
Pige	506	50
Dreng	499	50
Total	1005	100

Der er, som tidligere, en overvægt af små børn mellem 0 og 6 år på krisecentre (se tabel 3). Det drejer sig i 2006 om 57 procent, mens gruppen af 7-12-årige udgør 31 procent og gruppen af 13-17-årige 12 procent. Et barn er over 18 år, men registreret under 'børn i følgeskab med en voksen kvinde'. En forklaring på overvægten af gruppen af små børn kan være, at fysisk vold ifølge undersøgelser² er af størst omfang tidligt i ægteskabet/parforholdet, og det vil typisk sige, mens børnene er små.

Tabel 3. Børnene fordelt på alder

	Antal	Procent
0-6-årige	566	57
7-12-årige	313	31
13-17-årige	117	12
18 år og derover	1	0
Total	997	100

Der er en lille overvægt af drenge blandt de mindste børn, og der er flest piger blandt de ældre børn (se tabel 4).

² Kitzmann, K.M. et al. (2003): Child Witnesses to Domestic Violence: A Meta-analytic Review. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 71(2). 339-352

Tabel 4. Børnene fordelt på køn og alder

	Pige i %	Dreng i %	Total	N
0-6-årige	47	53	100	559
7-12-årige	53	47	100	313
13-17-årige	62	38	100	116
18 år og derover	0	100	100	1
I alt	50	50	100	989

Blandt de 0-6-årige udgør drengene 53 procent og pigerne 47 procent, mens det i aldersgruppe 7-12-årige er pigerne, der er i overtal med 53 procent mod drengenes 47 procent. I aldersgruppen 13-17-årige er der en større overvægt af piger, nemlig 62 procent mod 38 procent drenge. Fordelingen på alder og køn svarer til tallene for 2004 og 2005.

4.2 Børnenes nationalitet

På krisecentrene er kvinder med anden etnisk baggrund end dansk stærkt overrepræsenterede³ i forhold til deres andel af befolkningen, og det er derfor væsentligt at kunne dokumentere, om børn med anden etnisk baggrund end dansk har andre vilkår og er udsat for andre typer af belastninger end danske børn og dermed også har andre behov for støtte.

Ifølge Integrationsministeriets Årbog 2004 (s.10) defineres en person som dansker, hvis mindst én af forældrene er både dansk statsborger og født i Danmark. Dvs. at et barn klassificeres som dansk, hvis den ene af forældrene er født i Danmark og samtidig har dansk statsborgerskab. Det spiller altså ingen rolle, om barnet selv er født i Danmark eller har dansk statsborgerskab.

I spørgeskemaerne til Børnestatistikken 2004 og Børnestatistikken 2005 registreredes dels oplysninger om fødeland, dels oplysninger om nationalitet for henholdsvis barnet, barnets mor, og barnets far, og på baggrund heraf blev der konstrueret to kategorier: dansk og ikke-dansk⁴.

I 2006-spørgeskemaerne er kategorierne dansk og ikke-dansk konstrueret lidt anderledes. Der registreres stadig fødeland og statsborgerskab for henholdsvis barn, mor, og far, men nu suppleret med et spørgsmål om, hvorvidt barnet vokser op i en traditionel dansk familie, forstået som en familie der har betragtet sig selv som dansk i generationer, eller i en anden type familie. Hvis det sidste er tilfældet, gradueres betegnelsen ikke-dansk på en integrationsskala, som giver mulighed for at nuancere betegnelsen og gøre den mindre kategorisk og mindre statisk.

Integrationsskalaen har tre trin: i høj grad integreret, i nogen grad integreret, og i ringe grad integreret. Det er pædagogen/krisecentermedarbejderen, der vurderer, i hvilken grad barnet og barnets familie er integreret i det danske samfund. Til grund for vurderingen indgår forhold som morens/familiens kendskab til og deltagelse i det danske samfund, forståelse for forskellige institutioner og myndigheder og deres funktion, tilknytning til

³ Se fx LOKK Årsstatistik 2005.

⁴ Se LOKK Børnestatistik 2005 s. 17-18.

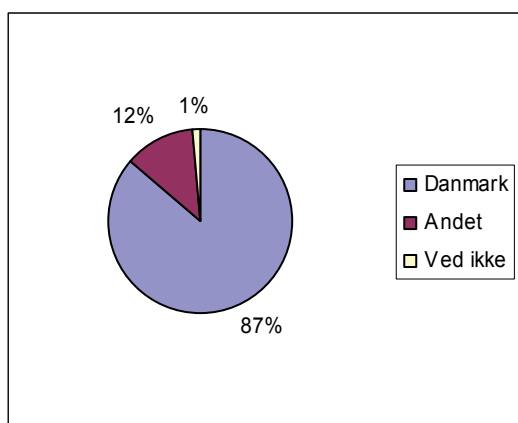
arbejdsmarkedet, foreningsliv, børneinstitutioner, beherskelse af sprog, og tilknytning til danske netværk. Retningslinier for indplacering på skalaen er udbygget i manualen. Da krisecentermedarbejdernes kendskab til familien bygger på kontakten til moren, vil det overvejende være moren, der tegner familiens integration.

Betegnelsen dansk og ikke-dansk anvendes i denne rapport med udgangspunkt i distinktionen traditionel dansk og ikke-dansk, medmindre andet er anført.

Som det fremgår af figur 1 er 87 procent af de børn, der i 2006 indgår i børnestatistikken, født i Danmark. Det tilsvarende tal for 2005 var 84 procent.

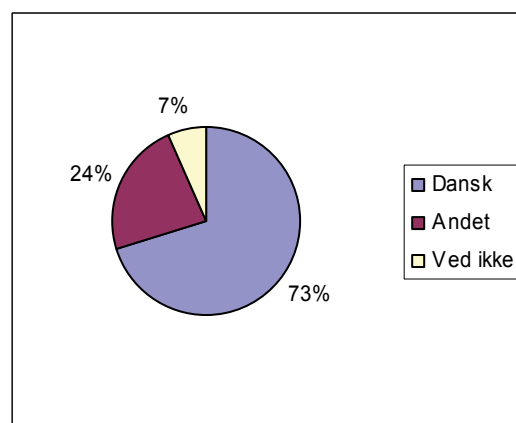
73 procent af børnene har dansk statsborgerskab, og 24 procent har andet statsborgerskab end dansk. For 7 procent svares ved ikke.

Figur 1. Barnets fødeland

N = 948

Figur 2. Barnets statsborgerskab

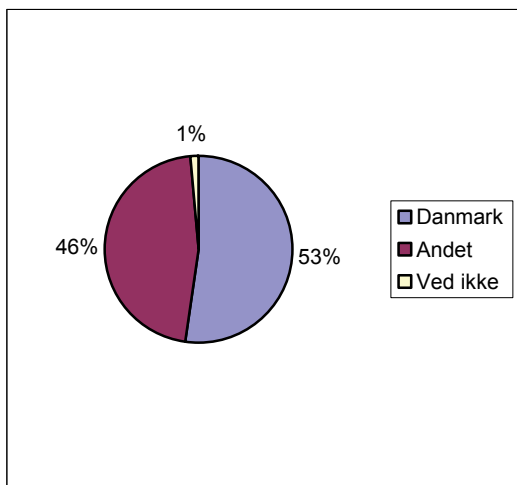

N = 943

Morens fødeland og statsborgerskab fremgår af figur 3 og 4 nedenfor. 53 procent af mødrene er født i Danmark mod 49 procent i 2005. Både for mødre og børn er der således forholdsvis flere, der er født i Danmark i 2006 sammenlignet med 2005. 46 procent af mødrene er født uden for Danmark, og for 2 procent kendes svaret ikke.

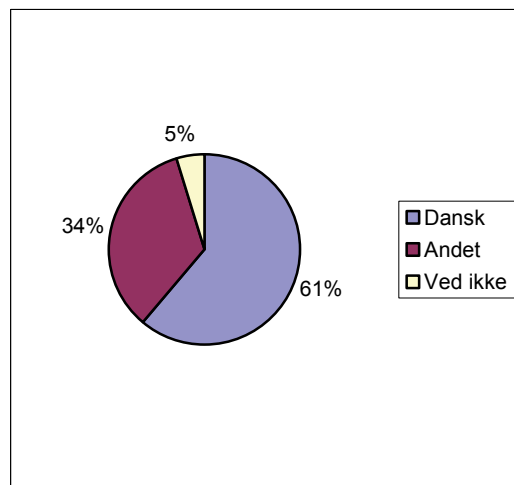
61 procent af mødrene har dansk statsborgerskab.

Figur 3. Morens fødeland

N = 947

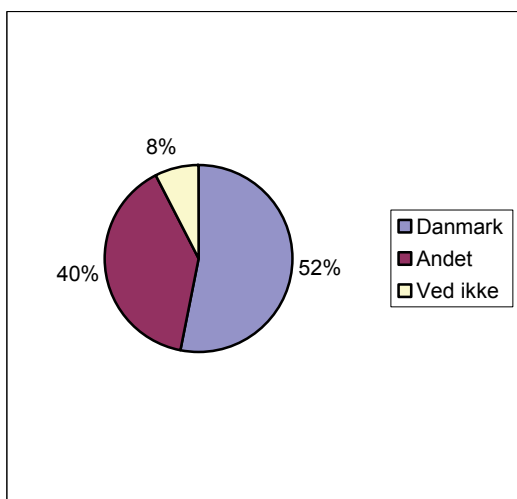
Figur 4. Morens statsborgerskab

N = 943

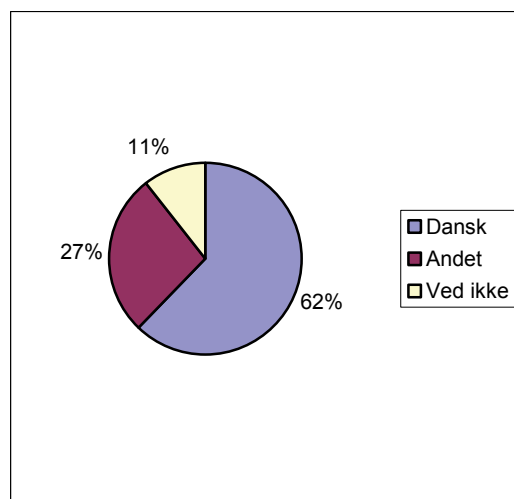
Fædrenes fordeling på fødeland og statsborgerskab fremgår af figur 5 og 6. Andelen af ved-ikke svarene er højere for fædrene end for mødrene, men ellers er fordeling på kategorier sammenfaldende. Mellem 53 procent af børnenes fædre er født i Danmark, 40 procent er født uden for Danmark, og for 7 procent vedkommende er fødested ikke angivet. 62 procent af fædrene har dansk statsborgerskab.

Figur 5. Farens fødeland

N = 941

Figur 6. Farens statsborgerskab

N = 941

De forældre, som ikke er født i Danmark, eller som ikke har dansk statsborgerskab, kommer fra omkring 70 forskellige nationer. Dvs. der er en meget stor spredning i kulturel og sproglig baggrund, og krisecentrene møder kvinder med meget forskellige forudsætninger.

Hvis man ser på de 15 hyppigst forekommende lande, tegner de sig dog for tilsammen 70 procent af mødrene født uden for Danmark, og heraf udgør mødrene fra Irak, Tyrkiet og Somalia en tredjedel af alle mødre født uden for Danmark

De 15 hyppigst forekommende fødelande for mødre født uden for Danmark fremgår af tabel 5. Til sammenligning ses i tabel 6 de 15 hyppigst forekommende typer af statsborgerskab ⁵.

Tabel 5. Morens fødeland. De 15 hyppigste hvis ikke Danmark. I procent af 15 hyppigste og af alle.

	Antal	Procent 15	Procent alle
Irak	50	16	12
Tyrkiet	47	15	11
Somalia	42	14	10
Libanon	30	10	7
Iran	19	6	4
Grønland	15	5	4
Thailand	15	5	4
Afghanistan	15	5	4
Syrien	15	5	4
Tyskland	13	4	3
Rusland	10	3	2
Jugoslavien	10	3	2
Bosnien	9	3	2
Vietnam	9	3	2
Sri Lanka	6	2	1
I alt	305 (N alle 425)	100	72

Tabel 6. Morens statsborgerskab. De 15 hyppigste hvis ikke-dansk. I procent af 15 hyppigste og af alle.

	Antal	Procent 15	Procent alle
Tyrkisk	44	19	13
Irakisk	38	16	12
Somalisk	31	13	10
Libanesisk	22	9	7
Iransk	16	7	5
Thailandsk	12	5	4
Bosnisk	11	5	3
Afghansk	11	5	3
Syrisk	10	4	3
Russisk	9	4	3
Jugoslavisk	9	4	3
Vietnamesisk	9	4	3
Grønlandsk	6	3	2
Polsk	5	2	2
Afrikansk	4	2	1
I alt	237 (N alle 326)	100	73

De tilsvarende oplysninger om fædrene fremgår af tabel 7 og 8.

⁵ Ikke alle kategorier er konsistente eller klare. Bemærk at såvel kategorien Bosnien som Jugoslavien forekommer, og at der under statsborgerskab angives såvel somalisk som afrikansk.

Tabel 7. Farens fødeland. De 15 hyppigste hvis ikke Danmark. I procent af 15 hyppigste og af alle.

	Antal	Procent 15	Procent alle
Irak	50	18	14
Tyrkiet	49	18	13
Somalia	39	14	11
Libanon	30	11	8
Iran	20	7	6
Bosnien	15	5	4
Syrien	14	5	4
Afghanistan	11	4	3
Pakistan	11	4	3
Vietnam	11	4	3
Grønland	9	3	2
Afrika	5	2	1
Norge	5	2	1
Kosovo	5	2	1
Polen	4	1	1
I alt	278 (N alle 363)	100	77

Tabel 8. Farens statsborgerskab. De 15 hyppigste hvis ikke Danmark. I procent af 15 hyppigste og af alle.

	Antal	Procent 15	Procent alle
Irakisk	37	18	15
Tyrkisk	32	16	13
Somalisk	29	14	12
Libanesisk	22	11	9
Iransk	15	7	6
Bosnisk	14	7	6
Norsk	9	4	4
Afghansk	9	4	4
Syrisk	8	4	3
Afrikansk	7	3	3
Jugoslavisk	6	3	2
Vietnamesisk	6	3	2
Palæstinensisk	4	2	2
Thailandsk	3	1	1
Russisk	3	1	1
I alt	204 (N alle 252)	100	81

For såvel mødre som fædre er de hyppigst forekommende fødelande - hvis ikke Danmark - Irak, Tyrkiet, Somalia, Libanon og Iran.

Som tidligere år er der blandt de hyppigst forekommende fødelande således en overvægt af de flygtningeproducerende lande og de gamle indvandrerlande. Dette understreger igen, at migranttilværelsen for disse grupper har store omkostninger for familierne.

Integrationsministeriet definerer som nævnt en person som dansker, hvis mindst én af forældrene både er dansk statsborger og født i Danmark. Med denne definition fordeler børnene sig således på kategorierne dansk og ikke-dansk:

Tabel 9. Barnets nationalitet baseret på forældrenes fødeland og statsborgerskab

	Antal	Procent
Dansk	566	56
Ikke-dansk	339	33
Manglende information	108	11
Total	1013	100

Hensigten med en opdeling i dansk/ikke-dansk er imidlertid at identificere særlige typer af problemer og særlige vilkår, som har sammenhæng med at skulle kunne begå sig og agere i en anden kultur end den, man traditionelt tilhører, eller ens nærmeste familie tilhører. For at indfange den problematik er det mere hensigtsmæssigt at benytte distinktionen mellem de børn, der vokser op i en traditionel dansk familie, forstået som en familie der har været og opfatter sig selv som dansk gennem generationer, og dem som vokser op i en familie med en anden eller en blandet kulturel baggrund. En fordeling af børnene efter disse kriterier giver følgende billede (tabel 11):

Tabel 10. Dansk/ikke-dansk efter: vokser barnet op i en traditionel dansk familie

	Antal	Procent
Ja	517	56
Nej	405	44
Ved ikke	6	1
Total	928	100

Denne gruppe er for over 90 procents vedkommende sammenfaldende med den gruppe af børn, der i tabel 10 officielt er danske efter Integrationsministeriets definition. Grupperne adskiller sig bl.a. ved, at de børn, der vokser op i familier med en dansk far og en ikke-dansk mor, i tabel 10 fremstår som danske, mens de i tabel 11 fremstår som ikke-danske. En dansk far kan være en mand, der er 'traditionel dansk', eller en mand, der er født i Danmark, og som selv har, eller hvis forældre har, erhvervet sig dansk statsborgerskab ved naturalisation. Der er i alt 63 sådanne forældrepar i materialet.

Som det fremgår af tabel 11, vokser 56 procent af børnene på krisecenter i 2006 op i en traditionel dansk familie, mens 44 procent har en baggrund, hvor en hverdag i en dansk kontekst blandes med erfaringer, værdier og referencerammer fra en anden eller andre kulturer. I hvor høj grad familierne er integreret i det danske samfund, har pædagogerne på krisecentrene forsøgt at vurdere. Fordelingen på grader af integration for børnenes familier fremgår af nedenstående tabel 12:

Tabel 11. Ikke-danske familiers grad af integration

	Antal	Procent
I høj grad integreret	63	16
I nogen grad integreret	165	41
I ringe grad integreret	155	39
Kan ikke vurdere hvor integreret familien er	16	4
I alt	399	100

I gruppen af ikke-danske vurderes barnets familie i høj grad integreret i 16 procent af tilfældene. 41 procent af børnenes familier vurderes som i nogen grad integreret og 39 procent som i ringe grad integreret.

Der er ikke en klar systematik i den måde forskellige nationalitetsgrupper fordeler sig på i forhold til graden af integration. De store nationalitetsgrupper fx de irakiske og de somali-

ske er således repræsenteret i alle tre grader af integration. Graden af integration er afhængig af mange faktorer herunder længden af opholdet i Danmark, uddannelsesniveaet og tilknytningen til arbejdsmarkedet. Fordeling af nationalitetsgrupper på graden af integration for de 15 største grupper fremgår af nedenstående tabel 13 (numerisk). Udgangspunkt for beregningen er morens fødeland.

Tabel 12. Fordeling af de 15 største nationalitetsgrupper efter morens fødeland fordelt på graden af integration. Antal.

	I høj grad integreret	I nogen grad integreret	I ringe grad integreret	I alt
Irak	8	15	21	44
Tyrkiet	1	26	19	46
Somalia	3	20	16	39
Libanon	2	9	18	29
Iran	3	7	8	18
Grønland	3	4	0	7
Thailand	1	2	4	7
Afghanistan	0	7	8	15
Syrien	0	9	6	15
Tyskland	2	7	0	9
Rusland	3	3	0	6
Jugoslavien	1	2	2	5
Bosnien	4	4	1	9
Vietnam	0	5	4	9
Sri Lanka	3	0	0	3
I alt	34	120	107	261
N total	52	156	136	344

4.3 Børn, der ikke er med på krisecenter

Der findes en gruppe af overvejende større børn, som ikke kommer med deres mor på krisecenter. Hvor mange det drejer sig om, og hvor de opholder sig, mens moren er på krisecenter, fremgår af nedenstående tabel 13.

Tabel 13. Hvor opholder barnet sig, hvis det ikke er med på krisecenter?

	Antal	Procent
Hos den voldsudøvende part	46	23
Hos deres ikke-voldelige far	75	38
Hos anden familie	18	9
Hos venner	5	3
På institution/i familiepleje	37	19
Andet	19	10
Total	200	100

I alt 200 børn under 18 år fordelt på 134 mødre er ikke med deres mor på krisecenter. Den største gruppe af de børn, der ikke kommer med, befinder sig hos deres ikke-voldelige far. Det drejer sig om 38 procent, eller 75 børn. 23 procent, svarende til 46 børn, bliver tilbage hos den person, der har udøvet vold mod deres mor. 19 procent, eller 37 børn, er i familiepleje eller på institution, og 12 procent, eller 23 børn, opholder sig hos familie eller venner. krisecentrene har meget få eller ingen oplysninger om disse børn, og det vides derfor heller ikke, om de kommunale myndigheder er opmærksomme på disse børns særlige vilkår. Der er naturligvis særlig grund til bekymring for de 46 børn, der bliver tilbage hos den voldsudøvende person.

5. Ophold på krisecenter

I dette kapitel ses på længden af opholdet på krisecentret og på barnets tilknytning til skole eller pasningstilbud, mens det opholder sig på krisecentret. Forud for et barns ophold på krisecenter er der i langt de fleste tilfælde gået længerevarende perioder med vold eller trusler om vold mod moren og i mange tilfælde også mod barnet. Denne tilstand er naturligvis stærkt belastende for barnet. Med morens beslutning om at flytte ind på et krisecenter opnås en øjeblikkelig beskyttelse mod voldsudøveren, men flytningen er for barnet samtidig et brud med den kendte hverdag, med hjemmet, og ofte også med de institutioner, som barnet plejer at komme i. Indflytning på krisecenter kan betyde et brud af midlertidig eller mere vedvarende karakter i børnenes hverdag, ikke kun i forhold til den institution, de har været i, men også i forhold til de sociale relationer, de har haft, både blandt kammerater og voksne. Sådanne brud er næsten altid svære for børn, men ikke nødvendigvis dybt problematiske. Hvis der derimod er tale om manglende kontinuitet over en længere periode med hyppige opbrud, er der grund til at antage, at situationen er belastende for barnet og påvirker dets muligheder for udvikling på en lang række felter, læringsmæssigt, socialt etc.⁶

5.1 Længden af ophold på krisecenter

Længden af ophold på krisecenter varierer meget. Af hensyn til kvaliteten af data indgår de børn, der opholder sig en uge eller derunder på et krisecenter fra 2006 ikke i materialet. Det drejede sig i 2006 om 569 børn eller mere end tredjedel af alle børn. Disse børn er dog medtaget i nedenstående tabel. Som det fremgår, er de fleste ophold forholdsvis korte. Knap halvdel af de registrerede børn, 49 procent, opholder sig på krisecenter 14 dage eller derunder, og 63 procent under en måned. Den sidste tredjedel har længerevarende ophold heraf 11 procent mere end tre måneder, svarende til 172 børn ud af de 1594 registrerede børn. Der er et lille fald i de helt korte ophold svarende til to procentpoint i forhold til 2005 og en tilsvarende lille stigning i de længerevarende ophold. Samme tendens sås ved sammenligning mellem 2004 og 2005.

Tabel 14. Antal døgn barnet har opholdt sig på krisecenter

	Antal	Procent	Akkumuleret procent
0-2 dage	257	16	16
3-7 dage	312	20	36
8-14 dage	202	13	49
15-30 dage	223	14	63
31-60 dage	278	18	81
61-90 dage	123	8	89
91 dage og derover	172	11	100
Total	1567	100	

⁶ Hvordan nogle børn oplever at have en hverdag på et krisecenter belyses i rapporten: "Man skal bare sige det som det er". Etniske minoritetsbørns fortællinger fra kvindekrisecentre." Nøhr Larsen 2005, LOKK og VFC Socialt Udsatte

Det fremgår af LOKK Årsstatistik, at mange af kvinderne og dermed også børnene har flere krisecenterophold bag sig (se også side 80). Det betyder, at der er børn, som sammenlagt kan komme til at tilbringe adskillige måneder på krisecenter med de begrænsede muligheder for udvikling og socialt liv, som opholdet her nødvendigvis har for et barn.

Tidligere undersøgelser viser⁷, at børn fra etniske minoritetsgrupper generelt opholder sig længere tid på krisecentrene end danske børn. Også de foregående børnestatistikker bekræfter denne tendens, om end forskellene er små. I 2006 var den gennemsnitlige opholdslængde for børn, der har opholdt sig en uge eller derover på et krisecenter, 59 døgn. Fordelingen på danske og ikke-danske børn i henholdsvis 2005 og 2006 fremgår af tabel 15.

Tabel 15. Gennemsnitlig opholdslængde fordelt på dansk/ ikke-dansk (beregnet på ophold af mere end en uges varighed) i 2005 og 2006

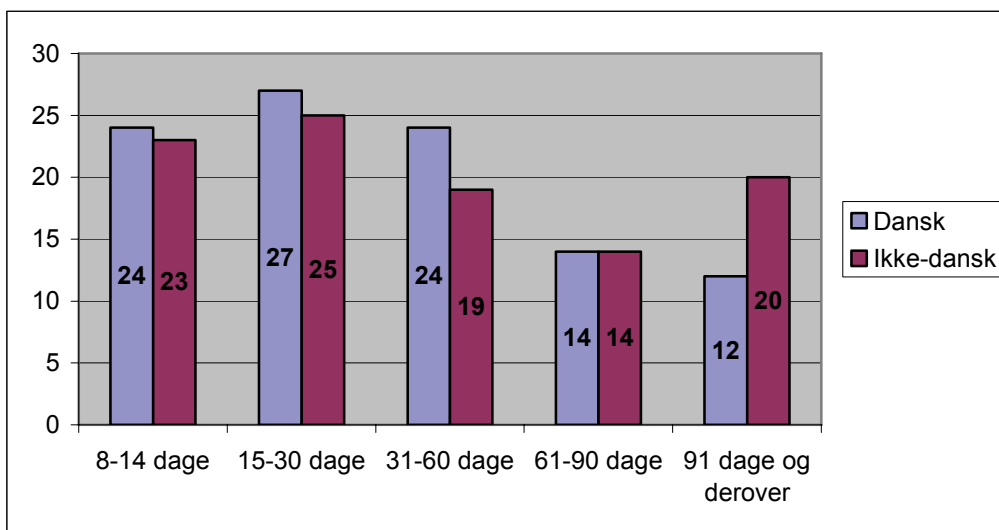
	Gns. opholdslængde i døgn 2005	Gns. opholdslængde i døgn 2006
Alle børn samlet	51	59
Danske børn	47	57
Ikke-danske børn	56	61

Det fremgår, at opholdslængden generelt er forøget for ophold på mere end en uges varighed fra 51 døgn i 2005 til 59 døgn i 2006. De ikke-danske børn har stadig en længere opholdstid end børnene fra de traditionelt danske familier henholdsvis 57 døgn og 61 døgn, men forskellen er mindre end i 2005, hvor længden for danske børn var 47 og for ikke-danske 56.

Opholdslængden fordelt på tidsintervaller og på barnets nationalitet for 2005 og 2006 fremgår af nedenstående figurer (igen beregnet på opholdslængder på mere end en uge). Også her ses en udligning af forskellene mellem danske og ikke-danske børn, specielt på de lange ophold. I 2005 opholdt 12 procent af de danske børn sig mere end 90 dage på krisecenter, mens det tilsvarende tal i 2006 er 17 procent. Procentandelen for de ikke-danske børn er i både 2005 og 2006 20 procent. Ser man på opholdslængden for de danske og ikke-danske børn, der opholder sig over 3 måneder på et krisecenter - det drejer sig om 85 danske og 79 ikke-danske børn - er der heller ingen markant forskel på antallet af danske og ikke-danske børn med en meget lang opholdstid. I alt 12 børn - seks danske og seks ikke-danske - har opholdt sig mere end et år på et krisecenter. Den længst angivne opholdstid er 609 dage.

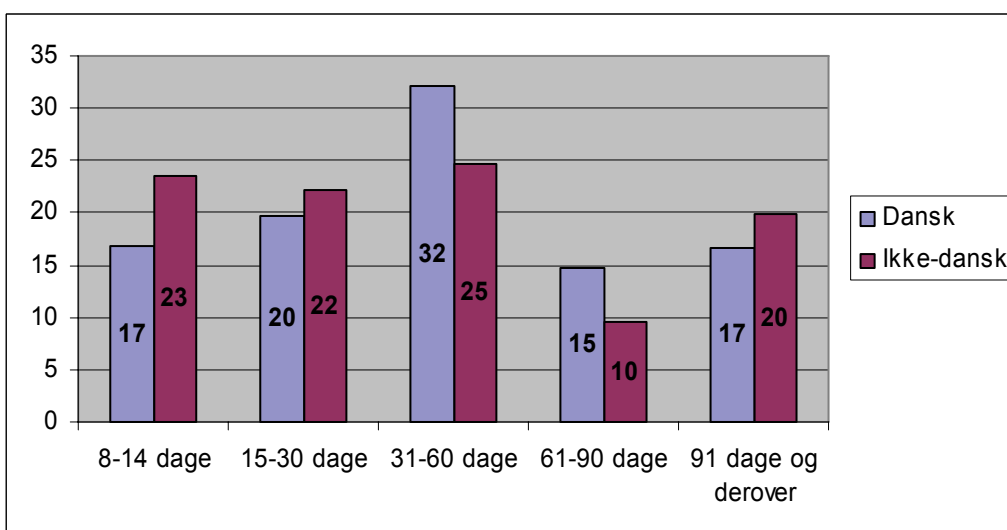
⁷ se fx Behrens 2002

Figur 7. Børnenes opholdslængde på krisecenter i 2005 fordelt på dansk/ikke-dansk. I procent.

Dansk N = 547, Ikke-dansk N = 487

Figur 8. Børnenes opholdslængde på krisecenter i 2006 fordelt på dansk/ikke-dansk. I procent.

Dansk N = 511, Ikke-dansk N = 396

Ophold på et krisecenter er et brud med barnets hverdag i forhold til netværk, børnehave, skole, fritidsinteresser etc. (se nedenfor). Derfor er det ikke ønskeligt, at børn skal tilbringe lange perioder på krisecentrene - heller ikke selv om centrene har gjort meget for at udvikle deres tilbud til børn.

5.2 Ophør af daginstitution og skole

For mange af børnene på krisecenter betyder opholdet, at de må stoppe med at komme i den vuggestue, børnehave eller den skole, hvor de før har gået.

Tabel 16. Har barnet gået i skole/daginstitution før opholdet på krisecenter fordelt på aldersgrupper. I procent.

	Ja i %	Nej i %	Ved ikke i %	Total	N
0-6-årige	80	20	0	100	512
7-12-årige	99	1	0	100	295
13-17-årige	95	4	1	100	109
18 år og derover	100	0	0	100	1
Total	88	12	0	100	917

Af tabel 16 ses, at 80 procent af de 0-6-årige gik i vuggestue, dagpleje, børnehave eller børnehaveklasse før opholdet på krisecenter. Det er en stigning på 5 procent i forhold til 2005 og en stigning på 10 procent i forhold 2004. Af disse 80 procent ophører næsten to tredjedele eller 64 procent med at gå i deres institution eller pasningsordning (se tabel 17), når de kommer på krisecenter, og kun godt en tredjedel fortsætter. Dvs. at langt hovedparten af de 0-6-årige tilbringer hele dagen på krisecentret. For nogle af disse børns vedkommende lykkes det dog at etablere daginstitutionsoophold, hvis der er tale om længerevarende ophold på krisecentret.

Aldersgruppen 7-12 år er børn i den undervisningspligtige alder. Før opholdet på krisecenter oplyser 99 procent, at de gik i skole (tabel 16). Under opholdet falder tallet af de skole-søgende, der går i skole, idet mere end halvdelen af disse, nemlig 61 procent, holder op med at gå i skole, mens 39 procent fortsætter i skolen (tabel 17). Det betyder, at mere end halvdelen af de skolepligtige børn ikke får den undervisning, de har krav på i den periode, hvor de opholder sig på krisecentret.

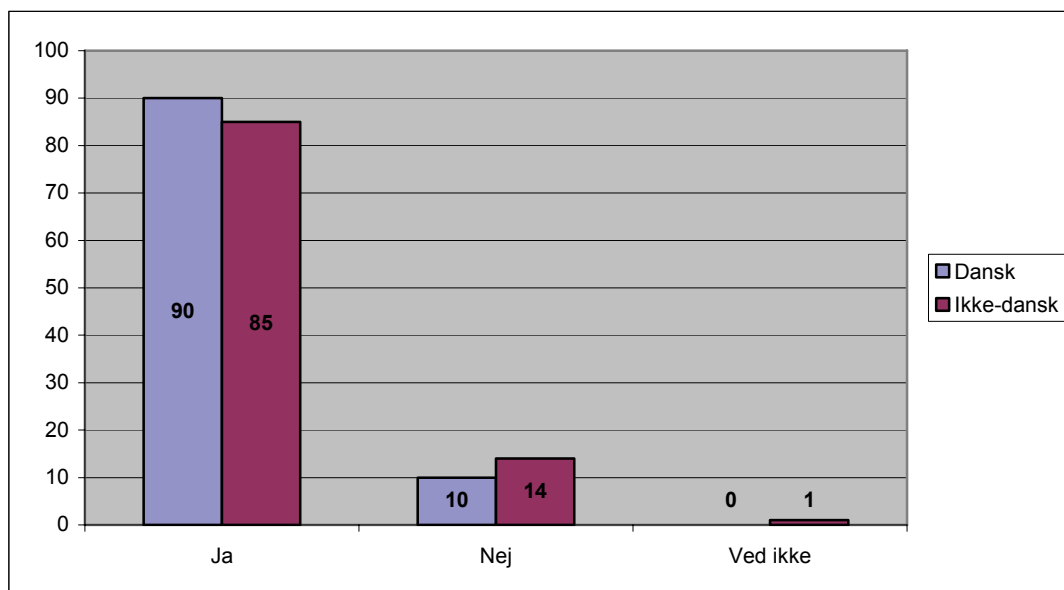
92 procent af de 13-17-årige oplyser, at de gik i skole inden opholdet, og kun 38 procent af disse fortsætter med at gå i skole under opholdet. Det svarer til, at kun en tredjedel af disse børn og unge fortsætter i skolen under krisecenteropholdet.

Tabel 17. Har barnet måttet stoppe i daginstitution/skole ved indflytning på krisecenter fordelt på aldersgrupper. I procent.

	Ja i %	Nej i %	Ved ikke i %	Total	N
0-6-årige	64	36	0	100	403
7-12-årige	61	39	0	100	293
13-17-årige	36	64	0	100	103
18 år og derover	0	100	0	100	1
Total	59	41	0	100	800

I 2004 og 2005 var der kun en lille forskel på danske og ikke-danske børn, med hensyn til om barnet gik i daginstitution eller skole inden opholdet på krisecentret. Det samme ses i 2006 (se figur 9). Der er en lille overvægt af danske børn, der går i skole eller daginstitution sammenlignet med ikke-danske børn, men procenten er høj for begge kategorier. I gruppen af børn, der passes hjemme, er også gruppen af 0-1-årige.

Figur 9. Gik barnet i skole/daginstitution før opholdet på krisecenter fordelt på nationalitet⁸. I procent.

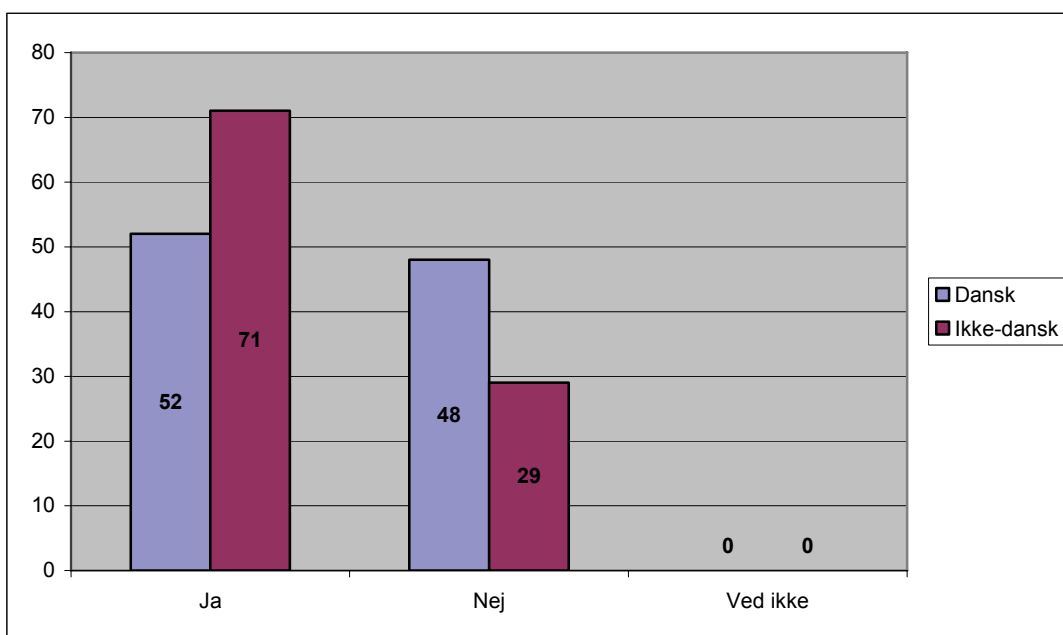

Dansk N = 508, Ikke-dansk N = 403

Det fremgår af figur 10, at forholdsvis flere ikke-danske børn ophører med at gå i skole eller daginstitution, når de kommer på krisecenter, end tilfældet er for de danske børn. 71 procent af de ikke-danske børn holder op mod kun godt halvdelen eller 52 procent af de danske. Det er en markant større forskel end 2005, hvor henholdsvis 53 procent af de danske børn og 59 procent af de ikke-danske børn afbrød skolegang eller pasningsordning. Hvorfor det forholder sig sådan, giver datamaterialet ikke noget svar på, men man finder en tilsvarende forskel i angivelse af årsager til ophør.

⁸ Bemærk at nationalitet her og efterfølgende refererer til dansk/ikke-dansk som defineret i kap. 3. Bemærk også, at der ved sammenligning med fordeling på nationalitet fra tidligere år tages udgangspunkt i to ikke helt identiske definitioner af dansk/ikke-dansk.

Figur 10. Er barnet ophørt i daginstitution/skole pga. flytning til krisecenter fordelt på dansk/ikke-dansk. I procent.

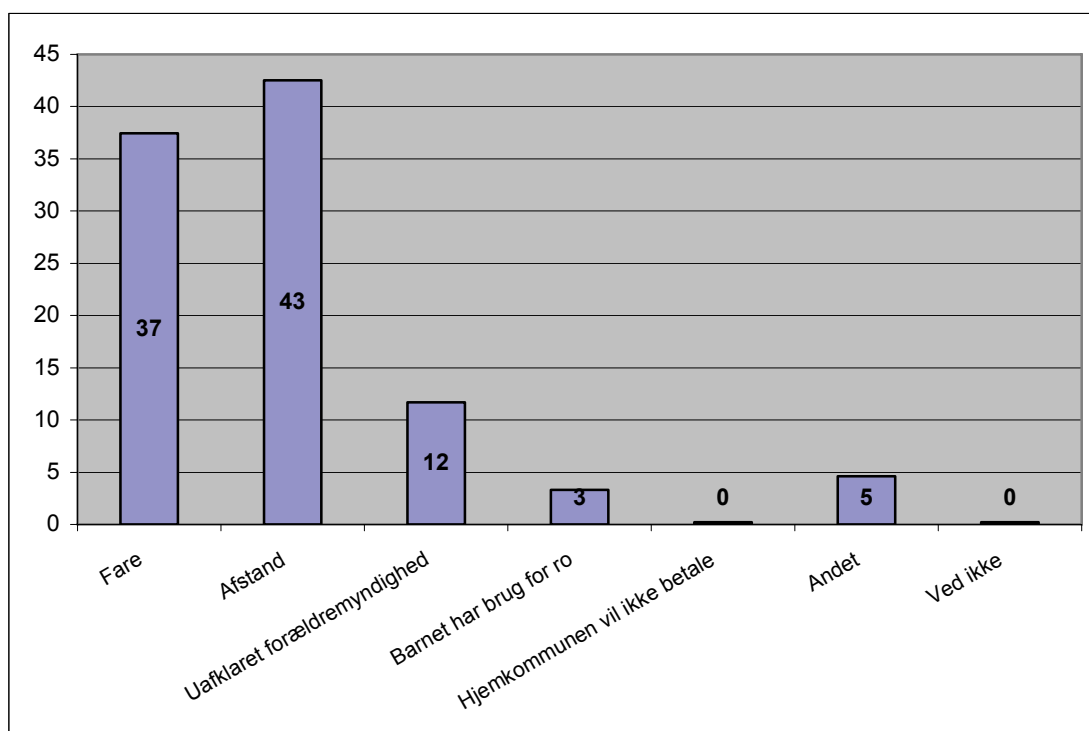
Dansk N = 454, Ikke-dansk N = 343

5.3 Årsager til ophør

Der kan være mange årsager til, at barnet ved indflytning på krisecenter er nødt til at ophøre i sin daginstitution eller skole. En oplagt årsag er, at afstanden fra krisecentret til det sted, hvor barnet tidligere har gået, bliver for stor. En anden mulighed er, at det er forbundet med fare for barnet at bevæge sig uden for krisecentret i forhold til en eventuel voldsudøvende far eller samlever. Morens og barnets psykiske tilstand i den akutte krise kan også være medvirkende til, at det ikke umiddelbart kommer på tale at sende barnet uden for krisecentrets mure. Hvis der er en umiddelbar forestilling om, at opholdet er af kortere varighed, vil det heller ikke altid synes relevant at lade barnet starte i en eventuel ny skole eller daginstitution for så igen at skifte ved mere permanent boligplacering. Dog har kommunen en forpligtelse til at tilbyde skolepligtige børn undervisning efter tre uger. Det samme gør sig ikke gældende på daginstitutionsområdet.

Der er i spørgeskemaet spurgt om årsagerne til ophøret, og de angivne svarmuligheder er: fare, afstand, uafklaret forældremyndighed, og 'andet'. I dette års spørgeskema er der i modsætning til tidligere ikke mulighed for flere kryds. Der spørges kun efter den væsentligste årsag. Svarene fordeler sig som angivet i figur 11.

Figur 11. Årsager til ophør i daginstitution/skole ved flytning til krisecenter. I procent

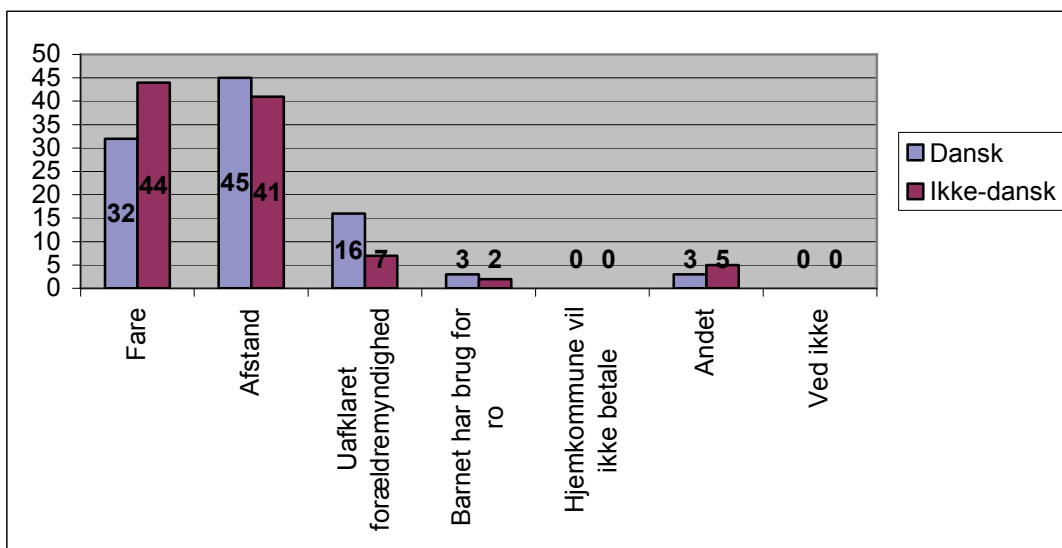

N= 454

Det forhold, der hyppigst angives som begrundelse for ophør i daginstitution eller skole, er 'afstand'. 43 procent af børnene må holde op med at gå i daginstitution eller skole, fordi afstanden er for stor. En tredjedel af børnene holder op på grund af fare. Det kan være fare for barnet, eller fare for at morens opholdssted afsløres. For 12 procent angives uafklaret forældremyndighed som årsagen til ophør. For tre procent angives, at barnet har brug for ro, mens der for fem procent er givet andre bud på årsager til ophør, fx at moren vælger at have barnet hos sig under opholdet, at der arbejdes med mor/barn-relationen, at der er risiko for, at faren opsøger barnet, at familien har flyttet meget rundt mm.

Af figur 12 nedenfor fremgår de angivne årsager til ophør i daginstitution og skole fordelt på dansk/ikke-dansk.

Figur 12. Årsager til ophør fordelt på dansk/ikke-dansk. I procent.

Dansk N = 235, Ikke-dansk N = 241

Flere af mødrene til de ikke-danske børn oplever, at det er forbundet med fare for deres børn at fortsætte i daginstitution eller skole, og vælger derfor at lade barnet holde op. Det drejer sig om 44 procent mod 32 procent for de danske børns vedkommende. Denne forskel er mere markant end i de foregående år og fremstår tydeligere, netop fordi det i 2006 kun var muligt at sætte ét kryds og derved angive den vigtigste årsag. Uafklaret forældremyndighed er årsagen til ophøret for 16 procent af de danske børn mod kun 7 procent af de ikke-danske børn. Dette resultat er markant anderledes end tidligere år, hvor væsentlig flere mødre til ikke-danske børn angav denne årsag. Derimod er der en næsten ligelig fordeling mellem ophør begrundet i afstand for de to nationalitetskategorier, nemlig henholdsvis 45 og 41 procent.

6. Børnenes oplevelser med vold

Vold og trusler om vold fra ægtefælle/samlever eller kæreste er den altdominerende årsag til, at kvinder søger om ophold på et krisecenter. Mange af børnene har overhørt eller overværet volden mod deres mor, og mange af børnene har også selv været udsat for vold. Begrebet voldsudøvelse kan dække over fysisk eller psykisk vold eller trusler om vold. Der er flere definitioner af begrebet vold. Den norske psykolog Per Isdal definerer vold på denne måde:

”Vold er enhver handling rettet mod en anden, som gennem at denne handlingen skader, smerter, skræmmer eller krenker, får den personen til at gøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil” (Isdal 2000)

En anden og bredere definition af vold er FN's definition, som den formuleredes i den såkaldte Beijing-erklæring fra 1995. Beijing-definitionen lyder:

Udtrykket “vold mod kvinder” betyder enhver kønsbaseret voldshandling, der påfører eller sandsynligvis vil påføre kvinder fysisk, seksuel eller psykisk skade eller lidelse, herunder trusler om sådanne handlinger, tvang eller vilkårlig frihedsberøvelse, hvad enten dette finder sted i det offentlige liv eller i privatlivet.

Vold mod kvinder er derfor omfattet, men ikke begrænset, af følgende:

- Fysisk, seksuel og psykisk vold, der foregår i familien, herunder tæv, seksuelt misbrug af husstandens børn af hunkøn, medgiftrelateret vold, voldtægt begået i krig eller krigslignende situationer, lemlæstelse af kvindelige kønsdele og anden traditionel praksis, der skader kvinder, vold begået mod andre end ægtefællen og vold i forbindelse med udnyttelse.
- Fysisk, seksuel eller psykisk vold, der finder sted i samfundet generelt, herunder voldtægt, seksuelt misbrug, seksuel chikane og seksuelle trusler på arbejdspladsen, i undervisningsinstitutioner og andetsteds, handel med kvinder og tvungen prostitution.
- Fysisk, seksuel og psykisk vold begået af staten, eller som staten lader gå upåagtet hen, hvor som helst det måtte finde sted. (*Violence against women, Beijing Platform for Action*, § 113)

I denne sammenhæng drejer det sig specielt om *børn*. Børn er beskyttede af bl.a. FN's børnekonvention fra 1989, som Danmark har ratificeret i juni 1991. Heri fastslås blandt andet, at børn har ret til at blive beskyttet mod krig, vold, misbrug og udnyttelse. Artikel 19 i konventionen handler om mishandling og slår fast, at staten er forpligtet til at beskytte barnet mod alle former for mishandling, begået af forældre eller andre, og til at forebygge alle former for mishandling og afhjælpe deres virkninger, når det sker. Der er således en klar samfundsmæssig forpligtelse til at gribe ind og støtte børn, der er udsat for vold og mishandling.

I 1997 blev revselsesretten ophævet. Det betyder, at det, der i undersøgelsen er kaldt opdragelsesmæssig vold, dvs. fx en lussing eller en endefuld, også er ulovlig. Lov om forældremyndighed og samvær er i stedet formuleret således (§ 2, stk.2):

Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling.

Ifølge Lov om forældremyndighed og samvær påhviler det forældremyndighedsindehaveren at drage omsorg for, at barnet ikke udsættes for overlast: § 2, stk.2: *Forældremyndighed medfører pligt til at beskytte barnet mod fysisk og psykisk vold og anden krænkende behandling.*

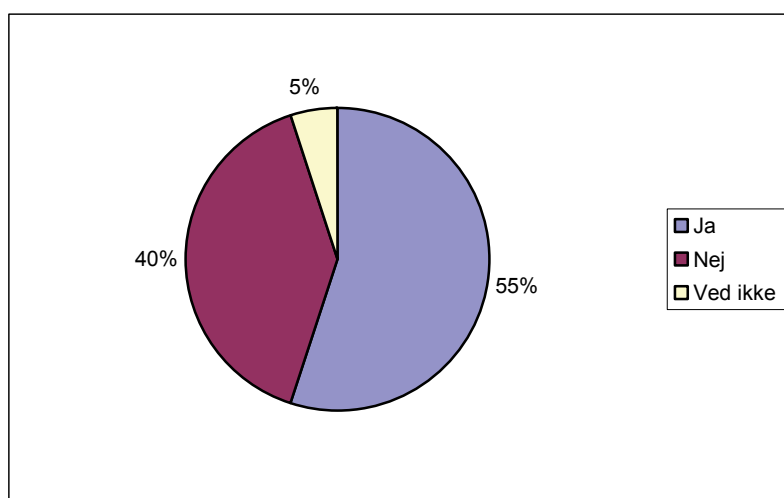
6.1 Børnenes erfaringer med vold i hjemmet

For langt hovedparten af de børn, der kommer på krisecenter, har vold i familien i kortere eller længere tid været en del af deres opvækstvilkår. Det er helt overvejende vold mod barnets mor, der udløser opholdet. Vold mod en person, der står barnet så nært som moren, er også vold mod barnet og kan have alvorlige følgevirkninger for barnets psykosociale udvikling (se mere herom side 51). I familier, hvor vold mellem forældrene er en del af hverdagen, er der desuden en øget risiko for, at volden rettes direkte mod børnene selv.

Også i 2006 er der sondret mellem volden over for moren og volden over for barnet. Desuden er der i 2006 spurgt mere detaljeret til den vold, som børnene selv udsættes for end i de tidligere spørgeskemaer. Hvilke former for fysisk vold er der tale om? Hvor hyppigt forekommer volden? Hvad karakteriserer den psykiske vold? Er der tale om trusler mod barnet eller barnets mor? Er det verbale overfald eller tilsidesættelse og isolation?

55 procent af børnene har selv været udsat for vold fra et eller flere familiemedlemmer. Dette tal er helt identisk med svarene i 2004 og 2005. 40 procent af børnene har ikke selv været udsat for vold, og for 5 procent kendes svaret ikke. De foregående år har svaret været ukendt for en fjerdedel af børnene, men denne usikkerhed i besvarelserne er elimineret ved ikke at medtage børn med korte ophold på en uge og derunder. Svarene fremgår af nedenstående figur.

Figur 13. Har barnet været udsat for vold fra familiemedlemmer?

N = 928

Over halvdelen af de børn, der kommer på krisecentrene som følge af vold i familien, er således selv udsat for vold rettet direkte mod deres egen person. Det drejer sig om forskellige typer af vold.

6.2 Voldens karakter

Volden kan have forskellige former, og der skelnes i 2006 statistikken mellem fysisk vold, psykisk vold, seksuelle overgreb og materiel vold. I manualen til statistikken er de forskellige former for vold defineret på følgende måde. Ved *fysisk vold* forstås enhver form for fysisk magt såsom slag, spark, skub, kvælertag m.v. *Psykisk vold* er eksempelvis handlinger som skræmmer, ydmyger, eller tilsidesætter barnet, f.eks. at blive låst inde, at blive truet med at blive slået, eller at være vidne til vold mod andre. *Seksuel vold/overgreb* er handlinger af krænkende karakter rettet imod barnets seksualitet. Ved *materiel vold* forstås ødelæggelse af barnets ting, eller at barnet nægtes adgang til sine ting. Denne kategori er med for første gang i 2006.

Vold mod barnet fordeler sig på følgende måde inden for de fire kategorier: (Der er mulighed for at sætte kryds i flere kategorier, og tallene summer derfor ikke op til 100).

Tabel 18. Karakteren af vold mod barnet 2006

	Antal	Procent af alle børn*	Procent af børn udsat for vold**
Fysisk vold	269	27	53
Psykisk vold	457	45	90
Seksuel vold/overgreb	21	2	4
Materiel vold	86	8	17
Ved ikke	7	1	1

* $N = 1013$, ** $N = 506$

Fysisk vold rettet mod barnet opleves af godt en fjerdedel, 27 procent, af alle børn i undersøgelsen og af mere end halvdelen, 53 procent, af de børn, der udsættes for vold. Andelen af børn, der udsættes for fysisk vold i voldsramte familier, har ligget meget stabilt i de år informationerne har været tilgængelige. Der er dog i 2006-materialet tale om en lille stigning i forhold til 2005. Næsten alle børn, der selv er ofre for vold i familierne, er udsat for psykisk vold. Det drejer sig om 90 procent svarende til 45 procent af alle børn i undersøgelsen. 4 procent af de børn, der er udsat for vold, er udsat for seksuel vold. Det drejer sig om i alt 21 børn eller 2 procent af alle børn i undersøgelsen. Også dette tal ligger meget stabilt. Materiel vold er en ny kategori i 2006. 17 procent af de børn, der er udsat for vold, oplever, at deres legetøj, tøj, møbler, eller andre personlige ejendele bliver ødelagt af den voldsudøvende, eller at de ikke får adgang til eller rådighed over deres ejendele.

6.3 Voldsudøveren

Familiemedlemmer defineres i denne undersøgelse som omfattende den biologiske far, morens ægtefælle/samlever eller kæreste og moren. Da der er erfaringer for, at også andre medlemmer af familien øver vold mod børn, er kategorien 'andre familiemedlemmer' medtaget.

I alle kategorier af vold er det den biologiske far, der har ansvaret for hovedparten af den vold, der udøves. En tredjedel eller 35 procent af alle børn i undersøgelsen har en biologisk far, der har udøvet en eller flere former for vold mod barnet. Hvis man udelukkende ser på den gruppe, der svarer ja til, at barnet er udsat for vold, er det i 71 procent af tilfældene den biologiske far, der er voldsudøveren. Voldsudøveren fordelt på voldens karakter fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 19. Voldsudøver fordelt på voldens karakter. I procent af alle.

	Fysisk vold	Psykisk vold	Seksuel vold/overgreb	Materiel vold
Biologisk far	19	32	1	6
Morens ægtefælle/samlever/kæreste	5	10	1	1
Moren	3	5	0	1
Andre familiemedlemmer	2	4	1	0
Ved ikke	1	1	1	1

N = 1013

I tabel 20 ses udelukkende på de børn, der er udøvet vold imod. Den biologiske far tegner sig for godt 60 procent af den fysiske, den psykiske og den materielle vold. Morens samlever eller kæreste er voldsudøveren i 15-20 procent af alle former for vold, mens moren er voldsudøveren i omkring 10 procent af volden, dog ikke den seksuelle vold. I godt 5 procent af tilfældene er det andre familiemedlemmer, der udøver vold mod barnet.

Tabel 20. Voldsudøvere fordelt på voldens karakter. I procent af voldsudøvere.

	Fysisk vold	Psykisk vold	Seksuel vold/overgreb	Materiel vold
Biologisk far	63	61	23	62
Morens ægtefælle/samlever/kæreste	16	20	17	15
Moren	11	10	0	8
Andre familiemedlemmer	7	7	20	5
Ved ikke	3	1	40	11
Total	100	99	100	101
N	300	531	35	102

At summen af procenter ikke giver 100 skyldes af-/oprunding af de enkelte procenter.

35 børn krænkes seksuelt. Af disse bliver 8 børn - 23 procent - krænket af deres biologiske far, 6 børn - 17 procent - bliver krænket af morens samlever eller kæreste, og 7 børn bliver krænket af andre familiemedlemmer. Af spørgeskemaet kan ikke aflæses, hvem disse andre er. For 14 af børnene mangler information om krænkeren.

6.4 Vold mod barnet i relation til køn, alder og nationalitet

Lidt flere drenge end piger af de børn, der kommer på krisecenter, har været udsat for vold fra familiemedlemmer. Procentandelen for kønnene er henholdsvis 56 procent for drengene og 52 procent for pigerne.

Tabel 21. Udsat for vold af familiemedlemmer fordelt på køn. I procent.

	Ja	Nej	Ved ikke	Total	N
Dreng	56	38	6	100	455
Pige	52	43	5	100	466
Total	54	40	6	100	921

Der er også en lille forskel på karakteren af den vold, pigerne og drengene er udsat for. Flere af de drenge, der er udsat for vold, er udsat for fysisk vold, end tilfældet er for pigerne. Det drejer sig om 56 procent af drengene mod 50 procent af pigerne. Det omvendte forhold gør sig gældende, når det drejer sig om psykisk vold. Her er 93 procent af de piger, der er udsat for vold, udsat for denne type vold mod 88 procent af drengene. Det er dog meget høje tal for begge køn. Når tallene bliver så høje, hænger det sammen med, at vold mod barnets mor, som er den altovervejende grund til, at barnet kommer på krisecenter, også altid vil være psykisk vold mod barnet, og kan være vanskelig eller umulig at isolere fra psykisk vold mod barnet selv.

Dobbelt så mange piger som drenge er i 2006 udsat for seksuel vold. Af de 23 børn i undersøgelsen, der er udsat for seksuel vold, er 16 piger og 7 drenge.

Den materielle vold synes at ramme pigerne hårdest. Hvorfor det er sådan, er der ingen forklaringer på i materialet.

Tabel 22. Voldens karakter fordelt på køn. I procent.

	Fysisk vold	Psykisk vold	Seksuel vold/overgreb	Materiel vold	Ved ikke
Dreng	56	88	3	13	2
Pige	50	93	6	22	1

Dreng N= 257, Pige N= 244

De ældre børn er mere udsatte for vold end de mindre børn (se tabel 23). Denne tendens er tydeligere end de foregående år. 70 procent af de 13-17-årige og 59 procent af børnene på 7 år eller derover har været udsat for vold rettet mod deres egen person, mens det for børn i alderen 0-6 år er 49 procent. Det betyder dog stadigvæk, at næsten halvdelen af de små børn udsættes for vold rettet mod deres person af medlemmer af den nærmeste fami-

lie. Når de større børn er mere udsatte, kan det skyldes, at de har levet længere i en voldelig familie. Undersøgelser viser, at de kvinder, der er udsat for vold, hyppigt er det i store dele af deres voksenliv⁹. Det betyder for nogle af børnene, at vold er en vedvarende og akkumulerende belastning i hele deres opvækst.

Tabel 23. Har barnet været udsat for vold af familiemedlemmer? Fordelt på aldersgrupper. I procent.

	0-6-årige	7-12-årige	13-17-årige	18 år og derover	Total	N
Ja	49	59	70	0	54	498
Nej	46	35	24	100	40	365
Ved ikke	5	6	6	0	6	51
Total	100	100	100	100	100	914
N	511	293	109	1	914	

De små børn er næsten lige så udsatte for fysisk vold som de ældre børn. Således er mere end halvdelen af de 0-6-årige, der er udsat for en eller flere former for vold, udsat for fysisk vold. Det tilsvarende tal for de 7-12-årige og de 13-17-årige er henholdsvis 55 procent og 53 procent. Når det drejer sig om psykisk vold, seksuel vold, og materiel vold, er risikoen for at være et offer for vold voksende med alderen.

Tabel 24. Voldens karakter fordelt på aldersgrupper. I procent af aldersgrupperne.

	0-6-årige	7-12-årige	13-17-årige
Fysisk vold	52	55	53
Psykisk vold	88	91	95
Seksuel vold/overgreb	3	5	7
Materiel vold	16	17	21
Ved ikke	0	2	1
N	250	172	76

Det kan være relevant at se på, om der er forskel på børns udsathed for vold i danske og ikke-danske familier. Hvis de forskellige former for vold anskues under ét, er der ikke nogen væsentlig forskel. 53 procent af de danske og 56 procent af de ikke-danske børn er udsat for vold.

Tabel 25. Har barnet været udsat for vold fordelt på dansk/ikke-dansk

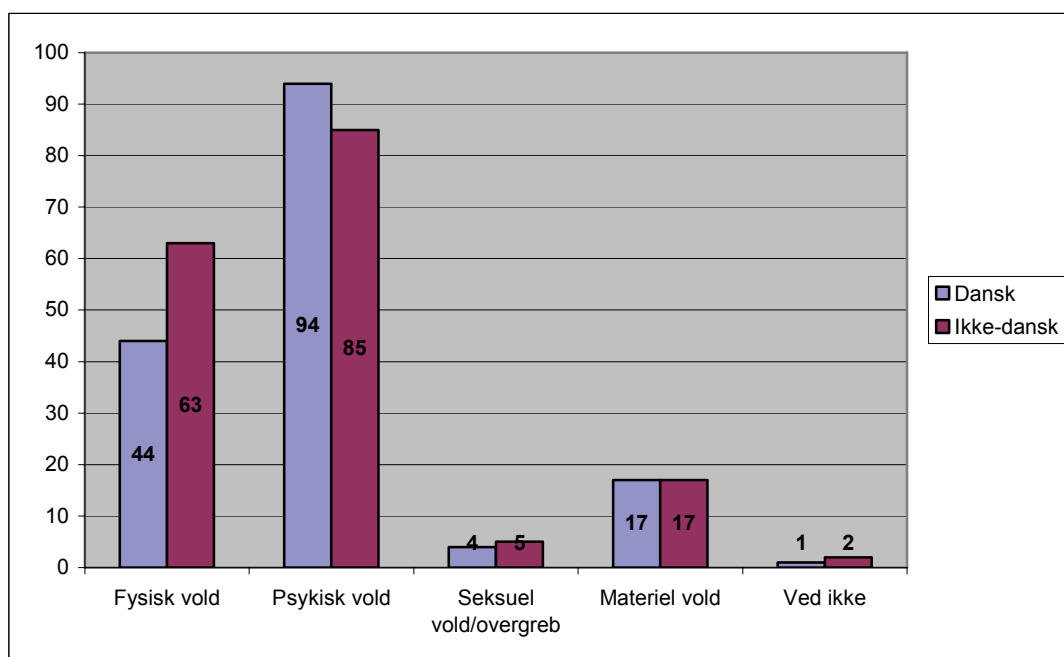
	Ja	Nej	Ved ikke	Total	N
Dansk	53	44	3	100	507
Ikke-dansk	56	36	9	101	400

⁹ se fx Lybecker Jensen, V. og Sissel Nielsen, 2005: "Når vold er hverdag. En undersøgelse af mænds vold mod kvinder i nære relationer". Videns- og formidlingscenter for Socialt Udsatte og LOKK.

Men karakteren af volden mod danske og ikke-danske børn fordeler sig forskelligt. De ikke-danske børn er mere udsat for fysisk vold end danske børn, se figur 14. 44 procent af de danske børn, der er udsat for vold, er udsat for fysisk vold mod 63 procent af de ikke-danske. Flere danske børn er derimod udsat for psykisk vold. Det drejer sig om 94 procent mod 85 procent af de ikke-danske børn.

Der er lige mange danske og ikke-danske børn, der udsættes for seksuel vold og materiel vold.

Figur 14. Oplevede former for vold mod barnet i 2006 fordelt på dansk/ikke-dansk. I procent.

Dansk N = 270, Ikke-dansk N = 224

6.5 Voldens hyppighed og alvor

Begrebet vold har ikke et entydigt indhold, men er i høj grad en historisk, geografisk og kulturelt skiftende konstruktion. Med ophævelse af revselsesretten i 1997 blev det strafbart at udsætte børn for legemlig afstraffelse. Det, som før var et legalt middel - omend det langt fra var accepteret i alle kredse - i opdragelsen, den fysiske afstraffelse, blev en strafbar handling. Holdninger til fysisk afstraffelse af børn har ændret sig meget, og der er nu en generel konsensus i det danske samfund om at fordømme udøvelse af fysisk afstraffelse af børn. Der er dog stadig grupper i samfundet, hvor det, som nu i nogle sammenhænge kaldes opdragelsesmæssig vold, dvs. rusk i armen, slag over fingrene, en lussing, en endefuld, praktiseres i børneopdragelsen - enten fordi det i den pågældende familie eller subkultur betragtes som legitimt eller som et udtryk for forældres afmagt i forhold til deres børns adfærd.

Men der er også vold mod børn, som har en anden karakter end det opdragelsesmæssige, hvor volden mod barnet udløses tilfældigt pga. af den aktuelle sindsstemning hos voldsudøveren, eller volden mod barnet bliver en følge af den vold, der er mellem de voksne. Voldsomheden, hyppigheden, og graden af forudsigelighed er faktorer, der har betydning for, hvor alvorlige konsekvenserne er for barnet på kortere og længere sigt.

Den fysiske volds former

Derfor er der i 2006-spørgeskemaet spurgt til karakteren af den fysiske og psykiske vold, som børnene har været udsat for, og den hyppighed, hvormed den fysiske vold finder sted. I manualen til spørgeskemaerne er der nærmere gjort rede for de enkelte kategorier.

I tabellen nedenfor er den fysiske vold beskrevet i forskellige grader af voldsomhed. Desuden er medtaget fastholdelse eller indespærring, der også er en form for fysisk vold, og det forhold at nogle børn bliver nægtet opfyldelse af basale behov som mad, retten til at gå i seng, bliver låst ude af hjemmet, bliver udsat for kulde eller varme uden beskyttelse etc. Hvordan de børn, der bliver udsat for vold, fordeler sig på disse kategorier fremgår af tabel 26.

Tabel 26. Former for fysisk vold barnet har været udsat for. I procent.

	Antal	Procent
Opdragelsesmæssig vold	159	63
Slag, skub etc.	96	38
Mishandling	11	4
Fastholdelse	6	2
Nægtet ting eller beskyttelse	23	9
Andet	47	19
Ved ikke	24	10

N = 252

Hovedparten af de børn, der udsættes for fysisk vold, udsættes for den mindst voldsomme form for vold, dvs. opdragelsesmæssig vold som rusk i armen, en lussing etc. Det drejer sig om 63 procent af børnene eller 159 børn. For 38 procent svarende til 96 børn er volden voldsommere og kan bestå i voldsomme skub, slag med knyttet hånd, voldsomme rusk. For 11 børn er der tale om decideret mishandling i form af spark, kastet rundt, bidt, slået med genstand. 6 børn har oplevet at blive fastholdt, mens 23 børn er blevet nægtet opfyldelse af helt basale behov.

Det er i spørgeskemaet muligt at give eksempler på den vold, børnene konkret har oplevet. Citater fra skemaerne er angivet nedenfor.

Noget af den fysiske vold, som børn i voldsramte familier udsættes for, opstår, når børnene forsøger at lægge sig imellem faren/samleveren og moren, eller er på anden måde afledt at den vold, der finder sted mellem de voksne.

Barnet står altid imellem far og mor, når de skændes. Det ender altid med at far også slår barnet.

Da far og mor skændtes og far slog mor, græd han. Far blev irriteret og tog ham og satte ham på et bord og slog ham under fodderne og truede ham med at det blev værre, hvis han ikke holdt op.

Forsøgte at beskytte mor. Blev skubbet og fik knytnaveslag i ansigtet. Fik et stort blåt øje.

Har flere gange forsøgt at hjælpe mor, men er blevet skubbet væk.

Har været på mors arm, da mor blev slået.

Andre eksempler på fysisk vold er som udgangspunkt rettet mod barnet. Nogle har karakter af opdragelsesmæssig vold, dvs. volden udløses, når barnet har en uønsket adfærd, som voldsudøveren vil rette på.

Faren slog, når barnet ønskede kontakt, og han ikke ønskede det.

Bliver nevet i benet, hvis hun ikke lyster, trues med, at hun ikke må græde, når der er andre tilstede.

Pigen er gentagende gange blevet sendt på værelset; hvis hun ikke lyster, har hun fået en endefuld.

Nægter at tage flyverdragt på og bliver slået af far.

Hårdt greb i armen.

Andre tilfælde af vold synes at være mere umotiverede og et udslag af voldsudøverens øjeblikkelige sindstilstand. Nogle situationer er præget af voldsom affekt hos voldsudøveren. Der er eksempler på decideret mishandling.

Når faren kører barnet i skole, får hun lussinger samt slag på turen, inden de når skolen.

Hårde slag over hånd. Små slag i nakken og en gryde i hovedet, slag oven i hovedet ved forbipassage. Ikke så hårdt at barnet græder, men nok til at støde moren.

Kastet ned på seng.

Slået på armen, trådt over tærne. Holdt fast ned på seng.

Skubbet fra seng ned på stengulv.

Blevet kastet rundt i stuen og rykket i håret.

Har i frostvejr i park taget al tøjet af hende. Revet totter hår af, puttet hende i alt for varmt bad, så hun fik rød og skoldet hud.

Slået og bidt.

Låst inde i værelse med mor og søskende.

Faren trængte ind i lejligheden og holdt barnet som gidsel, mens han truede hende med en kniv.

Der er ikke markant forskel på karakteren og voldsomheden af den fysiske vold, drenge og piger udsættes for. Hvis man ser på aldersfordelingen af børnene, fremgår det, at jo ældre børnene er, jo grovere er volden mod dem. Således er 68 procent af de 13-17-årige udsat for opdragelsesmæssig vold, 71 procent for slag, skub etc. og 16 procent for mishandling. Antallet af børn i denne gruppe udsat for fysisk vold er dog lille - 38 - og resultaterne derfor usikre. De små børn udsættes overvejende for opdragelsesmæssig vold, men der er dog en fjerdedel, der oplever grovere vold og 3 procent svarende til 7 børn, der er ofre for mishandling. Der er mulighed for at sætte flere kryds, og summen af procenterne viser, at mange børn oplever mere end én type af fysisk vold.

Tabel 27. Former for fysisk vold barnet har været udsat for fordelt på barnets alder. I procent.

	0-6-årige	7-12-årige	13-17-årige
Opdragelsesmæssig vold	60	66	68
Slag, skub etc.	26	38	71
Mishandling	3	2	16
Fastholdelse	2	3	3
Nægtet ting eller beskyttelse	7	10	16
Andet	25	11	18
Ved ikke	10	11	3
N	118	90	38

Der kan sættes flere kryds. Tallene summer derfor ikke op til 100.

Flere ikke-danske end danske børn udsættes for fysisk vold. Dette kan hænge sammen med, at mange forældre til disse børn kommer fra områder, hvor revselsesretten stadig gælder, og hvor det ikke på samme måde som i Danmark er uacceptabelt at slå sine børn. Som det fremgik af figur 14 er 63 procent af de ikke-danske børn, der er udsat for vold, udsat for fysisk vold modsat 44 procent af de danske børn. Fordelingen på den fysiske volds forskellige former er dog ikke markant forskellig for danske og ikke-danske børn (se tabel 28 nedenfor). Der er lidt flere tilfælde af grovere vold mod ikke-danske børn, og flere børn nægtes opfyldelse af behov eller beskyttelse.

Tabel 28. Former for fysisk vold barnet har været udsat for fordelt på barnets nationalitet. I procent.

	Dansk	Ikke-dansk
Opdragelsesmæssig vold	64	64
Slag, skub etc.	36	41
Mishandling	3	6
Fastholdelse	3	2
Nægtet ting eller beskyttelse	7	11
Andet	16	20
Ved ikke	8	11
N	101	143

Den fysiske volds hyppighed

Der er forskel på, om vold mod barnet er et engangsfænomen, eller om volden er en tilbagevendende og mere dominerende del af barnets hverdag. Et barn, som lever med en latent trussel om vold, er mere tilbøjeligt til at udvikle koncentrationsbesvær, søvnløshed, usikkerhed, udadreagerende adfærd, angst, og andre symptomer, som kendetegner børn, der er vidne til eller udsat for vold. Hyppigheden af voldudøvelsen fremgår af tabel 29.

Tabel 29. Hyppigheden af den fysiske vold. I procent

	Antal	Procent
Det er sket en enkelt gang	31	12
Det er sket nogle få gange inden for det sidste år	38	15
Det sker af og til	38	15
Det sker jævnligt	38	15
Det sker meget hyppigt	57	23
Ved ikke	51	20
Total	253	100

For 12 procent af børnene er den fysiske vold et engangsfænomen. 15 procent har oplevet vold nogle få gange inden for det sidste år. For de resterende børn - i alt 133 - er volden hyppigere, og for næsten en fjerdedel svarende til 57 børn er den endog meget hyppig. Der er således tale om, at en forholdsvis stor del af de børn, der udsættes for fysisk vold, lever med risiko for vold som en del af deres hverdag.

Særligt udsatte er selvfølgelig de børn, der både oplever hyppig vold og grov vold. Tabel 30 viser, hvordan den fysiske volds form og grovhed fordeler sig på hyppighed. Bemærk at angivelserne er numeriske.

Tabel 30. Karakteren af den fysiske vold fordelt på hyppigheden af samme. Antal.

	Det er sket en enkelt gang	Det er sket nogle få gange inden for det sidste år	Det sker af og til	Det sker jævnligt	Det sker meget hyppigt	Ved ikke	N
Opdragelsesmæssig vold	12	25	28	29	42	23	159
Slag, skub etc.	8	11	21	17	28	8	93
Mishandling	1	1	0	1	8	0	11
Fastholdelse	1	2	1	1	1	0	6
Nægtet ting eller beskyttelse	1	2	2	10	8	0	23
Andet	12	9	3	5	9	6	44
Ved ikke	0	1	2	0	3	16	22
N	31	37	38	37	54	47	244

Børnene angivet med fede tal, er de børn, der jævnligt eller hyppigt oplever vold. Bemærk, at der er 8 børn, der meget hyppigt oplever decideret mishandling. 28 børn oplever meget hyppigt grovere former for vold som slag, skub etc., og yderligere 38 børn oplever af og til eller jævnligt denne form for vold. 99 børn oplever af og til, jævnligt, eller meget hyppigt opdragelsesmæssig vold, og 20 børn er ofte udsat for at blive nægtet opfyldelse af basale behov (nogle børn kan optræde flere gange, hvis de oplever flere former for fysisk vold).

Psykisk vold

Også den psykiske vold har mange former. Der kan være tale om trusler mod barnet selv, mod moren, eller barnets søskende, barnet kan være udsat for nedværdigende tale, verbale overfald, blive ignoreret eller systematisk forfordelt i forhold til fx søskende. Den psykiske vold mod børnene fordeler sig således:

Tabel 31. Former for psykisk vold barnet har været udsat for. I procent.

	Antal	Procent
Nedværdigende/ydmygende tale	210	47
Trusler mod barnet selv	145	32
Trusler mod moren eller søskende	215	48
Indespærring	27	6
Ignoreres	126	28
Forfordeles	56	12
Andet	118	26
Ved ikke	18	4

N = 452. Der kan sættes flere kryds, og tallene summer derfor ikke op til 100.

En tredjedel af børnene er udsat for trusler rettet mod dem selv, og halvdelen er udsat for trusler rettet mod deres mor eller søskende. Halvdelen af børnene oplever, at der bliver talt til dem på en nedværdigende og ydmygende måde. 6 procent er blevet spærret inde, og 12 procent oplever, at de forfordeles i forhold til andre. En fjerdedel af børnene oplever psykisk vold, som falder udenfor de nævnte kategorier.

Tabel 32. Former for psykisk vold barnet har været udsat for fordelt på barnets alder. I procent.

	0-6-årige	7-12-årige	13-17-årige
Nedværdigende/ydmygende tale	38	51	64
Trusler mod barnet selv	24	34	49
Trusler mod moren eller søskende	47	50	47
Indespærring	6	6	6
Ignoreres	31	26	25
Forfordeles	10	13	19
Andet	32	18	27
Ved ikke	4	5	3
N	214	157	73

De ældre børn oplever i højere grad end de mindre børn trusler mod sig selv, udsættes mere for ydmygende og nedværdigende tale, og bliver i flere tilfælde forfordelt. Trusler mod mor og søskende opleves af alle uanset alder, mens de små børn i lidt højere grad

ignorerer end de større børn. Det drejer sig om en tredjedel af de mindste og en fjerdedel af de større børn.

Der er ikke systematisk forskel på formen af den psykiske vold i forhold til køn, ligesom der heller ikke er markant forskel på den psykiske vold i forhold til, om barnet vokser op i en dansk familie eller en ikke-dansk familie.

Eksempler på psykisk vold er angivet i spørgeskemaerne. En del af den psykiske vold er afledt af forholdet mellem de voksne: forældrene taler dårligt om hinanden, barnet spilles ud i den interne konflikt, barnet føler skyld, barnet føler et stort ansvar for den ene eller begge og kastes ud i en loyalitetskonflikt, barnet oplever, at moren eller søskende trues.

Mor og far har mange højlydte konflikter, som til tider ender i fysisk vold.

Barnet overhører trusler mod mor i telefonen.

Når pigen er passet af faren taler han grimt om moren, kaldt hende for en luder mm.

Barnet er i klemme mellem forældrene.

Set på at far har truet og psykisk nedgjort mor, til hun forsøgte at hoppe ud af vinduet.

Forsøger at gå imellem, når mor og papfar skændes. Bruges til at løse konflikter mellem mor og papfar.

Flyttet til sin far. Alle de ting hun tager med fra mor bliver smidt væk af far, fx billeder af mor. Far fortæller, at mor er flyttet fra hende og far, fordi hun ikke kan lide barnet mere.

Bliver lovet ting, hvis hun holder øje med mor og siger grimme ting om hende.

Har overhørt verbale trusler: jeg slår din mor ihjel.

Andre former for psykisk vold hænger sammen med de stærkt angstprovokerende situationer, som er en følge af konflikterne mellem forældrene.

Blev opsøgt og truet af morfar og mors bror, som truede med kniv og forsøgte at komme ind i lejligheden.

Uforudsigelighed i fars adfærd og humør. Kommer når han har lyst. Mener det er hans ret til at bestemme over familien, selv om forældrene er skilt.

Har flere gange oplevet at flygte fra hjemmet med handikappet mor.

Holder vagt om natten, sover på skift pga. farens utilregnelige adfærd.

Sover på skift 3 timer, da de holder vagt, da de aldrig ved, hvad far kan finde på.

Set mor blive slået, og der er blevet taget kvælertag på hende.

Barnet har været indespærret i 2 døgn sammen med mor med svær, behandlingskrævende depression.

Overværet at hjemmet er blevet smadret.

Modtager SMS med selvmordstrusler.

Andre former for psykisk vold går mere direkte på barnets person, eller på den utryghed der følger med at leve i et hjem, hvor de voksne ikke har overskud til at tænke på børnenes vel.

Bliver nedgjort fordi barnet ikke er renligt.

Far er meget dominerende, blander sig i alt, roder i datterens ting, forbyder hende at gå ud med venner.

Far havde to andre børn, som han gav meget opmærksomhed, legede med dem, gav dem gaver. Mor fortæller, at han aldrig gav deres fælles datter noget – han overså hende.

Faren holder ikke som lovet kontakt med børnene.

Faren er ikke interesseret i samvær med barnet.

Har oplevet, når de kommer hjem, at maden er fjernet fra køleskabet, der er lukket for el og varme, der er hældt vand i morens seng.

Barnet er mongol og er ofte blevet stærkt ydmyget og latterliggjort af sin far.

Tvunget til at spise sin egen afføring.

Barnet belønnet for at slå sin søster.

Faren smider legetøj ud, når barnet ikke hører efter, ignoreres i lange perioder.

Barnet bliver overhørt eller mødt med tavshed.

Bliver råbt af konstant.

Fjernet fra mor af far.

Overladt til sig selv uden for hjemmet.

Utryk på grund af stemning i hjemmet.

Manglende samtale og kontakt.

Skulle på besøg midt om natten.

Omsorgssvigtet af sin mor.

Bliver smidt ud af hjemmet af far.

Materiel vold

Den materielle vold har forskellige udtryk. Nogle børn oplever, at faren eller samleveren, når han bliver vred, smider med barnets ting og ødelægger dem. Andre børn oplever, at voldsudøveren roder i deres private ting, ødelægger film, han ikke bryder sig om, at de skal se, bryder deres dagbog op o.l. I andre tilfælde er der tale om, at faren nægter børnene og moren penge til at købe nødvendige ting som mad og tøj, eller at han inddrager barnets løn fra et fritidsarbejde eller andet til egne fornødenheder. En anden type materiel vold forekommer, når moren og børnene må flygte fra hjemmet og senere ikke kan vende tilbage og hente deres ting, eller voldsudøveren nægter at udlevere deres ting til tredjepart.

Følgende er citater fra spørgeskemaerne:

Kastede drengens legetøj ud i haven eller ind på værelset, hvor det nogle gange gik i stykker.

Smider med ting, hvis han er vred.

Familien flygtede fra alt. Fik intet med sig og turde ikke hente noget.

Roder i alle hendes private ting, fjerner ting, hvis han ikke bryder sig om dem, ødelægger hendes film, hvis han synes, de indeholder sekvenser, som hun ikke må se.

Manden tog alle familiens penge og ville ikke købe tøj og mad til mor og datter.

Barnet har været tvunget til at udlevere egne penge, løn samt ydelser fra kommunen til indkøb af tøj til biologisk far.

Ønskede ikke at købe ting, som barnet havde behov for. Moren skulle aflevere hele sin løn til kæresten.

Seksuelle overgreb

I alt 35 børn af 1013 er krænket seksuelt. Nogle af krænkelserne er rettet direkte mod barnet, andre er rettet mod moren, mens barnet har været til stede. Eksempler fra spørgeskemaet viser, at der er tale om forskellige former for blufærdigskrænkelser, ydmygelser og incest og voldtægt.

Pigen kan ikke gå i bad alene, hvis samleveren er hjemme. Han vil sidde på toilettet imens.

Stedbror på 19 år har voldtaget drengen.

Har set på at far voldtog mor.

Så på da far ville have sex med mor og truede hende med kniv til at tage tøjet af.

Har taget tøjet af hende i en park med frostgrader.

Morfar misbruger moren og den ældste datter.

6.6 Børnenes overværelse af vold mod moren

I en såkaldt meta-analyse (Kitzmann, K.M. et al., 2003) har fire amerikanske forskere sammenkørt resultaterne af i alt 118 forskellige undersøgelser. Alle disse undersøgelser beskæftiger sig med de følgevirkninger, det kan have hos børn at vokse op i en familie med vold. Analysen viser, at der er en tydelig sammenhæng mellem at vokse op i en familie med vold og udvikle forskellige psykosociale problemer. Måske overraskende viste undersøgelsen også, at det at være vidne til fysisk vold mellem forældrene var ligeså belastende for barnet - målt ved de følgevirkninger det havde for barnet - som selv at være udsat for fysisk vold. 63 procent af de børn, der overværede fysisk vold mod deres mor, klarede sig dårligere end det gennemsnitlige barn, som ikke havde været udsat for vold i hjemmet.

95 procent af de kvinder, der kommer på krisecentre, har på et tidspunkt i deres liv været udsat for vold. Mere end 90 procent af kvinderne angiver vold som en af årsagerne til det aktuelle ophold¹⁰. En stor del af børnene af disse kvinder har overværet eller overhørt den vold, moren har været udsat for. Ligesom det er stærkt belastende for børn selv at være ofre for vold, er det som nævnt ovenfor også stærkt belastende at overvære, at ens mor bliver udsat for fysisk eller psykisk vold eller trusler om vold. Børn, som er vidne til vold, viser ofte tegn på forstyrrelse i form af utryghed, angst, lavt selvværd, aggressioner, og depressioner, hvad der også giver sig udslag i somatiske lidelser som søvnbesvær, mavepine, koncentrationsvanskeligheder etc. Vold som belastning optræder sjældent isoleret,

¹⁰ Om andre årsager til ophold på krisecentre se LOKK Årsstatistik 2006.

men fører ofte til yderligere belastning i form af periodisk omskiftelige og kaotiske vilkår og manglende overskud og omsorg i forhold til børn.

84 procent af børnene på krisecentrene i 2006 har overhørt eller overværet vold mod moren. Det er en stigning i forhold til de foregående år, hvor omkring 75 procent af børnene havde overværet eller overhørt vold mod deres mor. Kun 9 procent svarer nej.

Tabel 33. Andelen af børn der har overhørt/overværet vold mod moren. I procent.

	Ja	Nej	Ved ikke	Total	N
Overhørt/overværet vold mod moren	84	9	7	100	924

Børn overværer også vold mod deres søskende, men ikke i sammen omfang, blandt andet fordi volden mod børnene i de voldsramte familier er mindre omfattende end volden mod moren. Alligevel er denne form for vold meget belastende for børn, fordi de ofte vil identificere sig med deres søskende.

Tabel 34. Andelen af børn der har overhørt/overværet vold mod søskende. I procent.

	Ja	Nej	Ved ikke	Total	N
Overhørt/overværet vold mod søskende	33	54	13	100	884

Børn er vidne til alle typer af vold mod deres mor og søskende (se tabel 35). 66 procent af de børn, der er vidne til vold, oplever, at deres mor bliver slået. 94 procent er vidne til psykisk vold, 4 procent til seksuelle overgreb på moren og 21 procent er vidne til, at morens ejendele bliver slået i stykker eller taget fra hende.

Tabel 35. Former for vold mod mor og søskende som børnene har været vidne til. I procent.

	Fysisk vold	Psykisk vold	Seksuel vold/overgreb	Materiel vold	Ved ikke	N
Vold mod mor	66	94	4	21	2	769
Vold mod søskende	58	89	1	13	1	295

Selvom 73 børn havde mødre, der boede alene med børnene før opholdet, udsættes disse mødre alligevel for vold. Det ses ved samkørsel med data fra morens indflytningsskema og bekræfter, at ophævelse af samlivet ikke er en garanti for, at volden ophører. En tredjedel af alle tilfælde af vold mellem ægtefæller/samlevende par finder sted, efter at forholdet er opløst¹¹.

¹¹ Se Hester og Radford 1996

Mange undersøgelser viser, at det sætter sig dybe spor i børn at være vidne til overgreb på deres mor. Reaktionen er meget forskellige, men skadevirkninger viser sig ifølge Kitzmann m.fl. (2003) som psykologiske, emotionelle, adfærdsmæssige, sociale, og indlæringsmæssige problemer. Som omtalt tidligere klarer 63 procent af børn, der har været vidne til fysisk vold mellem forældre, sig dårligere og udviser en række negative følgevirkninger sammenlignet med børn, der ikke er vidne til vold i hjemmet. To tredjedele af de børn, der i løbet af 2006 havde ophold på krisecenter, har været vidner til fysisk vold mod deres mor og har som følge heraf en stærkt forøget risiko for at klare sig dårligere på en række områder sammenlignet med andre børn.

7. Forældremyndighed og samvær

Det er i næsten alle tilfælde voldelige begivenheder i hjemmet udøvet af børnenes far eller morens samlever, der fører til, at børnene sammen med deres mor tager ophold på et krisecenter. En konsekvens af dette er ofte, at moren tager initiativ til at opløse samlivet og i de til fælde, hvor der er tale om ægteskab, at søge separation eller skilsmisse. Samkørsel af data fra morens indflytningsskema viser, at det især er de kvinder, der er på krisecenter for første gang, der ønsker ændringer i forældremyndigheden. En del af de børn, der kommer på krisecenter, lever allerede inden opholdet i brudte familier eller familier i opløsning. Alene det forhold, at kvinden tager ophold på krisecenter og derved fjerner børnene fra en eventuel far, rejser nogle juridiske spørgsmål. Det betyder, at spørgsmål om forældremyndighed og afgørelse om samvær bliver aktualiseret.

7.1 Forældremyndighed

Ifølge ”Lov om forældremyndighed og samvær” påhviler det forældremyndighedsindehaveren at drage omsorg for barnet og at træffe afgørelse om dets personlige forhold ud fra barnets interesse og behov (§2). I lovens § 2 stk.2 hedder det: *Forældremyndigheden medfører pligt til at beskytte barnet mod fysisk og psykisk vold eller anden krænkende behandling.* Som det fremgår af det foregående kapitel, er det meget hyppigt den biologiske far, der udøver vold mod barnet og moren, og det bringer moren i en meget vanskelig situation, hvor hun som indehaver eller medindehaver af forældremyndigheden juridisk har pligt til at beskytte barnet.

Hvis forældrene er gift på det tidspunkt, hvor barnet bliver født, vil de automatisk dele forældremyndigheden. Hvis de ikke er gift, har moren forældremyndigheden alene, men hun kan vælge at dele forældremyndigheden med faren. Ved separation eller skilsmisse skal der tages stilling til spørgsmålet om forældremyndighed, og aftalen skal stadfæstes af statsamtet. Hvis der er anlagt retssag om, hvem der skal have forældremyndigheden, kan retten bestemme, hvem der skal have midlertidig forældremyndighed, indtil sagen er afgjort.

58 procent af børnenes mødre, der i 2006 flyttede ind på et krisecenter, var skilt eller separeret fra barnets far. 34 procent af børnene havde forældre, der var gift. For 8 procent kendes forældrenes civilstatus ikke.

Tabel 36. Forældrene skilt/separeret. I procent.

	Antal	Procent
Ja	536	58
Nej	313	34
Ved ikke	75	8
Total	924	100

Vi har spurgt, hvem der på indflytningstidspunktet havde forældremyndigheden over de børn, der kom på krisecenter. Svarene fremgår af tabel 37. Moren havde forældremyndigheden alene i 30 procent af tilfældene, mens forældremyndigheden var delt mellem foræl-

drene for 61 procent af børnene. For 8 børn var forældremyndigheden endnu ikke afgjort. For 7 procent var svaret ikke kendt.

Tabel 37. Hvem har forældremyndighed over barnet?

	Antal	Procent
Moren	274	30
Faren	12	1
Fælles forældremyndighed	557	61
Sp. om forældremyndighed var endnu ikke afgjort	8	1
Midlertidig forældremyndighed tildelt moren	1	0
Sp. om midlertidig forældremyndighed var endnu ikke afgjort	1	0
Ved ikke	67	7
Total	920	100

I alt 327 kvinder gav udtryk for, at de ønskede at ændre forældremyndigheden. Det svarer til 32 procent af kvinderne. Andelen af mødre, der ønsker at ændre forældremyndigheden, er højst blandt de kvinder, der er på krisecenter for første gang.

For 109 kvinder blev der truffet afgørelse om ændring af forældremyndigheden under opholdet. Heraf blev 50 procent ændret inden for en behandlingstid på 2 måneder og 65 procent inden for 3 måneder. For 21 procent af børnenes mødre var sagsbehandlingstiden mere end 3 måneder, og for 20 procent kendes svaret ikke.

39 mødre blev bevilget midlertidig forældremyndighed under opholdet på krisecenter, og her var sagsbehandlingstiden under 14 dage for 5 kvinders vedkommende, under en måned for 15 kvinder, og under 2 måneder for 25 kvinder, svarende til i alt to tredjedele af alle ansøgere. For 3 kvinder var ansøgningstiden over 2 måneder, og for de resterende 10 kvinder kendes svaret ikke.

I forbindelse med forældremyndighedsafgørelse er der for 28 børn indhentet en børnekyndig undersøgelse.

7.2 Samvær

Ved betegnelsen samvær forstås, at et barn er sammen med den forælder, som det ikke bor os. I Lov om forældremyndighed og samvær § 16 hedder det: *"Barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret ved, at den, der ikke har barnet boende, har ret til samvær"*. Hvis forældrene ikke kan blive enige om samvær, er det statsamtets opgave at finde en løsning: § 17 *Statsamtet træffer efter anmodning afgørelse om omfanget og udøvelsen af samværet og kan fastsætte de nødvendige bestemmelser i forbindelse hermed. Afgørelsen træffes efter, hvad der er bedst for barnet.*

Det er en udbredt erfaring, at mødre generelt ønsker, at børnene skal se deres far¹². I de tilfælde, hvor der er tale om en far, der har været voldelig over for moren og barnet, kan det imidlertid være meget vanskeligt for moren at overlade barnet i farens varetægt. Det vil

¹² se fx Boserup og Rabøl Hansen 2003 "Samværsklemmen" og Hester og Radford 1996: "Domestic violence and child contact arrangements in England and Denmark"

ofte følelsesmæssigt være meget belastende og stride mod hendes pligt til at beskytte barnet. Også for barnet kan det være stærkt angstprovokerende at skulle være sammen med faren alene eller sammen med søskende.¹³

En tredjedel af alle tilfælde af vold mellem ægtefæller/samlevende par finder sted efter at forholdet er opløst (Hester og Radford 1996). Specielt i perioden lige efter samlivets ophør er kvinden i stor risiko for vold. Ofte udspiller de voldelige episoder sig, når børnene skal udleveres, fordi det er i de situationer, forældrene har kontakt med hinanden.

Selv om man fra myndighedernes side i nogen udstrækning har været opmærksom på implikationerne af at tildele samvær til en far, der har været voldelig over for barnet selv, har der været meget lidt opmærksomhed på de psykiske følger hos børn, der er vidne til vold mod deres mor. Samtidig har der været en opfattelse af, at med separation og skilsmisse var volden i familien noget, der hørte fortiden til¹⁴.

Det er en udbredt opfattelse, at det er til barnets bedste at have kontakt til begge forældre, og denne holdning underbygges da også af loven, som det fremgår af § 16 i Lov om forældremyndighed og samvær. Den samfundsmæssige udvikling, hvor fædre i stigende udstrækning tager ansvar for og involverer sig i deres børns liv og dagligdag, har ført til en skærpet opmærksomhed omkring fædres rettigheder i forhold til deres børn. Det har blandt andet medvirket til, at mange forældre, der ikke er gift, vælger den mulighed, der ligger i lovgivningen om at træffe aftale om fælles forældremyndighed¹⁵.

7.3 Børn, der har samvær med voldsudøvende far

58 procent af børnene har forældre, der er skilt eller separerede. Ud af disse har godt halvdelen samvær med deres far under opholdet på krisecenter. 181 børn har en far, som har udøvet vold mod dem, og som moren er skilt eller separeret fra. Også i disse tilfælde har nogle af børnene samvær med faren.

Tabel 38. Samvær med faren under opholdet og samvær med voldsudøvende far under opholdet. I procent.

	Ja	Nej	Ved ikke	Total	N
Samvær med faren under opholdet	51	49	0	100	531
Samvær med voldsudøvende far under opholdet	52	48	0	100	181

91 børn, svarende til 9 procent af alle børn i undersøgelsen, har samvær med en far, der har udøvet vold imod barnet selv. Flere børn har samvær med en far, der har været voldelig over for barnets mor, mens barnet har været til stede, men hvor mange, det drejer sig om, er det ikke muligt at se præcist ud af data. Samvær betyder, at nogle børn og deres

¹³ se en række eksempler på samværssager i fx Boserup og Rabøl Hansen (2003): "Samværsklemmen".

¹⁴ I et pilotprojekt udført i et samarbejde mellem Statsamtet Århus, Århus Kommune og VFC Socialt Udsatte sættes fokus på, hvordan man udvikler et børneperspektiv i sager om forældremyndighed og samvær i voldsramte familier. Se Nell Rasmussen: "Samværssager i voldsramte familier. Et pilotprojekt om at fremme et børneperspektiv i samarbejdet mellem kommune og statsamt". VFC Socialt Udsatte 2006.

¹⁵ se mere om denne problematik i LOKK Børnestatistik 2005

mødre lever med en stadig aktualisering af den angst og usikkerhed, som er et vilkår i familier med vold.

For 26 børn er samværet fastsat af statsamtet. 13 børn har samvær, der er overvåget af statsamtet.

Pædagogerne på krisecentret er blevet bedt om at vurdere, hvordan børnene generelt reagerer på samvær med den far, der har udøvet vold. 25 procent er generelt glade for samværet, 28 procent er mere ambivalente, mens 17 procent er angste, trykkede eller nervøse ved samværet. For 30 procent kan barnets reaktion ikke vurderes.

Tabel 39. Hvilken indflydelse har samvær med voldsudøvende far haft på barnet efter pædagogens vurdering?

	Antal	Procent
Barnet virker glad, forventningsfuld, oplivet	22	25
Barnet virker nervøst, trykket, angst	15	17
Barnet virker ambivalent	25	28
Kan ikke vurdere barnets reaktioner	27	30
Total	89	100

For en uddybning af samværsrelationer og børns reaktioner på samvær se LOKK Børnestatistik 2005 s. 36-44.

8. Misbrug og sindslidelse i nærmeste familie

Misbrug og sindslidelse hos den ene eller begge forældre udgør en alvorlig risikofaktor i et barns liv. Den omsorgsforpligtelse, som forældre har i forhold til deres børn, forsømmes ofte periodisk eller mere permanent i familier med misbrug. Forskning viser, at børn af misbrugere gang på gang oplever at blive svigtet af de voksne, de er afhængige af. Forældres uforudsigelige og inkonsekvente adfærd er skræmmende og skaber stor utryghed i opvæksten¹⁶. Samtidig virker fx alkohol og andre af de stimulerende hårde stoffer hyppigt som udløser for aggressioner og vold. I familier med vold er misbrug således ofte en udløsende eller forstærkende faktor, når volden eskaleres. På krisecentrene har man erfaringer for, at såvel misbrug som mere alvorlige sindslidelser findes blandt de personer, der fungerer som omsorgspersoner i barnets hverdag. Det gælder fædre eller mødrenes samlevere/kærester og også i nogen grad blandt mødrene til de børn, der kommer på krisecentrene¹⁷. De aktivt misbrugende mødre vil dog normalt blive afvist på krisecentrene, ligesom krisecentrene heller ikke kan rumme de alvorligt og behandlingskrævende sindslidende. Fra krisecentrene har man derfor ønsket at få klarlagt, i hvilket omfang disse risikofaktorer er til stede i barnets nærmeste relationer. Misbrug defineres i denne sammenhæng således: *Et forbrug er et misbrug, når brugen har et omfang, så det fører til legemlige, psykiske og/eller sociale skader for personen og/eller vedkommendes omverden.*

Spørgsmål om misbrug og sindslidelse er følsomme, og det er ikke altid muligt at få svar på spørgsmålene. Det er dog lykkedes at få svar for 81 procent af børnene i 2006 mod 60 procent i 2005. Mødrene er de primære informanter, ikke kun i forhold til eget misbrug og egen sindslidelse, men også når det handler om mandens/samleverens/kærestens, og man skal være opmærksom på, at det kan være medvirkende til at give et skævt eller ufuldstændigt billede.

8.1 Misbrug i den nære familie

Andelen af de børn, der har misbrug i nærmeste familie, er i 2006 38 procent. Det er 6 procentpoint højere end i 2005. Denne stigning må formodes at hænge sammen med, at der er lykkedes at få en højere svarprocent på spørgsmålet end tidligere. 43 procent af børnene har ikke misbrug i nærmeste familie. For 19 procent af børnene kendes svaret ikke.

Tabel 40. Er der et alkohol- eller stofmisbrug i barnets nære familie? I procent.

	Ja	Nej	Ved ikke	Total	N
Misbrug i den nære familie	38	43	19	100	908

Det er som de foregående år den biologiske far, der tegner sig for det mest omfattende misbrug. I 87 procent af tilfældene er det faren, der har et misbrug. 9 procent af børnene har en mor med et misbrug, og for 18 procent af vedkommende er det morens samlever

¹⁶ Se Christoffersen, M.N. 2003: "Risikofaktorer i barndommen og social arv". Arbejdsrapport 1. SFI

¹⁷ se også Behrens og Dybtved 2001: Kvantitativ kortlægningsundersøgelse af voldsudøvende mænd - pilotundersøgelse.

eller kæreste. Det ses også af tabellen, at nogle børn har flere medlemmer i den nærmeste familie med et misbrug (der kan sættes flere kryds).

Tabel 41. Misbrug i nær familie fordelt på familiemedlemmer. I procent.

	Moren	Faren	Morens samle- ver/ægtefælle	Total	N
Misbrug i den nære familie	9	87	18	114	347

Alkohol er den mest udbredte misbrugsform. For 73 procent af de børn, der har misbrug i nærmeste familie, drejer det sig om et alkoholmisbrug. Til sammenligning skønner Sundhedsstyrelsen på baggrund af skandinavisk forskning, at ca. 12 procent af hver årgang får problemer eller skader pga. forældrenes overforbrug af alkohol. I forhold til børn i normalbefolkningen er dobbelt så mange af børnene på krisecenter udsat for et alkoholmisbrug i familien.

Hashmisbrug og andet misbrug i familien er en del af vilkårene for henholdsvis 33 og 31 procent af børnene. I nogle familier er der tale om et blandingsmisbrug (der kan sættes flere krydser, og tallene summer derfor op til mere end 100).

Tabel 42. Misbrug i den nære familie fordelt på misbrugsform

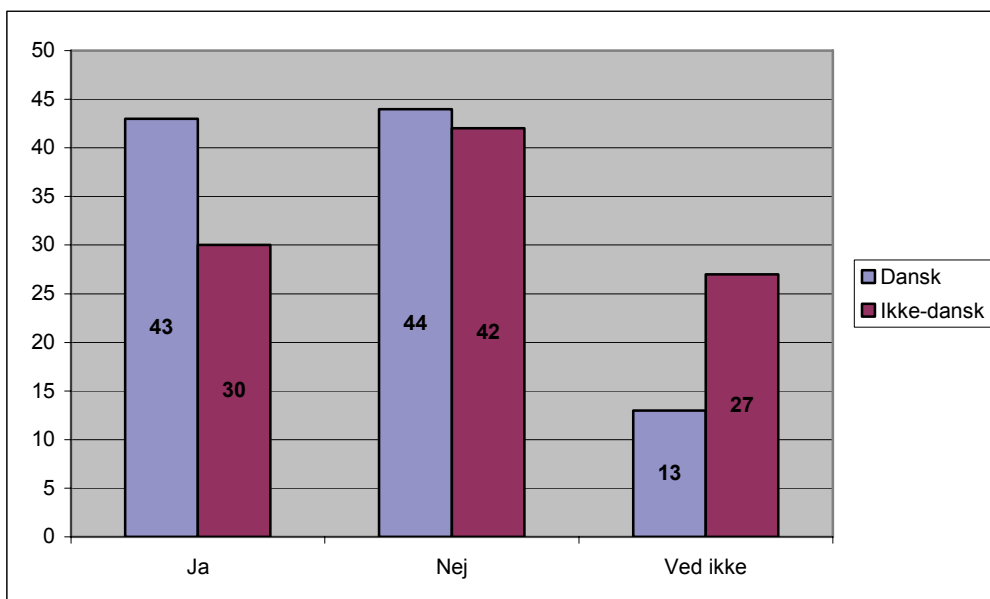
	Antal	Procent af misbrug*	Procent af alle**
Alkohol	254	73	25
Hash	114	33	11
Andre stoffer/medicin	106	31	10

* N = 347, ** N = 1013

8.2 Misbrug og nationalitet

I sammenligning med tidligere år er der i 2006 en udligning i fordelingen af misbrug i familien for danske og ikke-danske børn. Det bekræfter vores formodning om, at der har været en underrapportering af misbrug i de ikke-danske familier. Der er dog stadig flere danske børn, der har misbrug i familien. I lighed med 2005 har 43 procent af de danske børn misbrug i nærmeste familie, mens det tilsvarende tal for ikke-danske er 30 procent mod 21 procent i 2005. Andelen af 'ved ikke' er stadig højest blandt de ikke-danske børn. For 44 procent af de danske og 42 procent af de ikke-danske er der ikke misbrug i familien.

Figur 15. Misbrug i den nære familie fordelt på nationalitet. I procent.

Dansk N = 501, Ikke-dansk N = 387

8.3 Misbrug og vold

Som nævnt ovenfor spiller indtagelse af alkohol eller andre stoffer ofte en rolle for udvikling af aggression og vold. 359 børn ud af 1013 svarende til 35 procent har en biologisk far, der udøver vold mod dem i form af fysisk vold, psykisk vold, materiel vold eller seksuel vold. For 128 af disse børn har faren også et misbrug. 35 af børnene har samvær med denne far.

8.4 Psykisk lidelse i nærmeste familie

I undersøgelsen er også spurgt, om der er psykiske lidelser i den nære familie, og hvis dette er tilfældet, om det drejer sig om en diagnosticeret psykisk lidelse som fx skizofreni, mani-depressivitet mv. eller om en mindre velafgrænset psykisk lidelse betegnet som psykisk sårbarhed eller psykisk ustabilitet.

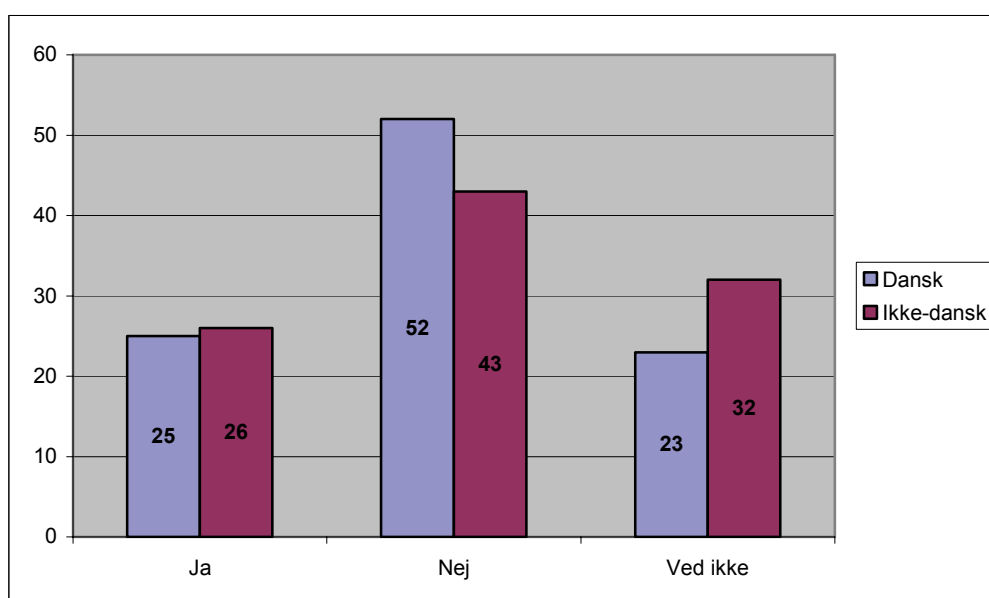
I 2006 er det lykkedes at få svar på dette spørgsmål for tre fjerdedele af børnene mod tidligere kun halvdelen. 25 procent af børnene har psykisk lidelse i den nærmeste familie, 48 procent har ikke og for 27 procent kendes svaret ikke. Med en bedre svarprocent vokser andelen af nej-svarene meget mere end ja-svarene, hvilket kunne tyde på, at information om psykisk lidelse rapporteres, når den forefindes.

Tabel 43. Psykisk lidelse i barnets nære familie?

	Antal	Procent
Ja	228	25
Nej	428	48
Ved ikke	243	27
Total	899	100

Lige mange danske og ikke-danske børn har en psykisk lidelse i den nærmeste familie, men flere danske svarer nej til psykisk lidelse. Igen er 'ved ikke' procenten højest for de ikke-danske familier.

Figur 16. Psykisk lidelse i den nære familie fordelt på nationalitet. I procent. 2006

Dansk N = 490, Ikke-dansk N = 390

Blandt de familiemedlemmer, der har en psykisk lidelse, tegner moren sig for 30 procent af tilfældene. I 73 procent af tilfældene er det faren, der har en psykisk lidelse og i 10 procent morens samlever/kæreste.

Tabel 44. Hvem i den nære familie har en psykisk lidelse.

	Antal	Procent af alle*	Procent af cases**
Moren	69	7	30
Faren	167	16	73
Morens ægtefælle/samlever	22	2	10
Ved ikke	7	1	3

* $N = 1013$, ** $N = 228$

Hovedparten af de psykiske lidelser falder i kategorien psykisk sårbarhed eller psykisk ustabilitet. Det drejer sig om godt 70 procent, mens de diagnosticerede psykiske lidelser udgør 30 procent.

9. Belastninger

Børn, der lever i en hverdag med gentagne overgreb af fysisk eller psykisk karakter, er i risiko for at udvikle traumer. At være vidne til vold mod de nærmeste, fx ens mor, giver som omtalt stærkt forøget risiko for at udvikle psykosociale problemer. Dette gælder mest udtalt, hvis volden er gentagen, og truslen om vold altid er mere eller mindre latent tilstede¹⁸. Men ikke alle børn udvikler traumer. Hvis barnet i øvrigt er velfungerende og lever under rimelige betingelser i et miljø, der rummer omsorg og støtte, kan barnet udvikle sig sundt og normalt uden store og længerevarende skader. Hvis det at leve med vold derimod er blevet en tilstand, og der ikke i nærmiljøet er rimelige vilkår, tryghed og menneskelige resurser, der kan drage omsorg for og støtte barnet, så er barnet i risiko for at udvikle skader, som kan være længerevarende. Af det følgende fremgår, hvordan pædagogerne på krisecentret vurderer barnets belastninger.

9.1 Vurdering af belastning hos barnet

Den pædagog eller anden krisecentermedarbejder, der udfylder spørgeskemaet, er blevet bedt om at vurdere barnets samlede belastningsgrad ud fra følgende kategorier konstrueret af Schultz Jørgensen m. fl. 1993¹⁹:

Kategori 1: Et barn med almindelige behov er et barn, som er i stand til at reagere hensigtsmæssigt over for midlertidige psykosociale belastninger (f.eks. opløsning af familien, sygdom m.v.), og som udviser modstandsdygtighed over for en midlertidig psykosocial belastning. Et barn med almindelige behov vil ved en midlertidig psykosocial belastning have behov for en voksenstøtte i det tætte netværk.

Kategori 2: Et barn med særlige behov er et barn, der er udsat for psykosociale belastninger uden at være i stand til på det pågældende tidspunkt at reagere hensigtsmæssigt over for disse belastninger. Dog vil der hos barnet være tegn på, at det er i stand til at udvikle en tilstrækkelig modstandskraft til at komme over krisen/belastningen. Det er et barn, der er påvirket af familiens midlertidige krise/belastning, og hvor en god voksenstøtte i det tætte netværk samt en let støtte i form af fx samtaler med en børnepædagog vil kunne hjælpe barnet til at udvikle en hensigtsmæssig modstandskraft.

Kategori 3: Et barn er truet, når der er tale om, at barnet udviser en dårlig social og kulturel integration. Det er et barn, som er, eller har været, udsat for en eller flere alvorlige belastninger, hvor disse belastninger endnu ikke har sat sig til varige skader, men hvor disse belastninger tydeligt påvirker barnets adfærd, og hvor barnet er på vej til at udvikle sig i en dårlig retning. Det er et barn, hvor der vil kunne ses tilpasnings- og trivselsproblemer. Det er et barn, som vil have brug for særlig støtte for at kunne ændre udvikling og opbygge modstandskraft.

Kategori 4: Et problembarn er et barn, som tidligt og massivt har været udsat for en række belastende forhold i opvæksten i f.eks. det nære familiemiljø og i den tidlige kontakt med omsorgspersonerne. Det er et barn, hvor problemerne og belastningsgraden har sat varigt præg på personligheden, og hvor der ses vedvarende symptomer. Det er et barn, hvor den

¹⁸ se fx Atle Dyregrov 1998, Børn og traumer

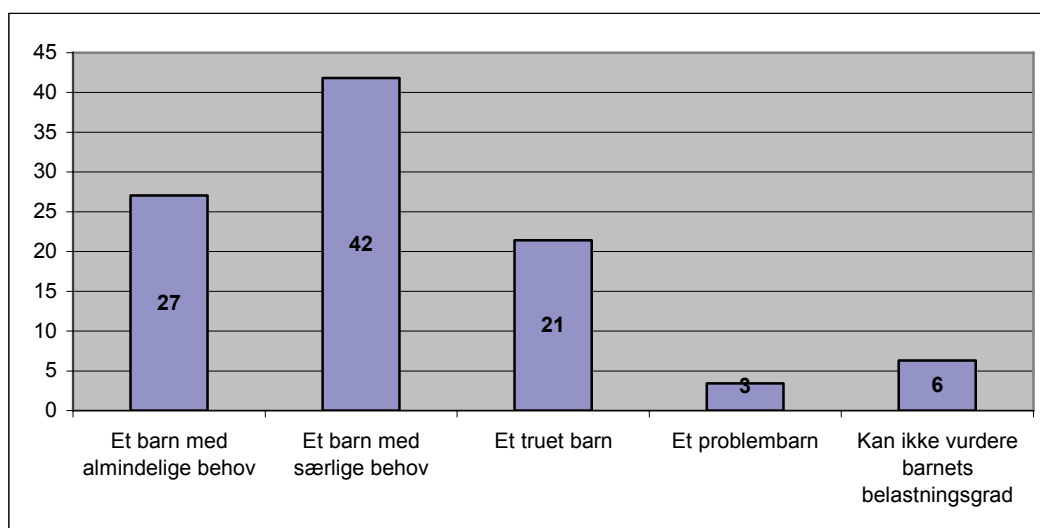
¹⁹ Per Schultz Jørgensen m.fl. 1993: Risikobørn. Hvem er de - hvad gør vi.

massive belastning har påvirket barnets udvikling så voldsomt, at barnet for at komme i en positiv udvikling har brug for en decideret behandlingsmæssig indsats.

Kan ikke vurdere belastningsgraden vil være aktuel i de tilfælde, hvor barnet kun har opholdt sig på krisecentret i kort tid, eller det generelle kendskab til barnet af andre grunde er begrænset.

Figur 17 viser, hvordan de børn, der var på krisecenter i 2006, fordeler sig på de fire kategorier.

Figur 17. Børnene fordelt på vurderet belastningsgrad

N = 906

Pædagogerne vurderer, at 27 procent af børnene er børn med almindelige behov, og 42 procent vurderes at have særlige behov. Næsten 70 procent af børnene indplaceres i de to første kategorier, hvor belastning endnu ikke er så omfattende, og hvor de foranstaltninger, der skal til for at hjælpe barnet, derfor heller ikke er så indgribende. Det er dog stadig tale om børn, der har brug for omsorg og støtte til at få forarbejdet deres oplevelser. 21 procent vurderes som truede børn med omfattende trivsels- og tilpasningsproblemer, dårlig social integration, og brug for en særlig støtte for at ændre udviklingen. 3 procent falder i den mest belastede kategori af problembørn, der udviser meget alvorlige følgevirkninger af deres opvækst, og som har behov for en decideret behandlingsmæssig indsats. En fjerdedel af børnene befinder sig i de to mest belastede kategorier. For 6 procent kan barnets belastningsgrad ikke vurderes af pædagogen.

9.2 Belastning i relation til alder, køn og nationalitet

De mindste børn i gruppen af 0-6-årige vurderes markant mindre belastede end de ældre børn. En nærliggende forklaring kan være, at de alt andet lige har været udsat for belastninger i færre år end de større børn. Der er dog en femtedel af de mindste børn, der vurderes som truede børn eller problembørn. Af voldsafsnittet fremgår, at de største børn -

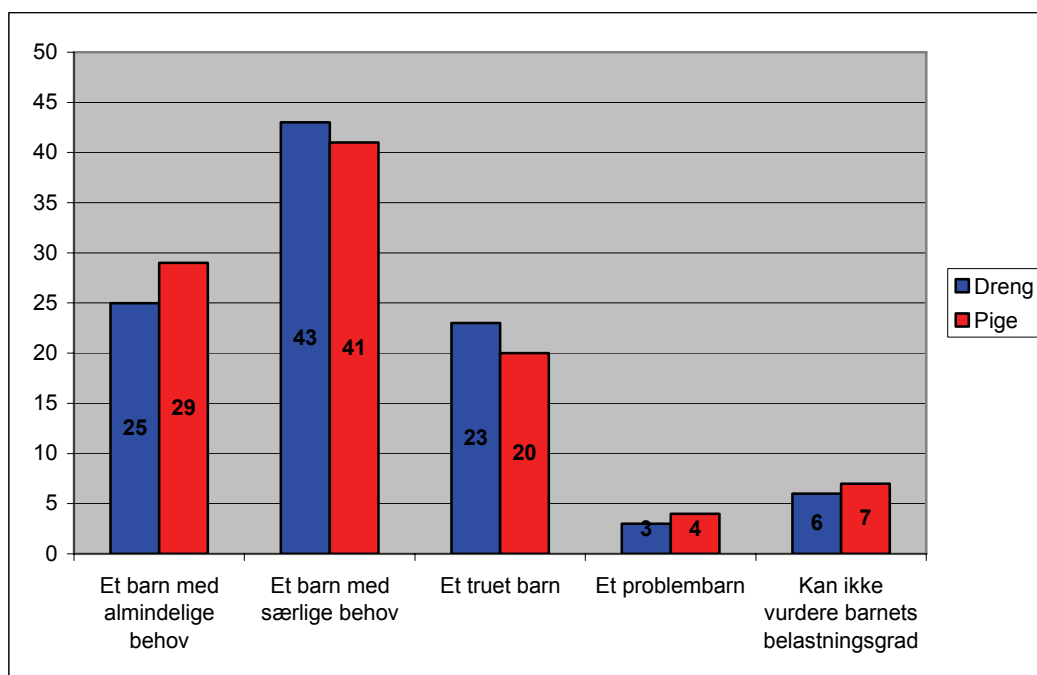
de 13-17-årige - er mest udsatte i forhold til vold, og der kan være en sammenhæng med at de her vurderes som de mest belastede.

Tabel 45. Vurderet belastningsgrad fordelt på barnets alder. I procent.

	0-6-årige	7-12-årige	13-17-årige
Et barn med almindelige behov	32	19	24
Et barn med særlige behov	42	44	38
Et truet barn	18	26	24
Et problembarn	2	5	8
Kan ikke vurdere barnets belastningsgrad	7	6	5
Total	101	100	99
N	497	288	107

Der er ikke markante forskelle på drengenes og pigernes belastningsgrad. Det fremgår af figur 18.

Figur 18. Vurderet belastningsgrad fordelt på køn. I procent.

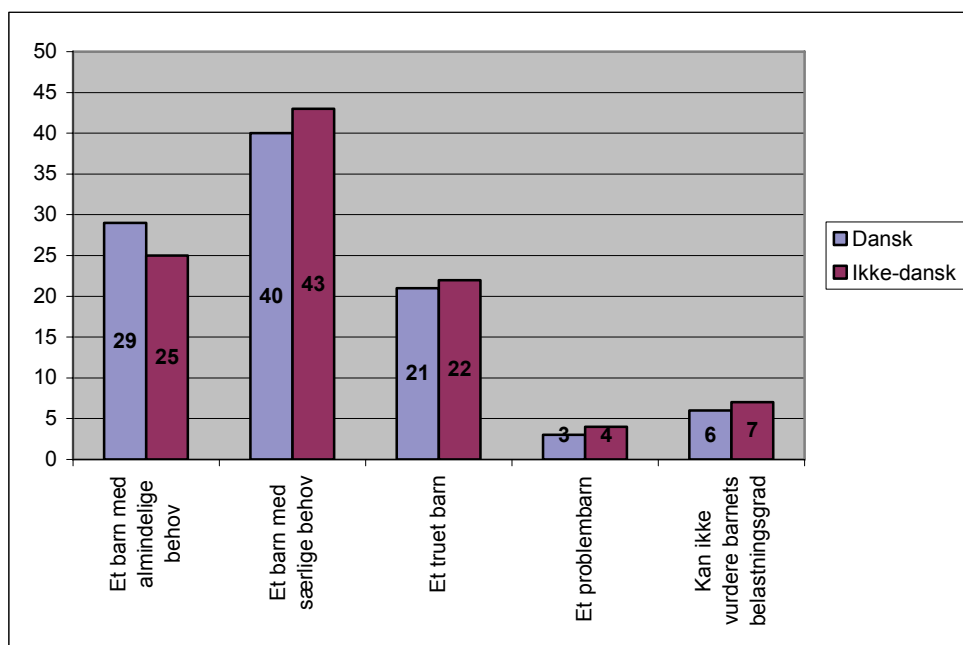

Dreng N = 444, Pige N = 455

Lidt flere piger end drenge indplaceres i de to mindst belastede kategorier, henholdsvis 70 og 68 procent. Blandt de truede børn er der en overvægt af drenge, og der er en overvægt af piger i kategorien problembørn. Knap en fjerdedel af pigerne, 24 procent, og 26 procent af drengene er indplaceret i de to mest belastede kategorier. Samme fordeling sås i 2005.

I figur 19 sammenlignes belastningerne hos danske og ikke-danske børn. Heller ikke her er der markant forskel på de to kategorier.

Figur 19. Vurderet belastningsgrad fordelt på nationalitet. I procent.

Dansk N = 490, Ikke-dansk N = 396

9.3 Problemer, som krisecentret ikke har kunnet afhjælpe

Krisecentermedarbejderne er blevet bedt om at angive, om der i forbindelse med et barns ophold på krisecentret er konstateret problemer, som krisecentret ikke har haft mulighed for at tilbyde hjælp til. Det kan være fysiske, psykiske eller sociale problemer af en sådan karakter, at det er påkrævet med egentlige behandlingsmæssige foranstaltninger.

312 børn svarende til 34 procent har efter pædagogernes skøn problemer af en sådan karakter. 145 børn har efter pædagogernes vurdering brug for efterbehandling på reaktioner på vold. 87 børn vurderes som generelt behandlingskrævende. 99 børn har problemer pga. manglende samvær med andre, jævnaldrende børn, mens 59 børn lider under manglende aktiviteter på krisecentret. For 85 børn er angivet 'andet'. Det, der nævnes hyppigst, er problemer i mor/barn relationen, fx morens manglende forældreevne og empati, manglende kontakt til barnet, manglende omsorg. Desuden nævnes familiens ustabilitet generelt og forskellige problemer knyttet til barnet selv som handicap, autisme, og manglende udvikling generelt. Også sprogvanskeligheder nævnes.

10. Støtte fra socialforvaltningen

Det fremgår klart af de foregående kapitler, at de børn, der kommer på krisecentrene, er udsat for en lang række belastninger. Nogle af dem vil derfor være i risiko for at udvikle skader, der kan have konsekvenser for dem lang tid fremover. Fra forskning ved vi, at når et individ udsættes for belastninger ud over en vis grænse, reagerer det med stress, først i en alarmfase, dernæst en modstandsfase, og til slut en udmattelsesfase²⁰. I den første fase er barnet måske i stand til at overvinde eller mestre situationen, men ved vedvarende belastninger kan der være tale om en mere permanent udmattelse, som fører til alvorligere problemreaktioner. Det er derfor afgørende, at børnene får den hjælp og støtte, de har behov for, og at de får den så tidligt som muligt.

I det følgende behandles, i hvilket omfang socialforvaltningen går ind med støtte til barnet og moren.

10.1 Underretning til socialforvaltningen

Mange af de kvinder, der kommer på krisecentrene, er i kontakt med socialforvaltningen allerede inden opholdet på krisecentret. Ifølge Servicelovens § 35 gælder den såkaldt skærpede underretningspligt for krisecentrenes personale. § 35 påbyder personer, der udøver offentligt hverv, at underrette kommunen, hvis de under udøvelse af deres hverv får kendskab til forhold, der giver formodning om, at et barn eller en ung under 18 år har behov for særlig støtte. På samme måde påhviler det naturligvis også den kommunale forvaltning i én kommune at give underretning om børn med behov for særlig støtte videre til en anden kommune, hvis barnet har ophold her, ligesom de forskellige afdelinger inden for den kommunale forvaltning skal give underretning om særligt udsatte børn videre til den eller de afdelinger i forvaltningen, som skal handle på underretningen.

Der er spurgt, i hvor mange tilfælde krisecentrene har indgivet underretning til den sociale forvaltning om barnets vilkår. Svarene fra 2004, 2005 og 2006 fremgår af tabel 46.

Tabel 46. Underretning af socialforvaltningen om barnets vilkår

	2004		2005		2006	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	773	47	852	52	615	67
Nej	805	49	744	45	296	32
Ved ikke	70	4	41	3	8	1
Total	1648	100	1637	100	919	100

Antallet af underretninger fra krisecentrene har været stærkt voksende gennem de sidste tre år. I 2004 skete der underretning for 47 procent af børnene, i 2005 for 52 procent, og i 2006 for 67 procent af børnene. Det tilsvarende tal i Behrens (2002) var 33 procent. Det

²⁰ Schultz Jørgensen, P. et al., 1993: Risikobørn. Hvem er de – hvad gør vi.

må ses som en forstærket indsats fra krisecentrenes side for at få de kommunale myndigheder på banen i forhold til foranstaltninger over for de udsatte børn.

Underretning kan ske såvel skriftligt som mundtligt. Hvis de sociale myndigheder i forvejen har oplysninger om barnet, kan krisecentrene vælge mundtligt at forholde sig til de oplysninger, der allerede findes. Hvis der derimod er tale om et barn, som forvaltningen ikke i forvejen har kendskab til, kan det være nødvendigt med en skriftlig underretning. I meget alvorlige sager vil der altid være tale om en skriftlig underretning. Formen på underretningen afhænger også af, hvordan der i øvrigt arbejdes sammen med den kommunale forvaltning, og om den pågældende familie har en sag i familieafdelingen eller i arbejdsmarkedsafdelingen. I sidstnævnte tilfælde kan der være behov for mere udførlig information til sagsbehandleren. En skriftlig underretning er naturligvis altid en tids- og resursekrævende foranstaltning. På spørgsmålet om, hvordan underretningen er sket, fordeler svarene sig således (tabel 47):

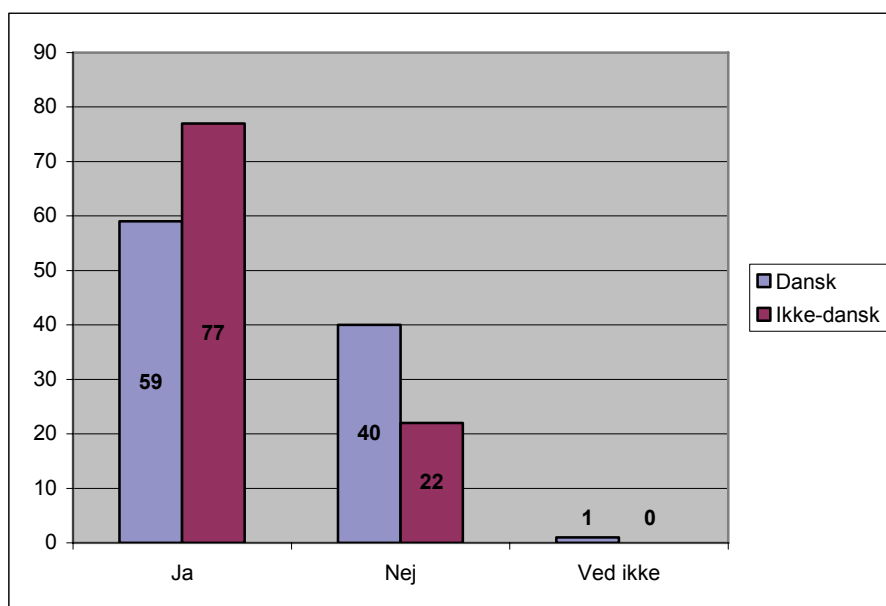
Tabel 47. Underretningens form

	Antal	Procent
Både mundtligt og skriftligt	241	39
Mundtligt	322	53
Skriftligt	49	8
Total	612	100

De fleste underretninger sker mundtligt, nemlig 53 procent. Andelen af underretninger, der både sker mundtligt og skriftligt, er vokset med 8 procentpoint fra 31 procent i 2005 til 38 procent i 2006. De rent skriftlige underretninger udgør 8 procent.

Af figur 20 fremgår det, at der hyppigere sker underretning, hvis barnet er af ikke-dansk oprindelse. Krisecentrene underretter om barnets forhold for 77 procent af de ikke-danske børn, mens procenten for de danske børn er 59 procent. Stigningen i antallet af underretninger er størst for de ikke-danske børn. I 2004 var de tilsvarende procenter for ikke-danske 53 procent og de danske 44 procent og i 2005 henholdsvis 60 procent og 47 procent.

Figur 20. Underretning af socialforvaltningen fordelt på nationalitet. I procent.

Dansk N = 497, Ikke-dansk N = 401

I gruppen af ikke-danske sker der markant flere underretninger om de børn, der kommer fra familier, der vurderes at være i 'ringe grad integreret'. At krisecentermedarbejderne har særlig fokus på de børn, der kommer fra de ikke-danske familier, og at der er et intensivt samarbejde med de kommunale forvaltninger i forhold til disse børn fremgår også af spørgsmålet, om den kommunale sagsbehandler er opmærksom på barnets problemer. Hertil svares for 84 procent af de ikke-danske børns vedkommende ja, mens det tilsvarende tal for de danske børn er 76 procent.

Tabel 48. Er kommunal sagsbehandler opmærksom på familiens problemer? Fordelt på dansk/ ikke-dansk. I procent

	Dansk		Ikke-dansk	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	357	76	330	84
Nej	74	16	31	8
Ved ikke	40	9	32	8
Total	471	101	393	100

Størst opmærksomhed har de familier, der vurderes som 'i ringe grad integreret'. Ja-procenterne er markeret med fed skrift.

**Tabel 49. Er kommunal sagsbehandler opmærksom på familiens problemer?
Fordelt på graden af integration.**

	I høj grad integreret		I nogen grad integreret		I ringe grad integreret		Kan ikke vurdere grad af integration	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	47	75	127	81	140	92	12	75
Nej	9	14	16	10	4	3	2	13
Ved ikke	7	11	14	9	9	6	2	13
Total	63	100	157	100	153	101	16	101

10.2 Støtte til barnet under opholdet

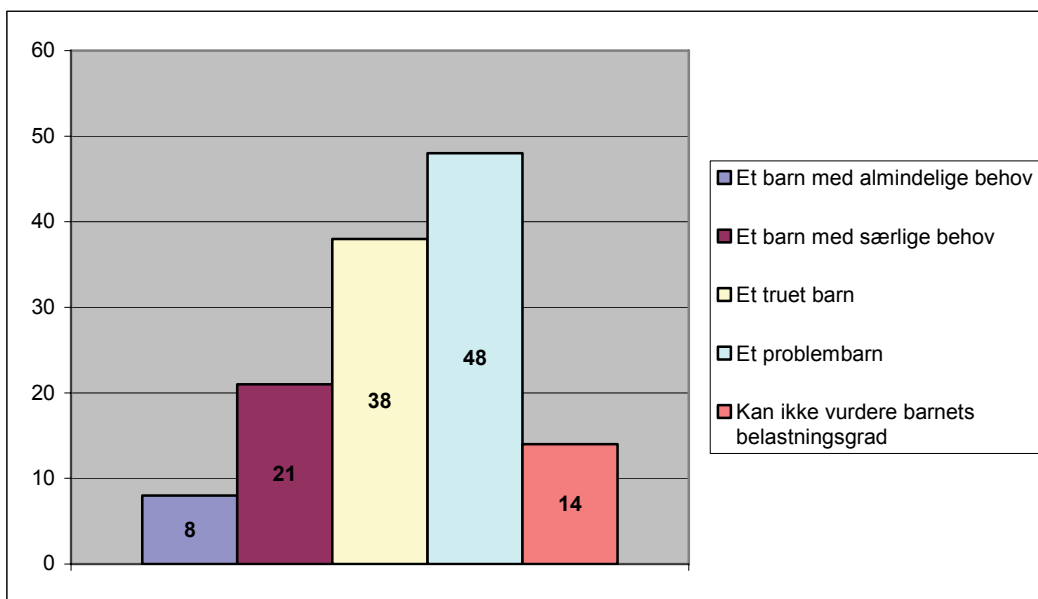
I alt 21 procent svarende til 194 børn modtager en form for støtte fra de sociale myndigheder, mens de er på krisecenter. For 78 procent af børnene svares der nej. Der er tale om en stigning i støtte i forhold til det foregående år på 7 procentpoint. Medvirkende til stigning er, at børnene med de helt korte ophold ikke figurerer, og at det ofte vil være dem, der i de tidligere statistikker ikke er etableret støtte til. En medvirkende årsag kan også være, at krisecentrene har mere kommunikation med de sociale forvaltninger, hvad også den voksende underretning er udtryk for.

Tabel 50. Etableret støtte til barnet fra socialforvaltningen under opholdet

	Antal	Procent
Ja	194	21
Nej	712	78
Ved ikke	11	1
Total	917	100

Der er også i 2006 klar sammenhæng mellem de børn, der af krisecentrene vurderes som hårdest belastede, og den støtte der under opholdet gives fra de sociale myndigheder. Hvordan støtten fordeles på børnene i forhold til barnets vurderede belastningsgrad fremgår af følgende figur:

Figur 21. Støtte under opholdet fordelt på belastningsgrad. I procent.

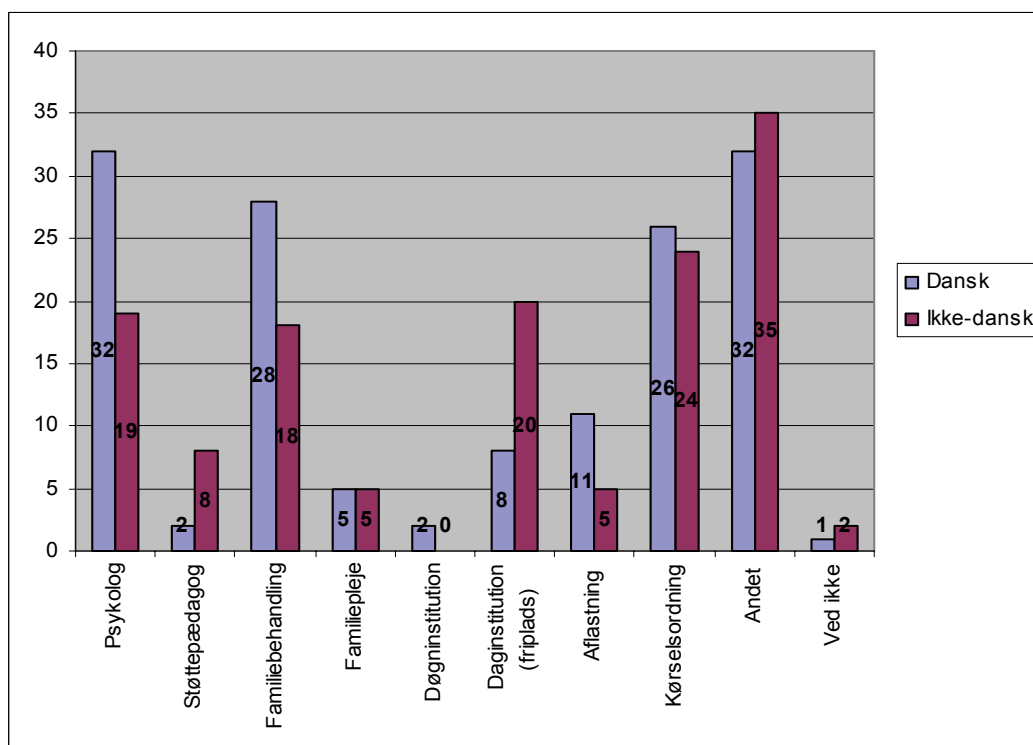
Et barn med almindelige behov N = 244, Et barn med særlige behov N = 375, Et truet barn N = 192, Et problembarn N = 31, Kan ikke vurdere barnets belastningsgrad N = 56

Af de hårdest belastede børn får 48 procent støtte under opholdet. Med hensyn til de truede børn får 38 procent støtte. Også børn, der vurderes som mindre belastede, får støtte, det drejer sig om 21 procent af børn med særlige behov og 8 procent af børn med almindelige behov. Der er en klart bedre dækning med støtte til de mest belastede end i de foregående år. Det er dog stadig kun halvdelen af de børn, der vurderes som meget hårdt belastede og decideret behandlingskrævende, der får støtte fra socialforvaltningen under opholdet. Blandt de truede børn, der også har et udtalt behov for støtte, får kun 38 procent støtte.

10.3 Former for støtte til barnet under opholdet

Blandt de 194 børn, som får støtte under opholdet, fordeler støtten sig på en række foranstaltninger. Det fremgår af figur 22.

Figur 22. Former for støtte til barnet fordelt på nationalitet. I procent.

Dansk N = 103, Ikke-dansk N = 85

Den mest udbredte støtte i de angivne kategorier er psykologhjælp. Flere danske end ikke-danske børn får psykologhjælp og tilbud om familiebehandling. Således får en tredjedel af de danske børn, der får støtte under opholdet, psykologhjælp mod 19 procent af de ikke-danske børn, og 28 procent af de danske børn får støtte i form af familiebehandling, mens det tilsvarende tal for ikke-danske børn er 18 procent. Flere ikke-danske børn får en mere generel pædagogisk hjælp. Således får 20 procent af de ikke-danske børn en pædagogisk friplads mod 8 procent af de danske børn, og 8 procent af ikke-danske børn får støttepædagog mod 2 procent af de danske børn. En fjerdedel af alle børn får hjælp til en kørselsordning. Af andre tiltag kan nævnes tilbud om støtte i hjemmet, aflastningsfamilie, samtaler, kontaktperson, efterskoleophold, betaling til aktiviteter.

10.4 Støtte ved fraflytning

Når kvinden og barnet forlader krisecentret, er de i en meget udsat position. Det er derfor meget vigtigt, at der er støtte fra de sociale myndigheder efter krisecenteropholdet. Som vist i tabel 51 er der ved fraflytning fra krisecentret 31 procent af børnene, der modtager støtte, en meget stor stigning i forhold til 2005 med 17 procent og 2004 med 14 procent. En del af stigningen skyldes igen, at børnene med de helt korte ophold er sorteret fra i denne statistik, mens en anden forklaring er, at der sker en bedre underretning og kommunikation med de sociale forvaltninger. For nogle børn er spørgsmålet om støtte endnu ikke afgjort ved fraflytningen, og der kan således være børn, som vil modtage støtte på et senere tidspunkt.

Tabel 51. Støtte til barnet fra socialforvaltningen ved udflytningen

	Antal	Procent
Ja	274	31
Nej	385	43
Ved ikke	230	26
Total	889	100

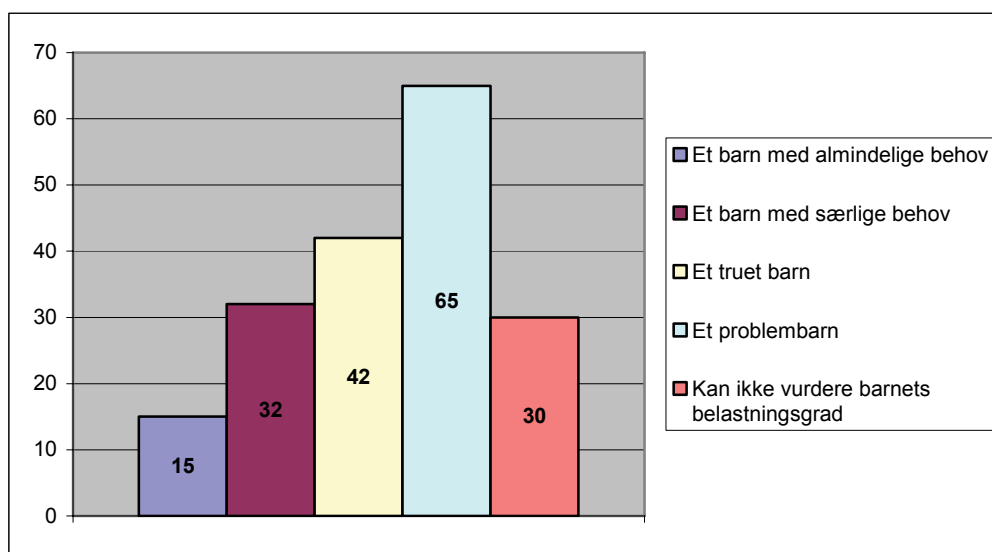
Det er dog ikke al støtte, der er iværksat på det tidspunkt, hvor barnet flytter fra krisecentret, men hvor der er svaret bekræftende på, om der er støtte til barnet, eller der er truffet afgørelse eller aftale om den pågældende foranstaltning. 44 procent af støtten er iværksat på fraflytningstidspunktet (se tabel 52)

Tabel 52. Er støtte til barnet iværksat på nuværende tidspunkt?

	Antal	Procent
Ja	110	44
Nej	121	48
Ved ikke	21	8
Total	252	100

I forhold til tidligere år er der, ud over en stigning i andelen af børn der får hjælp, en klar udvikling i målretning af hjælpen, sådan at de børn, der er vurderet til at have det største behov, også i størst udstrækning får hjælp. Der er i 2006 tale om en stor stigning i støtten til de to mest belastede grupper af børn i forhold til 2005. 65 procent af de børn, der vurderes som problembørn, får nu støtte efter udflytning mod 49 procent i 2005, og 38 procent af de truede børn får støtte efter opholdet mod 29 procent i 2005. Også de børn, der vurderes at have særlige behov, får mere støtte efter opholdet, nemlig 32 procent mod 23 procent i 2005. Til børn med almindelige behov er støtten steget fra 5 procent til 15 procent. 30 procent af de børn, som krisecentrene ikke kan vurdere, får støtte efter opholdet.

Figur 23. Støtte ved fraflytning fordelt på belastningsgrad. I procent.

Et barn med almindelige behov N = 227, Et barn med særlige behov N = 363, Et truet barn N = 188, Et problembarn N = 31, Kan ikke vurdere barnets belastningsgrad N = 57

Der er dog stadig en tredjedel af problembørnene og mere end halvdelen af de truede børn, som der ikke er etableret støtte for. Begge disse grupper er i stor risiko for at udvikle varige skader, og der er et udtalt behov for foranstaltninger over for disse børn.

Der er en høj grad af sammenfald i typen af støtte, der gives før og efter opholdet (se tabel 53). Forskydninger i karakter af støtte ses i forhold til familiebehandling, døgninstitutionstilbud, og daginstitutionstilbud, som alle anvendes mere efter opholdet. Psykologbistand, støttepædagogforanstaltning, familiepleje, og aflastning anvendes ligeligt under og efter ophold. Kørselsordningen falder af gode grunde væk efter opholdet.

Tabel 53. Fordeling af støtte på foranstaltninger under og efter opholdet. Antal.

	Støtte under opholdet	Støtte efter opholdet
Psykolog	50	46
Støttepædagog	10	12
Familiebehandling	47	66
Familiepleje	9	8
Døgninstitution	2	6
Daginstitution	25	35
Aflastning	15	14
Kørselsordning	47	-
Andet	66	61
Ved ikke	3	15

10.5 Kommunalt tilsyn

Det er en kommunal forpligtelse at føre tilsyn med børn på krisecentre. Det fremgår af servicelovens § 6, der pålægger kommunerne at føre tilsyn med de forhold, hvorunder børn og unge under 18 år lever. Formålet er, at kommunen så tidligt som muligt får kendskab til de børn eller unge under 18 år, der har behov for særlig støtte. Med de belastninger, som børn på krisecenter er udsat for, er der ikke tvivl om, at der er tale om børn med behov for særlig støtte, men langt fra alle kommuner opfylder deres tilsyns-forpligtelse.

I LOKK Årsstatistik 2006 for kvinder på krisecentre opgøres, hvorvidt der er ført tilsyn med børnene på krisecenter af den kommune, som krisecentret ligger i. Opgørelsen viser, at 8 kommuner har ført tilsyn med *alle* børn på krisecentret i den pågældende kommune. Det er en stigning i forhold til 2005, hvor kun 3 kommuner førte tilsyn med alle børn. 10 kommuner har ført tilsyn med nogle af børnene på krisecentret, og 2 kommuner har kontakt med krisecentret ved behov. 13 krisecentre angiver, at der ikke er ført tilsyn med nogen af børnene i 2006.

Selv om antallet af kommuner, der fører tilsyn med alle børn, er steget i forhold til 2005, er det bemærkelsesværdigt, at der fortsat er så mange kommuner, der forsømmer deres tilsynspligt, specielt i betragtning af at 21 procent af børnene vurderes som truede børn og 3 procent som deciderede problembørn.

10.6 Hvor flytter børnene hen efter krisecenteropholdet?

14 procent svarende til 125 af de børn, der har været på krisecenter, flytter tilbage til den, der har udøvet vold mod barnet eller moren. 43 procent flytter i ny bolig og 18 procent flytter tilbage til tidligere bolig, men uden den der har udøvet volden. Det betyder, at 61 procent af børnene flytter til en permanent bolig uden voldsudøveren. Sammenlagt 23 procent af børnene flytter til anden midlertidig adresse, enten til et andet krisecenter, en familiebehandlingsinstitution, eller de tager ophold hos familie og venner.

Tabel 54. Hvor flytter barnet hen umiddelbart efter opholdet på krisecenter? 2006

	Antal	Procent
Tilbage til den, der har udøvet vold mod barnet eller moren	125	14
Tilbage til tidligere bopæl uden den, der har udøvet volden	162	18
Ny bolig	397	43
Andet krisecenter	66	7
Familiebehandlingsinstitution eller lignende	13	1
Familie/venner	53	6
Andet	83	9
Ved ikke	15	2
Total	914	100

De tilsvarende tal for 2005 fremgår af nedenstående tabel. Det ses, at langt flere flytter til ny bolig i 2006, 43 procent i 2006 mod 29 procent i 2005, og færre flytter tilbage til voldsudøveren, 14 procent i 2006 mod 22 procent i 2005. Der er ikke væsentlige forskydninger i de øvrige kategorier. En del af forklaringen på, at langt flere finder en ny bolig sammenlignet med sidste år, kan være, at det især er de kvinder og børn, der opholder sig meget kort tid på krisecentret, der flytter tilbage til den voldsudøvende mand.

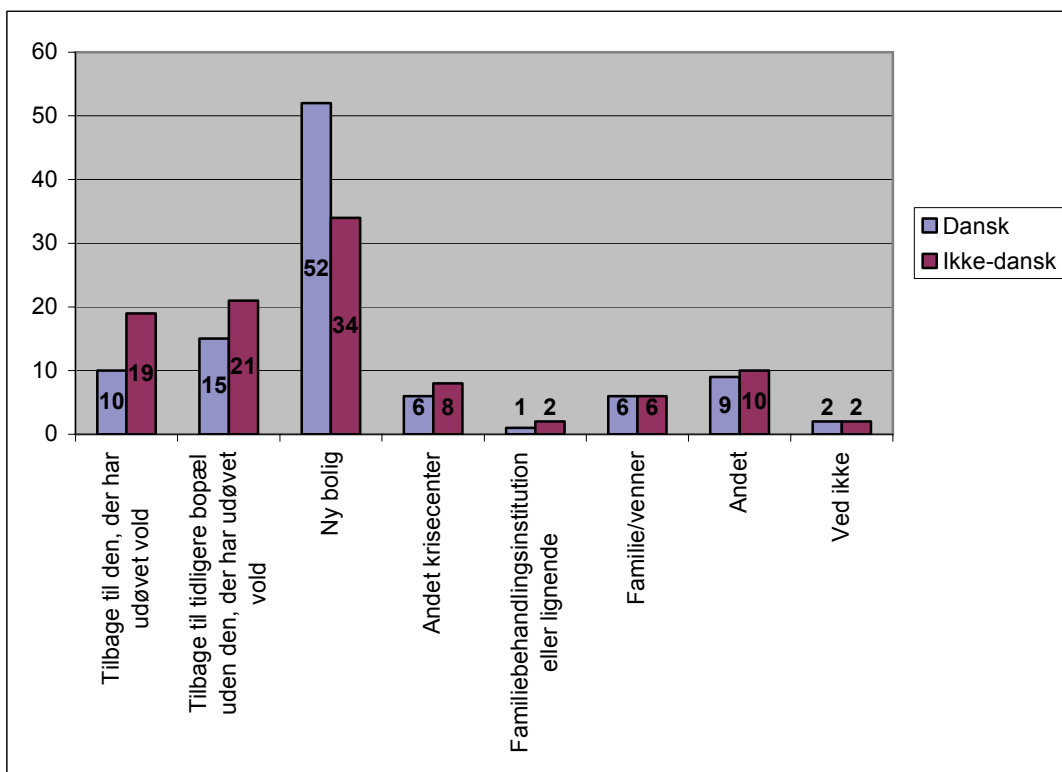
Tabel 55. Hvor flytter barnet hen umiddelbart efter opholdet på krisecenter? 2005

	Antal	Procent
Tilbage til den, der har udøvet vold mod barnet eller moren	365	22
Tilbage til tidligere bopæl uden den, der har udøvet volden	326	20
Ny bolig	480	29
Andet krisecenter	133	8
Familiebehandlingsinstitution eller lignende	21	1
Familie/venner	123	8
Andet	103	6
Ved ikke	79	5
Total	1630	100

Næsten en femtedel af børnene flytter til en anden midlertidig adresse, nemlig til familie og venner eller til et andet krisecenter. Det betyder, at problemerne for disse familier ikke har fundet en endelig løsning.

Der er forskel på, hvor de danske og ikke-danske børn flytter hen efter krisecenteropholdet. Som det fremgår af figur 24, er der næsten dobbelt så mange ikke-danske børn, der flytter tilbage til voldsudøveren, nemlig 19 procent mod 10 procent af de danske børn. Flere danske børn flytter til en ny bolig, nemlig 52 procent mod 34 procent af de ikke-danske børn. I modsætning til tidligere år er der dog flere ikke-danske end danske børn, der flytter tilbage til tidligere bolig uden voldsudøveren. På de øvrige kategorier er forskellene udlignet forhold til tidligere år.

Figur 24. Hvor flytter barnet hen efter krisecenteropholdet fordelt på nationalitet? I procent.

Dansk N = 494, Ikke-dansk N = 400

10.7 Støtte fra krisecentrene efter opholdet

Krisecentrene kan i nogle tilfælde yde støtte til barnet efter udflytning fra krisecentret, se også LOKK Årsstatistik 2006. Midlerne hertil er dog ret begrænsede, og nogle krisecentre har ikke denne mulighed.

28 procent svarende til 173 børn får støtte fra krisecentret efter udflytning fra centret. Det er en stigning fra 2005, hvor 16 procent fik støtte. Igen ligger noget af forklaringen i, at korte ophold er sorteret fra, men der er også tale om en reel procentvis stigning i hjælpen fra krisecentrene. 30 procent af de børn der får støtte, får støtte i form af hjemmebesøg af krisecentrets medarbejdere. 36 procent af børnene deltager i aktiviteter på krisecentret eller arrangeret af krisecentret, og 9 procent deltager i ferieaktiviteter arrangeret af krisecentret. Andre former for støtte sker i form af samtaler og kontakt til samarbejdspartner.

Når der for hovedparten af børnene ikke tilbydes støtte efter opholdet, er de væsentligste årsager manglende resurser fra krisecentrets side (30 procent), at andre offentlige instanser yder hjælp og støtte (29 procent), at kvinden flytter langt væk (15 procent) eller at kvinden ikke ønsker det (7 procent).

11. Børnenes mødre

Som omtalt i indledningen har det i 2006 været muligt at koble børnenes data med morens. Data om moren stammer fra LOKK Årsstatistik, der indsamler og bearbejder oplysninger om de kvinder, der kommer på krisecentrene. For en uddybende fremstilling af kvindernes forhold henvises til Årsstatistikken. Her skal blot fremdrages enkelte oplysninger om moren, som kan bidrage til en mere nuanceret forståelse af børnenes vilkår.

På 34 af børnenes spørgeskemaer mangler nummer på morens skema, så disse børn figurerer ikke i nedenstående. For de resterende 979 børn er der registreret 544 mødre. Det betyder, at mange af børnene har en eller flere søskende med på krisecentret, eller med andre ord at nogle af børnene har den samme mor.

Børnenes mødre fordeler sig aldersmæssigt, som det fremgår af tabel 56. Udgangspunktet for tabellen er barnet. Det samlede antal svar overstiger derfor antallet af mødre.

Tabel 56. Aldersfordeling på børnenes mødre

	Antal	Procent
Under 18 år	1	0
18 - 29 år	264	30
30 - 39 år	454	52
40 - 49 år	147	17
50 - 59 år	5	1
Ved ikke	3	0
Total	874	100

Kun en lille del af børnene havde mødre, der var i arbejde på indflytningstidspunktet, nemlig 18 procent. Hovedparten har en mor, der er på overførselsindkomst, for 41 procent vedkommende er moren på kontanthjælp eller i aktivering, 10 procent af børnene har en mor på sygedagpenge og 6 procent har en mor på førtidspension.

Tabel 57. Børnenes mødres forsørgelsesgrundlag ved indflytning

	Antal	Procent
I arbejde	159	18
Forsørges af ægtefælle/ samlever	44	5
Dagpenge (A-kassen)	59	7
Sygedagpenge	91	10
Kontanthjælpsmodtager/ i aktiveringsjob	360	41
Revalidering	3	0
Starthjælp/introduktionsydelse	21	2
Under uddannelse	24	3
Førtidspensionist	51	6
Andet	46	5
Ved ikke	23	3
Total	881	100

Selvforsørgelse er således mindre hyppig hos mødre på krisecentre end i befolkningen som helhed. Også uddannelsesniveaet er generelt lavere. 40 procent af børnenes mødre har grundskole eller uafsluttet grundskole som deres højest opnåede uddannelse. Knap 20 procent har en gymnasial uddannelse eller erhvervsuddannelse, og kun 19 procent har en videregående uddannelse heraf halvdelen en kort videregående uddannelse.

Tabel 58. Mødrenes højest opnåede uddannelse

	Antal	Procent
Uafsluttet grundskole	86	10
Afsluttet grundskole	253	30
Almen- og erhvervsgymnasial uddannelse	74	9
Erhvervsfaglig uddannelse	87	10
Kort videregående uddannelse (under 3 år)	72	8
Mellemlang videregående uddannelse (3-4 år)	62	7
Lang videregående uddannelse (5 år eller mere)	30	4
Anden uddannelse - hvilken:	34	4
Ved ikke	159	19
Total	857	100

Hovedparten af børnene vokser således op i familier, hvor i hvert fald mødrene er generelt dårligere stillede i forhold til selvforsørgelse og uddannelse end befolkningen som helhed. Det har naturligvis betydning for de ressourcer af social og materiel karakter, der er til rådighed for børnene i deres opvækst.

Mange af mødrene har været på krisecentre mere end én gang. For knap halvdelen af børnenes mødre er det første gang, moren er på krisecentre, men for lige så mange er krisecentrophold en mere tilbagevendende begivenhed. 31 procent af børnene har en mor, der har været på krisecentre 2-3 gange, for 7 procent, svarende til 27 børn, er der tale om

4-5 gange, og for 6 procent eller 21 børn mere end 5 gange. Det viser, at nogle børn lever en barndom præget af mange og voldsomme opbrud.

Tabel 59. Antal gange mødrene tidligere har boet på krisecenter inden dette ophold

	Antal	Procent
1 gang	176	47
2-3 gange	117	31
4-5 gange	27	7
Mere end 5 gange	21	6
Ved ikke	31	8
Total	372	100

Antallet af ophold på krisecenter hænger nøje sammen med forekomsten af vold i hjemmet. Mange af børnenes mødre har været udsat for vold gennem flere år, nogle gennem mange år. For børnene betyder det, at de har været vidner til vold i lige så mange år eller hele deres barndom.

Tabel 60. Hvor længe har barnets mor været udsat for vold i det seneste forhold?

	Antal	Procent
Under 1 år	116	14
1-2 år	159	19
3-4 år	167	20
5-6 år	91	11
7-8 år	68	8
9-10 år	43	5
11-12 år	8	1
13-14 år	22	3
Over 14 år	55	7
Ved ikke	92	11
Total	821	100

Der er en meget klar sammenhæng mellem barnets belastningsgrad, og hvor længe moren har været udsat for vold. Jo længere moren har været udsat for vold, jo større er sandsynligheden for, at barnet er alvorligt belastet. Sammenhængen fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 61. Hvor længe har moren været udsat for vold fordelt på barnets belastningsgrad

	Et barn med almindelige behov	Et barn med særlige behov	Et truet barn	Et problembarn	Kan ikke vurdere barnets belastningsgrad	Total	N
Under 1 år	38	44	11	1	7	101	104
1-4 år	32	41	20	3	4	100	290
5-10 år	22	51	19	2	6	100	188
Over 10 år	11	44	28	15	2	100	82
Total	27	45	19	4	5	100	664

Hvor vold mod moren har været en del af børnenes vilkår i under et år, vurderes 38 procent af børnene som børn med almindelige behov, 44 procent som børn med særlige behov, 11 procent som truede børn og 1 procent som problembørn. Hvis volden har været et vilkår for moderen i mere end 10 år, vurderes kun 11 procent af børnene som børn med almindelige behov, mens 43 procent af børnene falder i de to mest belastede kategorier, heraf 15 procent som problembørn.

Denne sammenhæng peger klart på nødvendigheden af en tidlig indsats i voldsramte familier.

12. Litteraturliste

Behrens, H. L., 2002

5230 børn på krisecenter – en deskriptiv undersøgelse. Formidlingscentret for Socialt Arbejde.

Boserup, B. og H. Rabøl Hansen, 2003

Samværskelemlen. Når skilsmissebørn svigtes under samvær. Gyldendal

Bootsman, E. M., 1995

Langtidseffekten af fysisk børnemishandling. Belyst ved anvendelsen af nyere teori og relateret til et krisepsykologisk perspektiv. Psykologisk Institut. Aarhus Universitet. Psykologisk skriftserie. Vol. 20, No. 1.

Christensen, E., 1988

Opvækst eller overlevelse. Psykisk forsvar mod vold og strategier for overlevelse hos 4-6 årige børn i familier med hustrumishandling. SIKON.

Christensen, E. og Lenie Persson (red.), 1998

Når mor får bank. En mosaik om børn i voldsramte familier. SUS

Christensen, E. og D.A. Pedersen, 2004

Vold mod børn. En undersøgelse af omfang og håndtering af fysisk vold mod børn - baseret på litteraturgennemgang og interview med sagsbehandlere. Arbejdsrapport 2:2004. Socialforskningsinstituttet. København

Christensen, E., 2006

Opvækst med særlig risiko. Indkredsning af børn med behov for en tidlig forebyggende indsats. Socialforskningsinstituttet 06:04. København

Christoffersen, M.N., 2003

"Risikofaktorer i barndommen og social arv". Arbejdsrapport 1, Socialforskningsinstituttet. København

Christoffersen, M. N., 1999

Risikofaktorer i barndommen - en forløbsundersøgelse af to generationer født 1966 og 1973. Socialforskningsinstituttet. København

Dyregrov, A., 1998

Børn og traumer. Hans Reitzels Forlag, København.

Egelund, T., 1997

Beskyttelse af barndommen. Hans Reitzels forlag. København

Eriksson, M., 2003

I skuggen av pappa. Familjerätten och hanteringen af fäders våld. Forlags AB Gondolin.

Isdal, P., 2000

Meningen med volden. Kommuneforlaget AS, Oslo.

Kitzmann, K.M. et al., 2003

Child Witnesses to Domestic Violence: A Meta-analytic Review. Journal of Consulting and Clinical Psychology, 71(2). 339-352

Lautrup, C., 2005

"Vokset op med alkoholmisbrug – Det voksne barns profil, behov og behandlingsmuligheder". Videns og Formidlingscenter for Socialt Udsatte.

LOKK 2005

LOKK. Børnestatistik 2004. LOKK og Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte

LOKK 2006

LOKK. Børnestatistik 2005. LOKK og Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte

LOKK 2007

LOKK årsstatistik 2006. LOKK og Styrelsen for Specialrådgivning og Social Service, 2006

Lybecker Jensen, V. og S. Nielsen, 2005

"Når vold er hverdag. En undersøgelse af mænds vold mod kvinder i nære relationer". Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte og LOKK.

Nøhr Larsen, M., 2005

"Man skal bare sige det". Etniske minoritetsbørns fortællinger fra kvindekrisecentre. LOKK og Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte.

Schultz Jørgensen, P. m. fl., 1993

Risikobørn. Hvem er de – hvad gør vi? Udarbejdet for det tværministerielle børneudvalg december 1993.

Seidel, J., 1995,

Overgreb mod børn. – fysisk, psykisk og seksuelt. Socialpædagogisk Bibliotek. Munksgaard. Rosinante.

13. Bilag

Bilag 1. Barnets køn.....	85
Bilag 2. Barnets alder	86
Bilag 3. Barnets nationalitet (traditionel dansk/ ikke-dansk).....	87
Bilag 4. Er barnet stoppet i daginstitution / skole ved flytning til krisecentret.....	88
Bilag 5. Årsag til barnets stop i daginstitution / skole ved flytning til krisecentret.....	89
Bilag 6. Forældremyndighed.....	90
Bilag 7. Er der etableret støtte fra socialforvaltningen til barnet under opholdet?	91
Bilag 8. Er der et alkohol- eller stofmisbrug i barnets nærmeste familie?	92
Bilag 9. Er der medlemmer af ”den nære familie”, der har en psykisk lidelse?.....	93
Bilag 10. Barnets samlede belastningsgrad	94
Bilag 11. Barnets opholdslængde på krisecentret	95
Bilag 12. Hvor flytter barnet hen umiddelbart efter opholdet på krisecentret?	96
Bilag 13. Har barnet haft problemer, som krisecentret ikke kunne tilbyde hjælp til?	97
Bilag 14. Hvilke problemer har barnet haft under opholdet på krisecentret?	98
Bilag 15. Er det aftalt, at barnet får støtte / hjælp fra krisecentret efter udflytning?	99
Bilag 16. Årsager til at barnet ikke får støtte/hjælp fra krisecentret efter udflytning.....	100
Bilag 17. Former for støtte/hjælp fra krisecentret til barnet efter udflytning	101
Bilag 18. Er der etableret støtte fra socialforvaltningen til barnet, efter udflytning?	102

Bilag 1. Barnets køn

	Dreng		Pige		Uoplyst		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	63	15	38	9	0	0	101	24
Dannerhuset	39	17	59	26	2	1	100	44
Egmontgården	56	5	33	3	11	1	100	9
Fredericia	48	10	52	11	0	0	100	21
Frederikshavn	64	14	36	8	0	0	100	22
Frederiksværk	53	10	47	18	0	0	100	38
Haderslev	31	4	69	9	0	0	100	13
Herning	60	28	40	19	0	0	100	47
Hillerød	47	9	47	9	5	1	99	19
Hjørring	50	11	50	11	0	0	100	22
Hobro	45	10	55	12	0	0	100	22
Holstebro	55	16	45	13	0	0	100	29
Horsens	54	14	46	12	0	0	100	26
Jagtvej, Kbh.	49	21	51	22	0	0	100	43
Kalundborg	39	11	61	17	0	0	100	28
Kolding	46	13	50	14	4	1	100	28
Køge	50	4	50	4	0	0	100	8
Lyngby	49	18	51	19	0	0	100	37
Nakskov	40	8	60	12	0	0	100	20
Næstved	48	16	48	16	3	1	99	33
Nørresundby	50	14	50	14	0	0	100	28
Odense	48	39	52	43	0	0	100	82
Randers	48	23	52	25	0	0	100	48
Ringsted	63	19	33	10	4	1	100	30
Roskilde	45	9	55	11	0	0	100	20
Rønne	50	6	50	6	0	0	100	12
Røntofte	54	19	43	15	3	1	100	35
Silkeborg	59	10	35	6	6	1	100	17
Sønderborg	45	10	55	12	0	0	100	22
Thisted	0	0	100	1	0	0	100	1
Vejle	30	8	70	19	0	0	100	27
Viborg	56	10	44	8	0	0	100	18
Aabenraa	44	14	56	18	0	0	100	32
Århus	50	54	50	54	0	0	100	108
Total	49	499	50	506	1	8	100	1013

Bilag 2. Barnets alder

	0-6 årige		7-12 årige		13-17 årige		18 år og derover		Uoplyst		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	63	15	29	7	4	1	0	0	4	1	100	24
Dannerhuset	48	21	30	13	20	9	0	0	2	1	100	44
Egmontgården	100	9	0	0	0	0	0	0	0	0	100	9
Fredericia	81	17	19	4	0	0	0	0	0	0	100	21
Frederikshavn	41	9	50	11	9	2	0	0	0	0	100	22
Frederiksværk	50	19	42	16	8	3	0	0	0	0	100	38
Haderslev	46	6	31	4	15	2	0	0	8	1	100	13
Herning	47	22	34	16	17	8	0	0	2	1	100	47
Hillerød	53	10	26	5	21	4	0	0	0	0	100	19
Hjørring	64	14	32	7	5	1	0	0	0	0	101	22
Hobro	55	12	45	10	0	0	0	0	0	0	100	22
Holstebro	52	15	48	14	0	0	0	0	0	0	100	29
Horsens	38	10	42	11	19	5	0	0	0	0	99	26
Jagtvej, Kbh.	67	29	16	7	16	7	0	0	0	0	99	43
Kalundborg	54	15	36	10	11	3	0	0	0	0	101	28
Kolding	75	21	4	1	21	6	0	0	0	0	100	28
Køge	38	3	13	1	25	2	0	0	25	2	101	8
Lyngby	49	18	32	12	11	4	0	0	8	3	100	37
Nakskov	65	13	30	6	5	1	0	0	0	0	100	20
Næstved	52	17	36	12	9	3	0	0	3	1	100	33
Nørresundby	57	16	32	9	4	1	0	0	7	2	100	28
Odense	66	54	17	14	16	13	0	0	1	1	100	82
Randers	56	27	33	16	8	4	2	1	0	0	99	48
Ringsted	57	17	37	11	7	2	0	0	0	0	101	30
Roskilde	55	11	25	5	20	4	0	0	0	0	100	20
Rønne	75	9	25	3	0	0	0	0	0	0	100	12
Røntofte	49	17	37	13	14	5	0	0	0	0	100	35
Silkeborg	47	8	24	4	29	5	0	0	0	0	100	17
Sønderborg	45	10	50	11	5	1	0	0	0	0	100	22
Thisted	100	1	0	0	0	0	0	0	0	0	100	1
Vejle	52	14	37	10	11	3	0	0	0	0	100	27
Viborg	56	10	28	5	11	2	0	0	6	1	101	18
Aabenraa	63	20	34	11	3	1	0	0	0	0	100	32
Århus	53	57	31	34	14	15	0	0	2	2	100	108
Total	56	566	31	313	12	117	0	1	2	16	101	1013

Bilag 3. Barnets nationalitet (traditionel dansk/ ikke-dansk)

	Dansk		Ikke-dansk		Ved ikke		Uoplyst		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	38	9	42	10	0	0	21	5	101	24
Dannerhuset	61	27	30	13	0	0	9	4	100	44
Egmontgården	44	4	11	1	0	0	44	4	99	9
Fredericia	62	13	38	8	0	0	0	0	100	21
Frederikshavn	73	16	5	1	0	0	23	5	101	22
Frederiksværk	42	16	58	22	0	0	0	0	100	38
Haderslev	69	9	31	4	0	0	0	0	100	13
Herning	51	24	43	20	0	0	6	3	100	47
Hillerød	42	8	53	10	5	1	0	0	100	19
Hjørring	55	12	41	9	0	0	5	1	101	22
Hobro	32	7	68	15	0	0	0	0	100	22
Holstebro	41	12	59	17	0	0	0	0	100	29
Horsens	65	17	35	9	0	0	0	0	100	26
Jagtvej, Kbh.	26	11	74	32	0	0	0	0	100	43
Kalundborg	57	16	43	12	0	0	0	0	100	28
Kolding	61	17	39	11	0	0	0	0	100	28
Køge	25	2	75	6	0	0	0	0	100	8
Lyngby	49	18	51	19	0	0	0	0	100	37
Nakskov	45	9	55	11	0	0	0	0	100	20
Næstved	42	14	36	12	0	0	21	7	99	33
Nørresundby	61	17	25	7	4	1	11	3	101	28
Odense	35	29	5	4	0	0	60	49	100	82
Randers	56	27	40	19	4	2	0	0	100	48
Ringsted	67	20	33	10	0	0	0	0	100	30
Roskilde	75	15	25	5	0	0	0	0	100	20
Rønne	67	8	25	3	8	1	0	0	100	12
Røntofte	31	11	63	22	0	0	6	2	100	35
Silkeborg	88	15	12	2	0	0	0	0	100	17
Sønderborg	91	20	9	2	0	0	0	0	100	22
Thisted	0	0	100	1	0	0	0	0	100	1
Vejle	56	15	44	12	0	0	0	0	100	27
Viborg	44	8	56	10	0	0	0	0	100	18
Aabenraa	66	21	25	8	3	1	6	2	100	32
Århus	46	50	54	58	0	0	0	0	100	108
Total	51	517	40	405	1	6	8	85	100	1013

Bilag 4. Er barnet stoppet i daginstitution / skole ved flytning til krisecentret

	Ja		Nej		Ved ikke		Uoplyst		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	29	7	38	9	0	0	33	8	100	24
Dannerhuset	36	16	50	22	0	0	14	6	100	44
Egmontgården	0	0	0	0	0	0	100	9	100	9
Fredericia	23	5	48	10	0	0	29	6	100	21
Frederikshavn	23	5	55	12	0	0	23	5	101	22
Frederiksværk	53	20	29	11	0	0	18	7	100	38
Haderslev	54	7	39	5	0	0	8	1	101	13
Herning	32	15	53	25	0	0	15	7	100	47
Hillerød	58	11	16	3	0	0	26	5	100	19
Hjørring	55	12	36	8	0	0	9	2	100	22
Hobro	59	13	27	6	0	0	14	3	100	22
Holstebro	52	15	35	10	0	0	14	4	101	29
Horsens	54	14	35	9	0	0	12	3	101	26
Jagtvej, Kbh.	33	14	49	21	0	0	19	8	101	43
Kalundborg	39	11	43	12	0	0	18	5	100	28
Kolding	57	16	25	7	0	0	18	5	100	28
Køge	75	6	25	2	0	0	0	0	100	8
Lyngby	49	18	32	12	0	0	19	7	100	37
Nakskov	65	13	15	3	0	0	20	4	100	20
Næstved	46	15	36	12	0	0	19	6	101	33
Nørresundby	21	6	71	20	0	0	7	2	99	28
Odense	23	19	16	13	0	0	61	50	100	82
Randers	56	27	35	17	0	0	8	4	99	48
Ringsted	56	17	23	7	0	0	20	6	99	30
Roskilde	45	9	40	8	0	0	15	3	100	20
Rønne	50	6	25	3	0	0	25	3	100	12
Røntofte	57	20	34	12	0	0	9	3	100	35
Silkeborg	71	12	12	2	0	0	18	3	101	17
Sønderborg	55	12	36	8	0	0	9	2	100	22
Thisted	100	1	0	0	0	0	0	0	100	1
Vejle	85	23	11	3	0	0	4	1	100	27
Viborg	33	6	50	9	0	0	17	3	100	18
Aabenraa	53	17	28	9	0	0	19	6	100	32
Århus	70	76	19	20	1	1	10	11	100	108
Total	48	484	33	330	0	1	20	198	101	1013

Bilag 5. Årsag til barnets stop i daginstitution / skole ved flytning til krisecentret

	Fare		Afstand		Uafklaret forældremyndighed		Barnet har brug for ro		Hjemkommunen vil ikke betale		Andet		Ved ikke		Uoplyst		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	29	2	29	2	14	1	14	1	0	0	0	0	0	0	14	1	100	7
Dannerhuset	44	7	19	3	31	5	6	1	0	0	0	0	0	0	0	0	100	16
Egmontgården	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fredericia	0	0	60	3	40	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	5
Frederikshavn	0	0	100	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	5
Frederiksværk	65	13	30	6	0	0	0	0	0	0	5	1	0	0	0	0	100	20
Haderslev	43	3	43	3	14	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	7
Herning	0	0	80	12	0	0	0	0	0	0	20	3	0	0	0	0	100	15
Hilleroed	64	7	9	1	9	1	0	0	0	0	9	1	9	1	0	0	100	11
Hjørring	50	6	50	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	12
Hobro	38	5	31	4	0	0	0	0	0	0	31	4	0	0	0	0	100	13
Holstebro	0	0	93	14	7	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	15
Horsens	71	10	0	0	29	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	14
Jagtvej, Kbh.	64	9	14	2	0	0	0	0	7	1	14	2	0	0	0	0	100	14
Kalundborg	0	0	100	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	11
Kolding	38	6	25	4	19	3	0	0	0	0	19	3	0	0	0	0	100	16
Køge	67	4	0	0	33	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	6
Lyngby	28	5	22	4	50	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	18
Nakskov	31	4	69	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	13
Næstved	0	0	80	12	13	2	7	1	0	0	0	0	0	0	0	0	100	15
Nørresundby	100	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	6
Odense	63	12	37	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	19
Randers	37	10	41	11	19	5	0	0	0	0	4	1	0	0	0	0	100	27
Ringsted	71	12	6	1	18	3	0	0	0	0	6	1	0	0	0	0	100	17
Roskilde	44	4	11	1	44	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	9
Rønne	0	0	67	4	0	0	33	2	0	0	0	0	0	0	0	0	100	6
Røntofte	60	12	40	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	20
Silkeborg	8	1	92	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	12
Sønderborg	25	3	58	7	17	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	12
Thisted	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	1	0	0	0	0	100	1
Vejle	26	6	57	13	9	2	0	0	0	0	9	2	0	0	0	0	100	23
Viborg	0	0	100	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	6
Aabenraa	24	4	18	3	35	6	12	2	0	0	12	2	0	0	0	0	100	17
Århus	42	32	43	33	4	3	11	8	0	0	0	0	0	0	0	0	100	76
Total	38	183	43	206	12	56	3	15	0	1	4	21	0	1	0	1	100	484

Bilag 6. Forældremyndighed

	Moderen		Faderen		Fælles forældremyndighed		Sp. om forældremyndighed er endnu ikke afgjort		Midlertidig forældremyndighed tildelt moderen		Sp. Om midlertidig forældremyndighed er endnu ikke afgjort		Ved ikke		Uoplyst		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	29	7	8	2	42	10	0	0	0	0	0	0	0	0	21	5	100	24
Dannerhuset	39	17	0	0	61	27	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	44
Egmontgården	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	9	100	9
Fredericia	19	4	0	0	71	15	10	2	0	0	0	0	0	0	0	0	100	21
Frederikshavn	36	8	14	3	36	8	0	0	0	0	0	0	0	0	13	3	99	22
Frederiksværk	21	8	0	0	71	27	0	0	0	0	0	0	8	3	0	0	100	38
Haderslev	15	2	0	0	77	10	0	0	0	0	0	0	8	1	0	0	100	13
Herring	9	4	0	0	57	27	0	0	0	0	0	11	5	23	11	100	47	
Hilleroed	21	4	0	0	37	7	0	0	0	0	0	0	42	8	0	0	100	19
Hjørring	46	10	0	0	50	11	0	0	0	0	0	0	0	0	5	1	101	22
Hobro	55	12	0	0	41	9	0	0	0	0	0	0	5	1	0	0	101	22
Holstebro	17	5	0	0	62	18	0	0	0	0	0	0	17	5	3	1	99	29
Horsens	39	10	0	0	54	14	4	1	0	0	0	0	0	0	4	1	101	26
Jagtvej, Kbh.	21	9	0	0	70	30	0	0	0	0	0	0	9	4	0	0	100	43
Kalundborg	21	6	0	0	79	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	28
Kolding	43	12	0	0	46	13	0	0	0	0	0	0	11	3	0	0	100	28
Køge	0	0	0	0	75	6	0	0	0	0	0	0	0	0	25	2	100	8
Lyngby	41	15	0	0	60	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	101	37
Nakskov	40	8	0	0	60	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	20
Næstved	46	15	6	2	42	14	0	0	0	0	0	0	0	0	6	2	100	33
Nørresundby	11	3	0	0	61	17	0	0	0	0	0	0	29	8	0	0	101	28
Odense	12	10	0	0	20	16	0	0	0	0	0	0	9	7	60	49	101	82
Randers	33	16	0	0	25	12	10	5	0	0	0	0	27	13	4	2	99	48
Ringsted	20	6	0	0	77	23	0	0	0	0	3	1	0	0	0	0	100	30
Roskilde	25	5	0	0	75	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	20
Rønne	25	3	0	0	58	7	0	0	0	0	0	0	0	0	16	2	99	12
Røntoft	31	11	3	1	63	22	0	0	3	1	0	0	0	0	0	0	100	35
Silkeborg	47	8	0	0	53	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	17
Sønderborg	32	7	5	1	64	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	101	22
Thisted	0	0	0	0	100	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	1
Vejle	48	13	0	0	48	13	0	0	0	0	0	0	4	1	0	0	100	27
Viborg	22	4	11	2	67	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	18
Aabenraa	25	8	0	0	59	15	0	0	0	0	0	0	3	1	13	4	100	32
Århus	22	24	1	1	69	75	0	0	0	0	0	0	7	7	1	1	100	108
Total	27	274	1	12	55	557	1	8	0	1	0	0	7	67	9	93	100	1013

Bilag 7. Er der etableret støtte fra socialforvaltningen til barnet under opholdet på krisecentret?

	Ja		Nej		Ved ikke		Uoplyst		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	21	5	58	14	0	0	21	5	100	24
Dannerhuset	36	16	61	27	0	0	2	1	99	44
Egmontgården	0	0	0	0	0	0	100	9	100	9
Fredericia	24	5	76	16	0	0	0	0	100	21
Frederikshavn	27	6	55	12	0	0	18	4	100	22
Frederiksværk	21	8	76	29	0	0	3	1	100	38
Haderslev	0	0	77	10	15	2	8	1	100	13
Herning	15	7	64	30	0	0	21	10	100	47
Hillerød	26	5	47	9	21	4	5	1	99	19
Hjørring	14	3	82	18	0	0	5	1	101	22
Hobro	27	6	73	16	0	0	0	0	100	22
Holstebro	35	10	59	17	3	1	3	1	100	29
Horsens	23	6	73	19	0	0	4	1	100	26
Jagtvej, Kbh.	19	8	77	33	2	1	2	1	100	43
Kalundborg	11	3	89	25	0	0	0	0	100	28
Kolding	18	5	79	22	0	0	4	1	101	28
Køge	63	5	38	3	0	0	0	0	101	8
Lyngby	11	4	81	30	8	3	0	0	100	37
Nakskov	10	2	90	18	0	0	0	0	100	20
Næstved	42	14	52	17	0	0	6	2	100	33
Nørresundby	25	7	75	21	0	0	0	0	100	28
Odense	0	0	40	33	0	0	60	49	100	82
Randers	19	9	79	38	0	0	2	1	100	48
Ringsted	7	2	87	26	0	0	7	2	101	30
Roskilde	15	3	85	17	0	0	0	0	100	20
Rønne	8	1	92	11	0	0	0	0	100	12
Røntofte	43	15	57	20	0	0	0	0	100	35
Silkeborg	6	1	94	16	0	0	0	0	100	17
Sønderborg	36	8	64	14	0	0	0	0	100	22
Thisted	0	0	100	1	0	0	0	0	100	1
Vejle	4	1	96	26	0	0	0	0	100	27
Viborg	6	1	89	16	0	0	6	1	101	18
Aabenraa	3	1	84	27	0	0	13	4	100	32
Århus	25	27	75	81	0	0	0	0	100	108
Total	19	194	70	712	1	11	10	96	100	1013

Bilag 8. Er der et alkohol- eller stofmisbrug i barnets nærmeste familie?

	Ja		Nej		Ved ikke		Uoplyst		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	38	9	17	4	25	6	21	5	101	24
Dannerhuset	50	22	48	21	2	1	0	0	100	44
Egmontgården	0	0	0	0	0	0	100	9	100	9
Fredericia	33	7	67	14	0	0	0	0	100	21
Frederikshavn	46	10	41	9	0	0	14	3	100	22
Frederiksværk	42	16	24	9	21	8	13	5	100	38
Haderslev	77	10	15	2	0	0	8	1	100	13
Herning	51	24	2	1	28	13	19	9	100	47
Hillerød	47	9	16	3	37	7	0	0	100	19
Hjørring	32	7	64	14	0	0	5	1	101	22
Hobro	36	8	27	6	27	6	9	2	99	22
Holstebro	31	9	21	6	48	14	0	0	100	29
Horsens	65	17	31	8	0	0	4	1	100	26
Jagtvej, Kbh.	12	5	54	23	33	14	2	1	101	43
Kalundborg	57	16	39	11	4	1	0	0	100	28
Kolding	39	11	25	7	36	10	0	0	100	28
Køge	75	6	0	0	0	0	25	2	100	8
Lyngby	24	9	60	22	11	4	5	2	100	37
Nakskov	20	4	65	13	15	3	0	0	100	20
Næstved	36	12	36	12	12	4	15	5	99	33
Nørresundby	32	9	14	4	54	15	0	0	100	28
Odense	17	14	21	17	0	0	62	51	100	82
Randers	38	18	35	17	25	12	2	1	100	48
Ringsted	30	9	57	17	13	4	0	0	100	30
Roskilde	30	6	55	11	15	3	0	0	100	20
Rønne	50	6	42	5	0	0	8	1	100	12
Røntofte	31	11	31	11	37	13	0	0	99	35
Silkeborg	12	2	65	11	24	4	0	0	101	17
Sønderborg	36	8	63	14	0	0	0	0	99	22
Thisted	0	0	100	1	0	0	0	0	100	1
Vejle	22	6	37	10	37	10	4	1	100	27
Viborg	50	9	0	0	44	8	6	1	100	18
Aabenraa	41	13	41	13	6	2	13	4	101	32
Århus	23	25	67	72	10	11	0	0	100	108
Total	34	347	38	388	17	173	10	105	99	1013

Bilag 9. Er der medlemmer af ”den nære familie”, der har en psykisk lidelse?

	Ja		Nej		Ved ikke		Uoplyst		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	17	4	42	10	21	5	21	5	101	24
Dannerhuset	5	2	71	31	22	10	2	1	100	44
Egmontgården	0	0	0	0	0	0	100	9	100	9
Fredericia	19	4	81	17	0	0	0	0	100	21
Frederikshavn	5	1	50	11	32	7	14	3	101	22
Frederiksværk	40	15	16	6	29	11	16	6	101	38
Haderslev	31	4	54	7	0	0	15	2	100	13
Herning	17	8	2	1	57	27	23	11	99	47
Hillerød	32	6	5	1	63	12	0	0	100	19
Hjørring	18	4	77	17	0	0	5	1	100	22
Hobro	0	0	55	12	41	9	5	1	101	22
Holstebro	31	9	7	2	59	17	3	1	100	29
Horsens	39	10	46	12	12	3	4	1	101	26
Jagtvej, Kbh.	74	32	14	6	12	5	0	0	100	43
Kalundborg	4	1	79	22	18	5	0	0	101	28
Kolding	32	9	54	15	14	4	0	0	100	28
Køge	63	5	13	1	0	0	25	2	101	8
Lyngby	22	8	68	25	5	2	5	2	100	37
Nakskov	20	4	50	10	30	6	0	0	100	20
Næstved	18	6	49	16	21	7	12	4	100	33
Nørresundby	4	1	18	5	71	20	7	2	100	28
Odense	13	11	26	21	1	1	60	49	100	82
Randers	27	13	38	18	29	14	6	3	100	48
Ringsted	40	12	53	16	7	2	0	0	100	30
Roskilde	25	5	45	9	25	5	5	1	100	20
Rønne	33	4	8	1	25	3	33	4	99	12
Røntofte	23	8	46	16	31	11	0	0	100	35
Silkeborg	6	1	47	8	47	8	0	0	100	17
Sønderborg	32	7	14	3	55	12	0	0	101	22
Thisted	0	0	100	1	0	0	0	0	100	1
Vejle	37	10	44	12	15	4	4	1	100	27
Viborg	17	3	6	1	78	14	0	0	101	18
Aabenraa	13	4	47	15	28	9	13	4	101	32
Århus	16	17	74	80	9	10	1	1	100	108
Total	23	228	42	428	24	243	11	114	100	1013

Bilag 10. Barnets samlede belastningsgrad

	Et barn med almindelige behov		Et barn med særlige behov		Et truet barn		Et problembarn		Kan ikke vurdere barnets belastningsgrad		Uoplyst		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	8	2	25	6	29	7	0	0	13	3	25	6	100	24
Dannerhuset	0	0	57	25	30	13	9	4	5	2	0	0	101	44
Egmontgården	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	9	100	9
Fredericia	62	13	24	5	10	2	5	1	0	0	0	0	101	21
Frederikshavn	14	3	32	7	14	3	0	0	14	3	27	6	101	22
Frederiksværk	18	7	47	18	13	5	11	4	3	1	8	3	100	38
Haderslev	39	5	0	0	23	3	31	4	0	0	8	1	101	13
Hemming	49	23	19	9	4	2	4	2	4	2	19	9	99	47
Hilleroed	11	2	21	4	53	10	11	2	0	0	5	1	101	19
Hjørring	9	2	77	17	0	0	5	1	5	1	5	1	101	22
Hobro	0	0	27	6	64	14	5	1	5	1	0	0	101	22
Holstebro	38	11	48	14	7	2	0	0	3	1	3	1	99	29
Horsens	0	0	19	5	77	20	0	0	0	0	4	1	100	26
Jagtvej, Kbh.	0	0	58	25	30	13	0	0	9	4	2	1	99	43
Kalundborg	18	5	50	14	21	6	0	0	11	3	0	0	100	28
Kolding	25	7	43	12	14	4	8	2	4	1	7	2	101	28
Køge	38	3	13	1	25	2	25	2	0	0	0	0	101	8
Lyngby	27	10	35	13	24	9	0	0	11	4	3	1	100	37
Nakskov	10	2	70	14	20	4	0	0	0	0	0	0	100	20
Næstved	18	6	61	20	9	3	3	1	3	1	6	2	100	33
Nørresundby	21	6	54	15	7	2	0	0	18	5	0	0	100	28
Odense	18	15	12	10	6	5	1	1	2	2	60	49	99	82
Randers	31	15	23	11	17	8	0	0	19	9	10	5	100	48
Ringsted	30	9	50	15	3	1	3	1	0	0	13	4	99	30
Roskilde	30	6	45	9	15	3	0	0	10	2	0	0	100	20
Rønne	58	7	33	4	0	0	0	0	8	1	0	0	99	12
Røntofte	17	6	51	18	26	9	0	0	6	2	0	0	100	35
Silkeborg	35	6	41	7	24	4	0	0	0	0	0	0	100	17
Sønderborg	18	4	23	5	50	11	0	0	9	2	0	0	100	22
Thisted	100	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	1
Vejle	59	16	30	8	7	2	4	1	0	0	0	0	100	27
Viborg	0	0	61	11	33	6	0	0	0	0	6	1	100	18
Aabenraa	22	7	25	8	19	6	3	1	19	6	13	4	101	32
Århus	43	46	40	43	14	15	3	3	1	1	0	0	101	108
Total	24	245	37	379	19	194	3	31	7	57	11	107	101	1013

Bilag 11. Barnets opholdslængde på krisecentret

	0-2 dage		3-7 dage		8-14 dage		15-30 dage		31-60 dage		61-90 dage		91 dage og derover		Ikke udfyldt - skønnes 8 eller mere dage		Ikke udfyldt - skønnes under 8 dage		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	17	8	32	15	2	1	11	5	9	4	15	7	15	7	0	0	0	0	100	47
Dannerhuset	24	22	27	24	7	6	16	14	9	8	8	7	10	9	0	0	0	0	100	90
Egmontgården	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	69	9	0	0	0	0	100	13
Fredericia	3	1	27	8	20	6	3	1	30	9	3	1	13	4	0	0	0	0	100	30
Frederikshavn	18	7	28	11	15	6	35	14	5	2	0	0	0	0	0	0	0	0	100	40
Frederiksværk	4	2	26	14	0	0	15	8	20	11	9	5	22	12	0	0	4	2	100	54
Haderslev	44	11	4	1	4	1	4	1	16	4	16	4	12	3	0	0	0	0	100	25
Herning	13	9	20	14	33	23	13	9	19	13	0	0	3	2	0	0	0	0	100	70
Hillerød	9	2	0	0	0	0	14	3	41	9	0	0	18	4	5	1	14	3	100	22
Hjørring	22	8	19	7	22	8	5	2	24	9	0	0	8	3	0	0	0	0	100	37
Hobro	6	2	21	7	0	0	30	10	27	9	3	0	0	0	6	2	0	0	100	33
Holstebro	6	2	9	3	15	5	35	12	12	4	18	6	3	1	0	0	3	1	100	34
Horsens	0	0	27	10	32	12	5	2	5	2	8	3	16	6	3	1	3	1	100	37
Jagtvej, Kbh.	12	8	23	15	11	7	11	7	18	12	6	4	20	13	0	0	0	0	100	66
Kalundborg	5	2	23	9	15	6	10	4	28	11	0	0	18	7	3	1	0	0	100	40
Kolding	36	20	13	7	13	7	20	11	13	7	2	1	4	2	0	0	0	0	100	55
Køge	0	0	0	0	0	0	13	1	0	0	25	2	38	3	0	0	25	2	100	8
Lynby	15	8	15	8	13	7	9	5	19	10	4	2	23	12	0	0	2	1	100	53
Nakskov	24	10	29	12	12	5	2	1	24	10	0	0	10	4	0	0	0	0	100	42
Næstved	0	0	6	2	3	1	26	9	9	3	29	10	26	9	0	0	3	1	100	35
Nørresundby	8	3	21	8	15	6	15	6	13	5	8	3	21	8	0	0	0	0	100	39
Odense	16	23	25	36	13	18	17	25	17	25	7	10	3	4	1	2	0	0	100	143
Randers	23	22	26	24	16	15	10	9	5	5	13	12	7	7	0	0	0	0	100	94
Ringsted	3	1	16	6	16	6	19	7	5	2	24	9	16	6	0	0	0	0	100	37
Roskilde	20	7	23	8	6	2	9	3	17	6	0	0	20	7	0	0	6	2	100	35
Rønne	31	8	23	6	15	4	4	1	19	5	0	0	4	1	0	0	4	1	100	26
Røntofte	0	0	15	6	10	4	12	5	39	16	7	3	17	7	0	0	0	0	100	41
Silkeborg	40	17	19	8	2	1	0	0	24	10	2	1	12	5	0	0	0	0	100	42
Sønderborg	41	20	14	7	8	4	20	10	10	5	3	0	0	0	0	0	0	0	100	49
Thisted	67	8	25	3	0	0	0	0	0	0	8	1	0	0	0	0	0	0	100	12
Vejle	22	10	20	9	22	10	2	1	28	13	7	3	0	0	0	0	0	0	100	46
Viborg	8	2	23	6	8	2	12	3	35	9	8	2	8	2	0	0	0	0	100	26
Aabenraa	8	3	10	4	15	6	30	12	15	6	18	7	3	1	0	0	0	0	100	40
Århus	8	11	11	14	17	23	17	22	26	34	11	14	11	14	0	0	1	1	100	133
Total	16	257	20	312	13	202	14	223	17	278	8	123	11	172	1	12	1	1	100	1594

Bilag 12. Hvor flytter barnet hen umiddelbart efter opholdet på krisecentret?

	Tilbage til voldsudøver en		Tilbage til tidligere bopæl uden voldsudøve ren		Ny bolig		Andet krisecenter		Familiebe handling sin stitution eller lignende		Familie/ven ner		Andet		Ved ikke		Uoplyst		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	17	4	8	2	42	10	4	1	4	1	4	1	0	0	0	0	21	5	100	24
Dannerhuset	9	4	7	3	34	15	32	14	5	2	0	0	14	6	0	0	0	0	101	44
Egmontgården	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	9	100	9
Fredericia	10	2	5	1	43	9	0	0	0	0	0	0	43	9	0	0	0	0	101	21
Frederikshavn	14	3	23	5	50	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	3	101	22
Frederiksværk	5	2	11	4	55	21	11	4	0	0	8	3	5	2	0	0	5	2	100	38
Haderslev	8	1	0	0	23	3	23	3	15	2	0	0	23	3	1	0	0	0	100	13
Herring	11	5	38	18	21	10	0	0	0	0	4	2	2	1	0	0	23	11	99	47
Hillærød	11	2	5	1	47	9	16	3	0	0	0	0	16	3	0	0	0	0	100	19
Hjørning	46	10	18	4	14	3	9	2	0	0	9	2	0	0	0	0	5	1	101	22
Hobro	18	4	14	3	50	11	14	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	101	22
Holstebro	14	4	24	7	48	14	7	2	0	0	7	2	0	0	0	0	0	0	100	29
Horsens	8	2	35	9	50	13	0	0	0	0	0	0	4	1	0	0	4	1	101	26
Jagtvej, Kbh.	12	5	7	3	28	12	7	3	0	0	9	4	33	14	0	0	0	0	101	43
Kalundborg	11	3	7	2	54	15	14	4	0	0	4	1	0	0	0	0	0	0	101	28
Kolding	7	2	21	6	36	10	4	1	0	0	21	6	11	3	0	0	0	0	100	28
Køge	0	0	0	0	63	5	13	1	0	0	0	0	25	2	0	0	0	0	101	8
Lyngby	27	10	16	6	46	17	5	2	0	0	0	0	3	1	0	0	3	1	100	37
Nakskov	10	2	0	0	50	10	10	2	15	3	0	0	5	1	10	2	0	0	100	20
Næstved	6	2	12	4	55	18	12	4	0	0	0	0	6	2	0	0	9	3	100	33
Nørresundby	11	3	43	12	29	8	0	0	0	0	7	2	11	3	0	0	0	0	101	28
Odense	5	4	1	1	17	14	1	1	1	1	9	7	5	4	0	0	61	50	100	82
Randers	17	8	23	11	27	13	0	0	0	0	17	8	6	3	7	3	4	2	101	48
Ringsted	7	2	10	3	53	16	3	1	0	0	13	4	13	4	0	0	0	0	99	30
Roskilde	5	1	20	4	70	14	5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	20
Rønne	0	0	33	4	50	6	8	1	0	0	0	0	0	0	0	0	8	1	99	12
Røntofte	17	6	29	10	49	17	6	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	101	35
Silkeborg	6	1	6	1	59	10	0	0	6	1	0	0	6	1	12	2	6	1	101	17
Sønderborg	18	4	9	2	46	10	14	3	0	0	0	0	14	3	0	0	0	0	101	22
Thisted	0	0	0	0	100	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	1
Vejle	7	2	0	0	44	12	0	0	0	0	19	5	30	8	0	0	0	0	100	27
Viborg	11	2	22	4	44	8	11	2	0	0	0	0	11	2	0	0	0	0	99	18
Aabenraa	13	4	25	8	41	13	9	3	0	0	0	0	0	0	0	0	13	4	101	32
Århus	19	21	22	24	36	39	3	3	3	3	6	6	7	7	0	0	5	5	101	108
Total	12	125	16	162	39	397	7	66	1	13	5	53	8	83	2	15	10	99	100	1013

Bilag 13. Har barnet under opholdet haft problemer, som krisecentret ikke kunne tilbyde tilstrækkelig hjælp til løsningen af?

	Ja		Nej		Ved ikke		Uoplyst		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	4	1	75	18	0	0	21	5	100	24
Dannerhuset	48	21	50	22	2	1	0	0	100	44
Egmontgården	0	0	0	0	0	0	100	9	100	9
Fredericia	24	5	76	16	0	0	0	0	100	21
Frederikshavn	23	5	55	12	5	1	18	4	101	22
Frederiksværk	40	15	50	19	5	2	5	2	100	38
Haderslev	62	8	39	5	0	0	0	0	101	13
Herning	15	7	66	31	0	0	19	9	100	47
Hillerød	53	10	42	8	5	1	0	0	100	19
Hjørring	41	9	55	12	0	0	5	1	101	22
Hobro	27	6	72	16	0	0	0	0	99	22
Holstebro	52	15	31	9	10	3	7	2	100	29
Horsens	23	6	70	18	0	0	8	1	101	26
Jagtvej, Kbh.	56	24	19	8	26	11	0	0	101	43
Kalundborg	25	7	71	20	4	1	0	0	100	28
Kolding	32	9	64	18	4	1	0	0	100	28
Køge	50	4	50	4	0	0	0	0	100	8
Lyngby	8	3	87	32	5	2	0	0	100	37
Nakskov	15	3	85	17	0	0	0	0	100	20
Næstved	42	14	39	13	3	1	15	5	99	33
Nørresundby	32	9	54	15	7	2	7	2	100	28
Odense	15	12	24	20	1	1	60	49	100	82
Randers	21	10	71	34	0	0	8	4	100	48
Ringsted	43	13	57	17	0	0	0	0	100	30
Roskilde	25	5	55	11	20	4	0	0	100	20
Rønne	8	1	92	11	0	0	0	0	100	12
Røntofte	51	18	49	17	0	0	0	0	100	35
Silkeborg	53	9	47	8	0	0	0	0	100	17
Sønderborg	9	2	91	20	0	0	0	0	100	22
Thisted	0	0	100	1	0	0	0	0	100	1
Vejle	11	3	89	24	0	0	0	0	100	27
Viborg	6	1	94	17	0	0	0	0	100	18
Aabenraa	16	5	59	19	13	4	13	4	101	32
Århus	48	52	50	54	0	0	2	2	100	108
Total	31	312	56	566	4	35	10	100	101	1013

Bilag 14. Hvilke problemer har barnet haft under opholdet på krisecentret?

	Bearbejdning af efterreaktion på vold		Behandlingskrævende		Manglende samvær med jævnaldrende børn		Manglende aktiviteter på krisecentret		Andet		Ved ikke	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boliafondens	0	0	4	1	4	1	0	0	0	0	0	0
Dannerhuset	21	9	27	12	2	1	2	1	9	4	0	0
Eamontaården	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fredericia	10	2	10	2	5	1	0	0	10	2	0	0
Frederikshavn	0	0	5	1	18	4	0	0	5	1	0	0
Frederiksværk	3	1	24	9	5	2	3	1	11	4	0	0
Haderslev	54	7	31	4	31	4	8	1	23	3	0	0
Hernina	9	4	4	2	2	1	0	0	0	0	0	0
Hillerød	32	6	47	9	21	4	16	3	0	0	0	0
Hiørrina	36	8	0	0	9	2	0	0	0	0	0	0
Hobro	0	0	18	4	0	0	0	0	14	3	0	0
Holstebro	24	7	10	3	28	8	14	4	3	1	0	0
Horsens	0	0	4	1	8	2	0	0	23	6	0	0
Jagtvej, Kbh.	21	9	5	2	12	5	19	8	40	17	0	0
Kalundborg	7	2	11	3	14	4	0	0	0	0	0	0
Koldina	14	4	11	3	4	1	0	0	14	4	0	0
Køoe	0	0	25	2	25	2	25	2	25	2	0	0
Lvnabv	6	2	3	1	3	1	0	0	0	0	0	0
Nakskov	10	2	10	2	0	0	0	0	15	3	0	0
Næstved	6	2	3	1	27	9	18	6	15	5	0	0
Nørresundby	11	3	4	1	7	2	0	0	14	4	0	0
Odense	6	5	3	2	2	2	1	1	6	5	0	0
Randers	2	1	2	1	8	4	2	1	13	6	0	0
Rinasted	37	11	3	1	0	0	0	0	13	4	0	0
Roskilde	10	2	10	2	0	0	0	0	5	1	0	0
Rønne	0	0	0	0	8	1	0	0	0	0	0	0
Røntofte	20	7	11	4	31	11	0	0	6	2	0	0
Silkeborg	35	6	24	4	12	2	0	0	6	1	0	0
Sønderborg	9	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Thisted	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vejle	4	1	7	2	4	1	0	0	0	0	0	0
Viborg	0	0	0	0	6	1	0	0	0	0	0	0
Aabenraa	6	2	6	2	6	2	3	1	6	2	0	0
Århus	37	40	6	6	19	21	20	22	5	5	0	0
Total	14	145	9	87	10	99	5	51	8	85	0	0

Bilag 15. Er det aftalt, at barnet får støtte / hjælp fra krisecentret efter udflugtning?

	Ja		Nej		Ved ikke		Uoplyst		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	21	5	13	3	0	0	67	16	101	24
Dannerhuset	71	31	27	12	0	0	2	1	100	44
Egmontgården	0	0	0	0	0	0	100	9	100	9
Fredericia	29	6	67	14	5	1	0	0	101	21
Frederikshavn	0	0	23	5	5	1	73	16	101	22
Frederiksværk	13	5	50	19	0	0	37	14	100	38
Haderslev	23	3	77	10	0	0	0	0	100	13
Herning	43	20	32	15	0	0	26	12	101	47
Hillerød	16	3	48	9	0	0	37	7	101	19
Hjørring	27	6	32	7	0	0	41	9	100	22
Hobro	0	0	73	16	0	0	27	6	100	22
Holstebro	7	2	66	19	0	0	28	8	101	29
Horsens	15	4	15	4	0	0	69	18	99	26
Jagtvej, Kbh.	74	32	23	10	0	0	2	1	99	43
Kalundborg	0	0	29	8	0	0	71	20	100	28
Kolding	0	0	46	13	0	0	54	15	100	28
Køge	25	2	75	6	0	0	0	0	100	8
Lyngby	22	8	8	3	0	0	70	26	100	37
Nakskov	20	4	45	9	0	0	35	7	100	20
Næstved	9	3	73	24	0	0	18	6	100	33
Nørresundby	18	5	36	10	0	0	46	13	100	28
Odense	0	0	18	15	4	3	78	64	100	82
Randers	0	0	48	23	4	2	48	23	100	48
Ringsted	27	8	37	11	0	0	37	11	101	30
Roskilde	5	1	45	9	0	0	50	10	100	20
Rønne	50	6	50	6	0	0	0	0	100	12
Røntofte	0	0	49	17	3	1	49	17	101	35
Silkeborg	35	6	41	7	0	0	24	4	100	17
Sønderborg	5	1	77	17	0	0	18	4	100	22
Thisted	100	1	0	0	0	0	0	0	100	1
Vejle	7	2	26	7	0	0	67	18	100	27
Viborg	44	8	33	6	0	0	22	4	99	18
Aabenraa	3	1	16	5	0	0	81	26	100	32
Århus	0	0	97	105	0	0	3	3	100	108
Total	17	173	44	444	1	8	38	388	100	1013

Bilag 16. Årsager til at barnet ikke får støtte/hjælp fra krisecentret efter udflytning

	Manglende ressourcer		Moderen ønsker det ikke		Moderen flytter langt væk		Andre offentlige instanser yder støtte/hjælp		Andre frivillige personer yder støtte/hjælp		Andet		Ved ikke	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Dannerhuset	2	1	5	2	7	3	2	1	0	0	11	5	0	0
Eamontaården	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fredencia	0	0	24	5	14	3	19	4	10	2	19	4	0	0
Fredrikshavn	5	1	5	1	9	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Boliafondens	0	0	8	2	0	0	0	0	0	0	4	1	0	0
Fredriksværk	18	7	11	4	16	6	13	5	0	0	8	3	0	0
Haderslev	0	0	15	2	0	0	23	3	0	0	7	1	31	4
Herning	0	0	2	1	9	4	15	7	0	0	0	0	0	0
Hillerød	16	3	0	0	0	0	26	5	0	0	5	1	0	0
Hiørrina	5	1	5	1	0	0	27	6	0	0	0	0	0	0
Hobro	0	0	27	6	0	0	23	5	0	0	27	6	5	1
Holstebro	45	13	0	0	7	2	17	5	0	0	14	4	0	0
Horsens	0	0	0	0	8	2	8	2	0	0	4	1	0	0
Jactvei, Kbh.	0	0	7	3	0	0	12	5	2	1	12	5	0	0
Kalundborg	18	5	0	0	7	2	14	4	0	0	0	0	0	0
Kolding	0	0	0	0	7	2	43	12	7	2	0	0	0	0
Køge	50	4	0	0	13	1	25	2	0	0	0	0	0	0
Lynby	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	3	0	0
Nakskov	0	0	0	0	0	0	35	7	0	0	10	2	0	0
Næstved	18	6	0	0	33	11	52	17	9	3	18	6	0	0
Nørresundby	0	0	18	5	4	1	7	2	0	0	11	3	0	0
Odense	7	6	0	0	0	0	9	7	0	0	6	5	5	4
Randers	4	2	0	0	10	5	10	5	0	0	19	9	0	0
Rinasted	0	0	3	1	20	6	10	3	0	0	7	2	0	0
Roskilde	10	2	0	0	0	0	20	4	0	0	20	4	0	0
Rønne	0	0	0	0	42	5	0	0	0	0	0	0	0	0
Røntofte	9	3	0	0	29	10	46	16	0	0	0	0	0	0
Silkeborg	6	1	12	2	0	0	12	2	0	0	12	2	0	0
Sønderborg	0	0	0	0	0	0	77	17	0	0	23	5	0	0
Thisted	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Veile	0	0	11	3	4	1	0	0	7	2	4	1	0	0
Viborg	0	0	0	0	17	3	0	0	0	0	28	5	0	0
Aabenraa	3	1	3	1	9	3	9	3	0	0	0	0	0	0
Århus	97	105	0	0	7	8	5	5	0	0	2	2	0	0
Total	16	161	4	39	8	80	15	154	1	10	8	80	1	9

Bilag 17. Former for støtte/hjælp fra krisecentret til barnet efter udflytning

	Hjemmebesøg fra en af krisecentrets medarbejdere		Pædagogers besøg i daginstitution/skole		Aktiviteter på krisecentret		Ferieaktiviteter		Andet	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	13	3	0	0	8	2	0	0	8	2
Dannerhuset	21	9	0	0	57	25	0	0	14	6
Egmontgården	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fredericia	29	6	0	0	10	2	0	0	0	0
Frederikshavn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Frederiksværk	0	0	0	0	0	0	0	0	13	5
Haderslev	23	3	0	0	0	0	0	0	0	0
Herring	2	1	0	0	43	20	0	0	0	0
Hillerød	11	2	5	1	11	2	0	0	5	1
Hjørring	23	5	0	0	0	0	0	0	9	2
Hobro	0	0	0	0	0	0	0	0	9	2
Holstebro	3	1	0	0	0	0	0	0	3	1
Horsens	0	0	0	0	15	4	4	1	0	0
Jagtvej, Kbh.	12	5	2	1	16	7	37	16	70	30
Kalundborg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kolding	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Køge	25	2	0	0	25	2	0	0	0	0
Lyngby	23	8	0	0	6	2	0	0	0	0
Nakskov	10	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Næstved	0	0	0	0	0	0	0	0	9	3
Nørresundby	14	4	0	0	11	3	0	0	4	1
Odense	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Randers	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ringsted	13	4	7	2	23	7	0	0	7	2
Roskilde	0	0	0	0	0	0	0	0	5	1
Rønne	0	0	0	0	50	6	0	0	25	3
Røntofte	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Silkeborg	35	6	0	0	29	5	0	0	0	0
Sønderborg	0	0	0	0	0	0	0	0	5	1
Thisted	0	0	0	0	0	0	0	0	100	1
Vejle	7	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Viborg	44	8	0	0	6	1	22	4	0	0
Aabenraa	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Århus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	93	72	0	4	9	88	2	21	6	61

Bilag 18. Er der etableret støtte fra socialforvaltningen til barnet, efter udflytning fra krisecentret?

	Ja		Nej		Ved ikke		Uoplyst		Total	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Boligfondens	33	8	38	9	8	2	21	5	100	24
Dannerhuset	55	24	25	11	18	8	2	1	100	44
Egmontgården	0	0	0	0	0	0	100	9	100	9
Fredericia	10	2	86	18	5	1	0	0	101	21
Frederikshavn	41	9	32	7	14	3	14	3	101	22
Frederiksværk	32	12	24	9	29	11	16	6	101	38
Haderslev	23	3	46	6	15	2	15	2	99	13
Herning	32	15	28	13	13	6	28	13	101	47
Hillerød	58	11	26	5	16	3	0	0	100	19
Hjørring	59	13	36	8	0	0	5	1	100	22
Hobro	27	6	64	14	9	2	0	0	100	22
Holstebro	48	14	28	8	21	6	3	1	100	29
Horsens	27	7	58	15	4	1	12	3	101	26
Jagtvej, Kbh.	14	6	12	5	72	31	2	1	100	43
Kalundborg	11	3	82	23	7	2	0	0	100	28
Kolding	29	8	54	15	18	5	0	0	101	28
Køge	13	1	88	7	0	0	0	0	101	8
Lyngby	24	9	46	17	24	9	5	2	99	37
Nakskov	45	9	15	3	40	8	0	0	100	20
Næstved	46	15	12	4	21	7	21	7	100	33
Nørresundby	43	12	32	9	25	7	0	0	100	28
Odense	11	9	11	9	18	15	60	49	100	82
Randers	25	12	25	12	33	16	17	8	100	48
Ringsted	27	8	47	14	17	5	10	3	101	30
Roskilde	30	6	50	10	20	4	0	0	100	20
Rønne	33	4	17	2	50	6	0	0	100	12
Røntofte	46	16	9	3	46	16	0	0	101	35
Silkeborg	6	1	59	10	35	6	0	0	100	17
Sønderborg	32	7	55	12	14	3	0	0	101	22
Thisted	0	0	100	1	0	0	0	0	100	1
Vejle	22	6	70	19	0	0	8	2	100	27
Viborg	17	3	50	9	33	6	0	0	100	18
Aabenraa	6	2	34	11	41	13	19	6	100	32
Århus	12	13	62	67	24	26	2	2	100	108
Total	27	274	38	385	23	230	12	124	100	1013